

Yüce Hikmet

(HİKMETİ - ÂLİ)

Yazan: **Mohsen PEHLİVAN**

Farsça aslından çeviren: **Behruz DİJURİAN**

İÇERİK

Önsöz

BİRİNCİ FASIL: SÖYLEMLER

1. Söylem
2. Söylem
3. Söylem
4. söylem
5. söylem
6. söylem
7. söylem
8. söylem
9. söylem
10. söylem
11. söylem
12. söylem
13. söylem
14. söylem

İKİNCİ FASIL: HİKMET VE ÖĞÜTLER

- İman
- Züht
- Kopma (inkıta)
- Kapasite (zarfiyet)
- Zatî kötülük
- Sırat
- Paralel dünyalar
- Işık
- Kıyamet
- Diriliş
- Günah
- Takva
- Öğütler

ÜÇÜNCÜ FASIL: SEYİR RİSALESİ (Risale-i Seyir)

DÖRDÜNCÜ FASIL: MEKTUPLAR

- Bizim duruma endişelenen dostlardan birine cevap
- Daha çok biriktirmeyi seven birine tavsiye
- Nevruz Bayramına cevap
- Başkaların imasına cevap

- Yelda gecesi¹ kutlamasına cevap
- Bir tanıdığın bu yolda yakınmasına cevap
- Evlada yazılan birinci mektup
- Evlada ikinci mektup
- Evlada üçüncü mektup (Yöntem)

BEŞİNCİ FASIL: YAKARIŞ

ALTINCI FASIL: TARİFLER

- Seyir
- Kulluk
- Dostluk ve düşmanlık (tevilla ve teberra)
- Aşk
- Akıl (ayrıt etme gücü)
- Alt seviyedeki benlikten yüce benliğe kadar
- Allah'ın yolunun salık'ı ve muhaciri
- Toplu hedef
- Kişisel hedef
- İlahî tarikatlar
- Put
- Zihni kalıp
- Hicap
- Işıklı hicaplar
- Küçük seyir
- Büyük seyir
- Dinî ulema
- İnsanî toplulukların mimarisi
- Riyazet, (Murakabe)
- İlahî adalet
- Kapasite ve hareket
- Merkez noktası
- İnsanî hüviyetin değişimi
- Hakikî ve nispî yakınlık
- Aydınlanma, içsel seyir
- İçsel seyrin başlangıcı
- Temelden Şuurluk
- Nifak tohumu
- Çekim, odak bağlantısı
- Sıra dışı bilim, (Ulum-i Garip)

¹ Yelda, en uzun gecedir. İran'da yaklaşık 2000 yıldan fazla zamandır 20 Aralık'ı 21 Aralık'a bağlayan gece kutlanan ve günlerin kısılmasının son bulduğunun habercisi olan kutlamaların adıdır.

- Enaniyet, hayret
- Masumiyet
- Fakirlik
- Şüphe
- Berzahlık ayna
- Sâlik'in ilahî zuhuru
- Şathiyeler
- İletişim boyutu, dönüşüm boyutu
- İçsel hazine, kontrol edici
- Riya
- Hayır
- İnsanın vücudunda doğruluğun zuhuru
- Tahayyül (hayal gücü)
- Hakikat
- Duygu
- Varoluşsal değişiklikler
- Gelişimsel boyut ve tekâmül
- Gelişimsel boyut
- İnsanî boyut
- Yakın
- Züht
- Dönüşüm
- Olağan ölüm
- İnsan doğumundan önce
- Zikir
- Zikrin sebepleri
- İbadetli zikir
- İbadet
- İhlâs
- Kamil insan ve vahyi
- Zamanda Tanrı
- Tanrının rızası
- İlahî hüküm
- Tanrı'nın isteği
- Geçmiş istek
- Evliyanın isteği
- Fiili ehliyet (ehliyet sahibi)
- Şeytan
- İmam-ı Zaman
- Emir sahibi (Sahib'ül Emer)
- Tesadüf

- Yazgı
- Hükümlerinin cibri
- Rızık
- Duanın etkileri
- Dua
- İnsan için kemal hareketinin gereği
- Kişinin sıfatlarının etkileri
- Sıfatların tanımı ve tabakalanması
- Elde edilebilen ya da dönüşebilen edinimle
- Keşif
- Hidayet
- Yasal hidayet
- Temelden hidayet
- İmtihan
- Davranışların (amellerin) boyutu
- Sultan
- Arş
- Hakkın izni
- İrade piramidi
- Kavuşma (Lika)
- Yansıyan vücut
- Nefis
- Nefis ve merhaleleri
- Asaletsiz nefis
- Nefsanî seyir
- Kapı
- Yansıtma
- Yansıtmanın türleri
- Vadi
- Boyut
- Zuhur boyutu
- Zuhur şekillerinin zuhuru
- Yüce benlik
- Cevhersel hareket
- Eksensel hareket
- “Biz Allah'a aidiyet ve O'na döneceğiz” seyri
- İlahî kalıp
- İrade
- Gerçek yol
- Yakın
- Yakın durum

- Kamil insan
- Din

Çevirmenin Önsözü

“Çevirmene göre dil, dile göre de çevirmen değişir,” demiştim bir yazımda, keza her eserin kendi kapsamı ve fezası içinde çevirisi yapılır.

Daha önce çevirisini yapmış olduğum eserlerde de ifade ettiğim üzere bir eseri tercüme ederken mütercimmin iki gözlemciyi başucunda bulundurması gerekir; birincisi yazarı (Esere sadık kalıp hata yapmamak için elzemdir.) ikincisiye farkında ve fehim okuru! Öyleyse -her ne kadar çevirmenin tefekkürü yazarın görüşüyle kâh kısmen ve kâh da tam olarak örtüşmezse de- sorumlu bir mütercimmin kalemi eseri elverdikçe en iyi biçimde ve tarafsızca çevirmektir.

Bu eserin kapsamı, fezası ve dili daha çok irfanî ve ruhanî olduğundan çevirirken mümkün mertebe konuyla alakalı ifade ve terimlere dikkat edilmeye çalışılmış, daha anlaşılır olması için dipnotlarda açıklamaları verilmiş, Kur’an ayetlerinin Türkçe okunuşu ilave edilmiştir.

Bu şekilde Yeni Alan Yayıncılık genel yayın yönetmeni Sayın İbrahim Horuz, editör dostum Hakan Erpolat, kapak tasarımcısı dostum Armin Mahdavi, Sayın İhsan Caferifard, kadim dostlarım Bijan ve Nurçin Jabbari, değerli edip ve sanatçı kardeşim Behram Dijour’a katkılarından ötürü müteşekkirim.

Umulur ki kabul düşsün...

Behruz Dijurian

Nisan 2022, İstanbul

Yaradan'ın Adıyla

Hakkı görkemle tanıdım, zaaf ve güçsüzlükten unuttum. Yıldızlarla paylaşıp ayda topladım. Aşağı insin veya beni de yukarı götürsün diye bekledim! Şimdi bildim ki O benim içimde ve benimledir. Herhangi bir yola girmeden önümde ve yol boyunca da benimle birlikte.

Sessizlikle hatırlanmasının fırsatını buldum ve kutsal kitaplarda sözlerin tekrarıyla O'na seslendim. Ve uyandığımda anladım ki O, durmadan beni çağırırdı ve ben uykuda, taklit yolunda!

O'nu kitapların toplamından hiç bulmadım öyleyse züht ve selamete kalkıştım. Cilalanmayı gördüm fakat düşündüğümde daha yavaştı. Vilayeti buldum, apansızın bir kıvılcım gördüm Mevla'nın elbisesinde!

O halde iyice baktım, önümü görmedim, içime baktım, yeniden gördüm! Bir kapı açılıncaya değin meleğin kanadına yerleştim ve beni hangi yöne götürür, hiç bilemedim. Sonra kendime geldim ve içe yolculuk tamam oldu. Ardından diğerlerinin de refakatinde dışarı ayak bastım. Düşündüğümde erkendi, yol titremeye başladı. Yalnız kaldım! Dibe daldım, seyrin sonudur sandım, her dalışın yeni bir başlangıcı var, anladım.

Derinden seslendiler, uyandım. Döndüm ve sözler adına kimi satırlar yazdım, bir baktım ki vahyin damarlarıydı! Fakat bu benim kişisel algılayışımı. Öyleyse Hz. Ali'nin (RA) buyurduklarıyla müzeyyen ettim. Ola ki bu eser asırlarca kılavuzu olsun insanın. Böylece benim gibi bir başkasına da karanlığa değil, ebedi ışığa doğru bir pencere olsun! O halde benimle gelin, üstüne bineceğiniz bir dalga değilim, ancak hareket ediniz, hareket ettiriniz. Yerlerinize yerleşin, yüzünüzü dostun yönüne çevirin, böylece bir kervan misali Mustafa'nın (SAV) etrafında arşa çıkalım. Vahyin aşyanından ayrılmadan gönülden kilidi açalım. Ola ki Kur'an'ın hidayeti ve kıyametin medetiyle yol aydınlansın.

Derler ki güne göre konuş! De ki tevarihte öyle kullanılmaz; ben geçmiş gibi konuşurum! Dünyanın ifriti yüceliğin hazinesinde çömelmiş ve insanlar dehşet içinde dağılmış.

Derler ki süslenmeden konuş! Deyiniz ki içerik ne kadar güzelse de, onu bir gelin gibi görün; giysi güzelliğini çoğaltır, üryanlık rezaletine sebep olur.

Âmin Ya Rabbil Âlemin.

Mübarek Ramazan, 2019 (1440 Hicri Kameri, 1398 Hicri Şemsi)

BİRİNCİ FASIL: SÖYLEMLER

BİRİNCİ SÖYLEM:

Bismillahirrahmanirrahim

Yeni sözleri Hz. Ali'nin (RA) ve ailesinin vilayetiyle başlayayım. Yeni bir fasıl açacağım; insan, Hakk'ın gözünde bir bitki misali topraktan çıkıp tâ eflake kadar geçsin, fezayı reha etsin onun aşkıyla gökte buluşup birleşsin diye. Sultanı bulup kendi hakiki yatağına yerleşsin ve bilsin ki mutlak bilinçlilik kimseye ait değildir, onun mukadderatı başkasının değil, ancak Hakkın elindedir. Kendi hemcinsini ahmak sanmasın ve ölümün merhalesinden geçtikten sonra, ikinci merhale olan fenalıktan da geçerek Hakk'a doğru başlangıcı özgürlük ve sonu da sonsuzluk olan yola yönelsin.

Ardından bir kıyamet başlar ki şühûd²'da kalıp gaflet etmezse sıratı kalır! Ve Âdem'in çocukları kıyamete yerleşince başka bir kıyamet başlar...

Söylediklerim öğüt değil, kavrayıştır. Hakkı isteyen herkesin gönlüne yerleşir. Derinliği tefekkürle elde edilmez ve kimi insanlar onu anlayamadıkları için ona uygunsuz yakıştırmalarda bulunurlar tâ ki topraktan çıkıp dostun yanına sakince ve evcilce yerleşinceye kadar. Görmeye gözleri varsa şayet!

Yolun (seyrin) başlangıcı olmadığı gibi sonu da yoktur.

Beşerin en temiz olanları, çağlar boyunca müminlerin kalplerine doğan resullerden başkası değildir. Bizim çağımızda da gerçek resul, hikmetin üzerinde bina edilen ilimdir. Demem o ki bütün insanlar onun bir yüzüdür. Küçükten büyüğe ve çirkinden güzele, güzelliğin fevkinde! Zahirde ona benzeyip de batında onunla olmayanların dışında hepsi toprağa düşmüş yansılardan fazlası değildir! Öyleyse kendi hakikatini bulmadığın sürece sana zahir ve aşikâr olmayıp içinden çıkmadığın sürece sen topraktasın ve topraktakilerin gökyüzündekilere yolları yoktur.

İnsanın içindeki acı; bir şekilde içinde var olmuş, onu yalnızlığın dibine çekip kuyunun içine sürükleyen ve ilahî ipine sarılmadan içinden çıkamayan asıldan ırak düşmenin simgesidir!

Bil ki cennet bulunabilir değil, yapılabilir. Öyleyse diğerlerine kolaylık göster ki muhabbetin tohumu, içindeki cennette yükselsin; başkalarına rahmet getir ki ürün ve meyve sunsun. Zihnini temiz tut ki yeşersin ve vücudu Hakkın dışında olan her şeyden yıka, güneşi görebilmek için kendi içinin karanlığından dışarı çık!

² Keşif, gizli bilgilerin açılması

Kanunları değişik anlatırlar, oysa tek vücuttan geldik ki o da ezeli ışık huzmesidir. Niyet gibi bir kural bizim âlemimize hâkimdir. O halde, doğada gördüğün ne varsa sana bir ders ve beşerin zatında yerleşen kitaptan bir bölümdür. Annenin titreyen bir sesle okuduğu dua, evrenin melodisine binip onun kenarından geçmektedir.

Ve “yoldan” sorarlar. “İçinizdeki hadi’yi bulun.” deyiniz. “Nasıl?” diye sorarlar. “Onunla konuşun. Halvete çekilin ve onu koruyun!” deyiniz. “Hangi şekilde?” diye soracaklar... Deyin ki “Tevhit!..” fakat sözde değil, eylemde! “Şayet Hakk’ın dışında gözükürse ne yapalım?” derler. Deyin ki “Allah’tan başka ilah yoktur!”³ kılıcıyla onu kırın.”

“Peki ya kırılmazsa?..”

Deyin ki:

“Gusül yap, kendin kır onu. Böylece bir daha sana musallat olmaz. Zikret ve onu terk et!..”

Her nerede olursan ol Hakkı seç. Böylece Hak’ta yerleşirsin. Zira yaptıkların sıfatlarının ardından bir halkanın sayfaları gibi yerleşip hareket eder ve durduğunda üzerine gelirler. Öyleyse toprağa düşmeden ve hepsi sana gelmeden önce ıslah et! “Islah nedir?” diye sorarlar. Gönlünde tohumu tutup da afete uğramasın diye onu muhafaza etmek’tir. “Onu gönülden koparan nedir?” diyecekler. Tamahı kes ve hasette bulunma, hırsı sürdürme ki imanın kökünü kurutur, kibir meyvesini çürütür ve cehalet manzarasını daraltır. Öyleyse vasilere itaat et ve hakikati koru. Zira hakikatle olduğunda, caziben yükselir ve seninle şeytanın arasında mesafe düşer!

Hakkın nimetlerine şükret ve merhalelerde tevhidin çemberinden dışarı çıkma! İnsanların cehline yönelme, görünüşün senin mahpusundur, o halde onu güzellikle süslen. Dinin; içindeki benliğin sesidir, bakışınsa onun bakışı. Öyleyse onu öyle güzel cilalat, bil ki kendisi güzide bir şahittir. Vesveseden uzak dur!

Tezkiyeyi nefse önce bil. Bil ki nefsin hevesiyle yola çıkarsan eğer, rezil olursun ve kıyamette evliyanın karşısına çıktığında utanırsın. Ve Rabbin celalini görüp kendini ondan uzak bulduğunda, istersin ki yerin dibine girip bir daha çıkmayasın!

Hakkın evliyasına cefa etme, onların evlatlarına şefkat göster ki zalimlerden olmayasın!

Er ya da geç toprağa geçeceksin, öyleyse gücünden fazla çabalama, dünyanın avizelerini üzerine asma fazla; sadece temiz ve güzel yaşa!

Toprağa sızlayarak girme, zira biz yerdekiler yavaşça hareketleyiz; bu telaş, sersemlik ve başıboşluk da çoğalmakta olan zihnin sonucudur. Özgür olup öteki taraftan baktığında yazgının yolunda kuru gövdelerden gayrı başka bir şey görmezsin. Ve içindeki hakikat özgürleşip de kanat doğrultarak ilahî arşa çıktığı vakit, kulluğun tadını anlarsın ki itaat; vücudundaki hak kuşunun yemidir. Şayet seyirde zaaf gösterirsen, o halde elinden tutsun

³ La ilahe illallah. Saffat suresi, 35. ayet.

diye bir büyükten yardım iste. Paklık seni kendine çekip sana doğduğunda ağıyardan arınırsın, gözün Hakkın ışığı ve gönlün de Onun hatırıyla dolup taşacaktır. Ve böylelikle Onunla içindeki cennette görüşeceksin. İçi nezih olan insanlar böyledir. Ancak içi fesat olanlar, kâmil insanın ışık huzmesinin önüne geçtiğinde etrafını saran bir şeytan tecessüm eder. Cehaletten veya yorgunluktan... Ve Hakkın yoluna çıktıklarında, o şeytan, onun yerine Sameri'nin⁴ buzağısını oturtur. O halde şayet karanlıksan, kendinde saklı kal ve asla ona gözükme, zira böyledir o kehribarın sahipleri!

Yeni fasıldan birinci sözleri Mevla Hz. Ali'nin (RA) kelamıyla noktalayayım. Buyururlar ki "Hikmet, müminin kaybettiğidir. O halde hikmeti öğren, nifak ehlinin elinde olsa dahi!"

Vesselam.

İKİNCİ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Yeni bir söylemle başladım ve onunla yolu aydınlatacağım. Ola ki bilginler bilgilensinler ve nefsin tuzağından kurtularak itaat halkasını boyna atıp kulluğun süslenmiş tacını başlarına koysunlar!

Olgunluk merhalelerini bizim boyutumuzda dört aslın dışında bilmek:

Birincisi; odak hareketidir ki sâlik'in bütün hareket ve mekânlarını, nedenselliğin ışık huzmesinde durup alçak sebeplerden yoksundur.

İkincisi; "İlahî hilâfet"tir ki bu konuda tartışma oldukça çoktur. Özet olarak şöyle bil: Bu, Hakkın rahmet kapısıdır ki hakikatten bir ışık gibi peyderpey feyizlerin vücudundan yansır. Onun vücudunu doldurur ve halka bir böbürlenme olmayıp evliyanın nazarında da değeri bellidir.

Üçüncüsü; yolculuk Hakk'adır ki güzelliğini gördüğünde, o yüce ışığın kapağı zihnine açıldığında, galeyana gelip kendiden geçersin. Bu yolculukta cenneti anladıktan sonra cehennemde kalırsın. Cehennem seni içine alırken ayakta durabilecek takatin varsa şayet, o zaman Rab'e şahit olursun. Zira bu yolculuğun gereği, içindeki arşın (kâmil akıl) tavafı ve ezeli feyzin kaynağına bağlanmaktır.

⁴ Samiri, Musa'nın yok olduğunu ve İsrail oğullarının yeni bir tanrı bulması gerektiğini söylemiştir. Samiri, Mısır'dan getirilen altın mücevherlerden böğürebilen bir Altın Buzağı yapmıştır. Musa'nın yokluğunda halkın lideri olan Harun buna karşı çıkmaya çalışmıştır fakat başarısız olmuştur. Samiriler ya da Samiriyeliler, Yahudilerin Asur kralı II. Sargon tarafından yapılan sürgünü ile bugünkü İran ve Harran bölgeleri civarına gönderilmesiyle sonrasında arkalarında bıraktıkları topraklara Asur kralı tarafından özel olarak gönderilip yerleştirilen halk.

Dördüncüsüye; nefistir ki güzel bir sevgili gibi senin içinden çıkar. O, o kadar kutsal bir nefistir ki göklere dağıldığında, senden bir kabuk kalır ve gerisi Hakkın izniyle mekânın kabında vuku bulan. Rabbin aydınlatması ve gerçeğin dağıtılmasıdır. Bu kaptan çıktığında, bir dağ gibi görünürsün, sanki sahneler (zaman ve mekânın değişimleri) onda bir bitki gibi şekillenip hazan olurlar, sense evrenin ağırlığındasın.

Seyrin aracı bu dört temele yerleştiği vakit, asıl hareketi aşikâr olur ki burada benim zihnimin oku daha ilerisine gitmez ve yeniden başka bir kapı açılır.

Kendi zamanın ilimlerinden boş olmayın ve cahillerle adım atmayınız. Bağnazlığın duvarında zihindekileri nakşetmeyiniz. Biliniz ki noksan, doğanın bir parçasıdır ve Hak ile tamamlanır. Yaratılışın boyutu söz konusu olduğunda, sen evrenin okyanusundasın ve kaynamakta olan kazan seni her tarafa atacaktır. Hakikatin nakşını sana yansıtamadığında, o nakış başka bir sürahide başka bir biçimde tezahür edecektir. Öyleyse sen can değil, nakışsın.

Ne zaman ki uyanır ve aydın olursun, artık karanlık düşünceye boğulmazsın. Aydınlıkta yolu görürsün ki ondan önce senin tevhit duvarına hareketin adeta karanlıkta kapkara bir kayanın üzerindeki bir karıncanın hareketinden başka bir şey değildir.

O zaman veli senin elinden tutsun ya da Rab sana bir feyiz yollasın diye perdeler senin için açılır. O feyiz, hidayetçi kalıbında gaipden gelir; Rabbin ışıklarını görebildiğinde yolun şühûd'una gidersin ancak kurtuluş esasını yere bırakma ki yüceliğe yükselesin.

Öyleyse prangaları kır ve asayı kenara koy, o zaman dert ve derman bir olup içine girer, zira asıl perde insandır. Artık huzursuz olmaz ve emin olursun ki ateş dağının üstünde olsan dahi, sana tesir etmez ve ansızın gülistan olur.

Bilgi insanın mücevherdir ve onun ışık huzmesi de ezeli ziyadır; adeta insanı o ışık huzmesiyle ağıyardan ayırır ve bil ki insanın yanında olan bilginin kısmı perdenin köşesinden görünen nihan hazinenin bir bölümüdür. Ve bil ki ana akıl, toplamdan oluşur, onun vesilesiyle insanlık saçıılır. İnsanın hareketinden ise fen (teknik) oluşur.

Bilgi dinmek iyilerin düşüncesi ve sâlik'lerin sülûkudur! Eğer dağdağan içinde var olduğun dünyaysa, öyleyse sende bilgiden bir eser yoktur.

Bilginin mertebeleri yok, fakat bilgi sahibi o kadar çoktur ki kaymadan dolayı dizginleri nefse bırakır ve *nefsin ejderhası onu yutup felakete sürükler!*

Şuurlu olmak, bilginin küçük bir bölümüdür ki evhamların gölgesinde şekillenir. Zihindekilerin bir kısmı onun üzerinde olup zamanla insanın düşüncesinin duvarına çöker. Şuurlu olma ve uyanıklık, fezadan başka bir şey değildir, şayet bir köprüyle üzerinden geçilebilirse, içteki cennete ulaşılabilir.

Öyleyse özneller senin cennetindir. O halde hatıraların tufanında boğulma ve kendinden Hakka sığın, geleceği zihnin bir köşesinde yerleştirip onu programla ve köre körüne

hayallerin peşinden gitmesine izin verme. Böylece hayatın serabı mahvolsun ve senden öfke, şehvet, hırs ve senin payın olmayandan başka bir şey kalmasın diye... Her ne vakit bu dünyadan göçersen, minareden ses yükselir, dağ gibi bir gönül göçüp gitti!.. (Ayetleri okumakla birlikte)

Zihnini bir kısmını kovala ki hakikatin yansımasıdır. Onu ararken öteki tarafa bir ışık bulursun. Şayet karanlıkları kovalayıp şeytanın kölesi olur da onun mührüyle amel mektubun kapanılırsa, artık cehennem dibinde söz edecek bir fırsatın olmaz! *Allah, "Aşağılık içinde kalın orada, artık benimle konuşmayın!"* der.⁵

Sözün sonunda şükrediyorum Hakka ki kendi iltifatlarına umut bağlanmayı insanın gönlünde doğal kıldı ve içimizdeki resulü vahyin ahengiyle diri tuttu. Doğada ve hayatın dönüşünde ona öyle bir ders öğretti ki Kur'an'ı kitaplarda değil, dünyanın tomarında görsün.

Bu sözleri müminlerin emîri Hz. Ali'nin (RA) başka bir sözüyle sona erdiririm, şöyle buyuruyorlar: "Hak Teâlâ'nın gücü öyledir ki gökler birbirine girip zemini içine aldığı o günde, cennet ve cehennem yok olmayacak!"

Vesselam.

ÜÇÜNCÜ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Üçüncü söylemi, Muhammed (SAV) ve ailesinin adını zikrederek başlıyorum, her ne kadar bilirim zamanın küheylanı hızla dört ayak geçip süvarisini kabrin çukuruna bırakır, ben yaşlı ve zayıf olunca adeta o daha çabuk koşar...

İnsan kutsaldır; tende değil, içinde yetiştirdiği düşünce ve ruhta. Öyleyse ruhu toprağa tutsak edip hırsın prangasına vurma. Düzgünlükle sakın ol ki kaya dahi olsan, yerinde olmadığı an, bir tokmakla parçalanıp dereye yuvarlanırsın!

Arzuların kapağını üstüne kapat, hayallerin kanadına binme! Bil ki sen abd'sın, O da mabud! Eğer murakabe edersen, üzerinde olan ağır taş kırılır, Tanrının üstünde çizdiği nakış sana ayan olur, cismin üstündeki süslemelerle seni peşine düşürür ki zaruret icabı ya en kötüsünün önünde durursun ya da başkaları senin etrafında toplanır. O halde sen plan yapmazsın zira bilgili plancı başka bir yerdedir ve yer yüzündeki tesadüfler zihnini işleyişi ile anlaşılabilir!..

Diğer yandan, senin seyrindir ki melaikelerin kanadına çıkarak zaman ve mekânın ötesine geçersin (Bu durum, daha üstün tezkiye yapanlar için de geçerlidir). O halde ebedî secdeye geç ki bir şahit O'nun tarafından gelip elinden tutsun. Ebediyet dergâhına kadar yüksel ki

⁵ Kâlahseû fihâ ve lâ tukellimûn(tukellimûni), Mümenun suresi, 118. ayet.

sonra Mabud kapıyı açıp seni kucaklasın. Ardından dünyanın kapısı kapanır yeniden, geri kalansa mahpus...

Öyleyse özgürlüğünü itaatte gör ve prangayı teslim olmakla kır. Kim bilir acele etmekle daha çok kırgınlık, yara ve acıdan başka sana belli olmaz.

Tezkiyeyi seyirden önce bil. Senin Hakk'a olan hareketinin cevheri tezkiyedir. Zira her bütün, parçasını kendine çeker ve her parça, bütününe eksenine geçip hâsılın cezbese olur. O halde her ne zaman tezkiye edersen, gönül ve göğsünden perde kalkar, içindeki uyuyan elçi uyanıp karşına geçer. Hızır'ı bir melek bil ki hangi yoldan gidersen sana gelsin! Şayet onun misafiri olduysan, uyanık ol, uyuma! Çokça secde yap ki visal halkası kopmasın. Tâ ki Mehdi'ye varıncaya kadar, zira asıl hidayet oradadır!

Yolun hadi'leri çok, vaizleri daha çoktur! O halde sen kendi öğüdüne sarıl ve bil ki yolu geçen sen değil, aşktır. O (aşk) da yolu kaybetmez, nefsin yanında yer almaz. O, Rabbin bir kıvılcımıdır ki cilalanmış her kimsenin içinde alevlenir ve her kim ki vicdanını bırakır veya halka semer vurup zalim ve cebbar bir hükümdara dönüşür, mahvolur ve karanlıktan başka bir yola giremez. Bunlar yalnızca cehenneme gitmez, aynı zamanda başkalarının da odunu olurlar ve sen bu olayların derinliğini bilemezsin. *Rızkı O verir, diğerleri de böler! Bil ki O seni bırakmaz; gör ki nasıl soğuk topraktan bir elin yardımı olmadan bu kadar güzel çiçekler ve kokulu ağaçlar yeşerir de hepsi imalathane misali küçük bir polen veya tohumda toplanmıştır! O halde su olmadan yeşerirler. Sen de kendi vücudundaki güzelliği ara; yetkinlik ve yeterliliklerini bul, gör ki Halik'in senden ne gibi beklentileri vardır... Öyleyse o yolda ol, çünkü kalasları kesip cehenneme atarlar...*

Her şeyin gayetine dal, yazgına da yakınma, zira bu, büyük bir imtihandır. Öylesine oyuna dalmışsın ki ne öne ne de arkaya bakma fırsatımız olur! Şayet bir mana hâsıl olursa, onu içimizde kaybettiririz. O halde dünyanın çöplüğünde gezme, kendi kişiliğine sarıl ki sonunda onu gösterirsin, eğiklik gördüğü zaman düzeltirsin.

Tedbiri elden bırakma, ancak hilekâr da olma, dürüstlükten bir mühür diline yerleştir ki gönlün doğruluğu bulsun. Sonra resullerin öğüdünü dinle ki selim bir kalp bulasın. Zira riya, ya yalana yansır ya da arkasında saklanır...

Tanrının nimetleri etrafında yeşerdiğinde, cennet gibi yeşermelerini izle ve ihtiyacından fazlasına el uzatma! (Rızkını) vücuduna geçirme, zira yersiz bağlılık ya seni Hak'tan uzaklaştırır ya da zayıflatır. O halde onun dışında herkesten kendisine sığın ki bu yolun sonu yalnızlık değil, huzurdur!

Hiçbir sitemkâr sultan yok ki halka zulüm ve cefa çekişi dayatsın ve başka bir yerde ayağına çivi çakılmasın! O halde ey insanoğlu kendinize rahmet getirin, zayıfların hakkını verin!

Çanlar çalınacaktır ve kapitalist sistem parça parça olacak, sonra da yok olacaktır! Bu emir onu peyda edenler tarafında gerçek edilecektir...

Sözler söylenir ve ardından eyleme geçilir! Bu, yolda kaldım anlamına gelmez, zira yolda kalanlar başkalarına dilenir... Nitekim kiraz ağacına bak, zira her ne kadar kimileri tarafından yaralansa bile nasıl da içinin güzelliğini sakinlik ve güzellikle yansıtır!

Öyleyse ömrün ağacını güzel bir bekçi ol ve tehlikede olduğun ya da içerden bir ses seni çağırmadığı müddetçe uzleti seçme! Bil ki hayatın hepsi dünyadan ibaret değildir, dünya onun geçiş durağıdır. O halde onu çok arzulama ki içine batmayasın. Akıldan bir imaret yap, zira onun ilk koşulu tevhitir. Vahdaniyetin içli dışlı olduğu ve onun temel olmadığı bir akıllılık, eninde sonunda çamura saplanır!..

Eğer nübüvvet gemisini hadisler tufanında terk edersen, hayat sana tersâ⁶ ve gabr⁷lere geçer gibi geçer de bu aşağılık dünyanın esiri olursun; ne dünyadan ve ne de ahretten fayda görenler misali!..

Ursular içine karışır ki senden bambaşka bir halk gözüksün!

“Ey başlangıcı başlayan ve ey geri dönüşü sağlayan!”⁸

İbadet edenlerin iki grubuna bak; bir grup, halka yol gösteren, sözde zayıf ancak nefsin canavarının musallat oldukları. Her ne kadar gönülleri taam ve içecekten boş olsa da yüzlerinde bir nur görmezsin, zira bunlar ancak nefsi güçlü kırlarlar ve sıradan halka zor gelen olaylar onlara sıradan olur.

Şuurun olduğu fezada eğer uyanıklık şekillenirse şayet, ilk başta yalnızca bir hufre gibi gözüktür. Öyleyse psişe (insanın ruhu) iki yarı bölüm arasında, kâh bu tarafa kâh da o tarafa, gidip gelmektedir. Hangisi sende daha ağırsa... Ya da yazgı yolunda gider...

Başta sakin olup çelikten bir camın arkasından halka bakarsın, tâ ki başka bir kabuk daha atılıp yegâne bir feza şekillensin diye. Sen kendi cennetinde, dünyanın ukaz⁹ pazarına bakarsın. Artık bir rehne ve oyuk yok, bir feza ve o tarafın kontrolü söz konusudur. Artık alışkanlığın haricinde bu tarafa gelemezsin. Sonra sahne toplanır ve artık senden öte bir şey yokmuş gibi kendine bakman gerekir...

Bu bölümde her ne söylediysek şeriat sahiplerinin bulunduğu yedinci gökten değil, dördüncü gökten söyledik. Sonra daha düşük merhalelerden vasiye varır, görünürde nebinin cildinde canlı bir vahiy onlara iner. Altıncı gökte, masumun mahzarında melekler ve cümle halk ders alır.

⁶ Hıristiyan, İsevi

⁷ Ateşe tapanlar

⁸ Meşlul duası

⁹ Câhiliye döneminin en meşhur panayırı

Allah'ın resulünün vasisinden (RA) müminlerin sıfatlarında sözleri sona erdiririm: “Dünya onları istedi de onlar dünyayı istemediler. Dünya onları tutsak etti de onlar canları pahasına onu özgür bıraktılar.”¹⁰

Vesselam.

DÖRDÜNCÜ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Çok şükür Yaradan’a ki dördüncü söyleme başlayabildik. Bu emaneti yere bırakırım zira tutmaya takat yok. Bir hakikat devamlı beşerin vücudunda, bir hazine gibi ruhunda saklıdır. Bel kemiği ile kaburgalar arasında¹¹ dönüp dolaşır ki Ehadiyeti kavrasın ve ona doğru yol alsın. Bu çark duracak değil, yalnızca takdirle değişebilir.

Hayatın ağacı kişinin belkemiklerinde görünür; düşen her dal, bir kişi olur, üstündeki her yaprağa hayat denir. Kesildiği zaman ölüm vuku bulunur. Sonra üstünde omurgalardan tomurcuklar çıkarak yeni yapraklar filizlenir: “...Yaratıcıların en güzeli olan Allah ne yücedir.”¹²

Akıllı insan, hayat çarkının sonucu değil, ezeli hükümle şekillenendir tâ ki içindeki alçak düşünceleri kırsın ve rahmanın arşına çıksın. Duygu ve hislerin yansıması ruhtandır ki içinde akıl yer alır ve bir halka misali ömrün berzahında cisme dönüşür de sonra onu “arş-ı âlâ”ya kadar terk eder. Beşerin dünyadaki simgesi, topraktan olan tendir, onun asaletini cisimde değil ruhta bil...

İnsanlar şuurluluk ve agâhlıkta farklı seviyelerdedir, ancak ihtiyaçlarda cümleten buluşurlar, bu da maddi cisim ve dünyayla ilişki kurma zaruretindendir. Hiçbirinin devamı yok; yok olmazlar ancak değişirler. Zira insanın cesareti fenalık üzerine değildir. Sonra tespih taneleri gibi toplanırlar ve Rabbin yanına götürülürler ki bu zarurettten değil, ezeli bir istek gereğidir. Ondan önce insan çukurdaydı; ışıkla dolu bir kuyu. Oradan peşi sıra yere dökülürler, ölüm onları ayırına dek...

O halde bil ki dünya senin menzilin değil, sermedi hayatın bir durağıdır. Senin ruhunda olan hazine cismini harekete geçirmese bile yok olmaz. Ruh cismin ardından toprağa tutsak, bazı kısımları ise arş-ı âlâda kalır. Topraktan sonra açlık ve susamışlığı anlar, tat ve lezzete esir olur. Böylece senin cisminden çıkıp görkemli bir şelale gibi harekete geçer...

Dinin gereği içinde yerleşmiş olan şükür ve inançtır. O da başka nakışları senden siler, böylece Rabbin eline geçersin ve artık kendine doğru hareket değil, her şey onun iradesiyle

¹⁰ Nehcül Belaga 193. Hutbe

¹¹ Yahrucu min beyni-ssulbi ve-tterâ-ib(i). Tarık suresi 7. ayet.

¹² ..fetebâraka(A) İlâhu ahsenu-lhâlikîn(e). Mu'minun suresi 14. ayet.

surat bulunur. İşte budur uyuşma hareketi: *“Güç ve kuvvet Allah’tandır,”*¹³ sebep de müsebbip de O’dur. Diğerleri ne olursa olsun, hepsi araçtır. Öldüren, ağlatan ve güldüren yalnızca O’dur!

Halklar kederli olsa da O zihindedir. Öyleyse zihnin perdesi zihinden kalkmayınca zerrelerini harekete geçirmek için sana bir ışık da yansıtmaz. O, senin ruhunun derinliğinde, bir zerre aşk doğurmuştur. O halde onun içindir ki ezelden ebede kadar, biteviye devranda dönüyorsun ve (evliyalardan) elinden tutmazsa kâmil olmuyor, rahmetle sana ininceye kadar da sakın olmuyorsun.

İnsan, O’nun metamorfozudur, O da gönül evinin tutsağı. Öyleyse kalbin kilidini çokça zikirle aç ve teni O’nun nuruyla müzeyyen et ki belki de kilit açılır, bu bağıllık noktası topraktan gelen beşerle şekillenir de seni ve etrafını kendi içine alır. Aman uyanık ol, zira sen marifet deryasında yüzen, cahiller gibi vücudun karanlığında batarsın. Öyleyse o yâr yüzünden hicabı çekmeli, ipin ucunu almalısın ki senin rehinen olsun. Zira kısmi zekâ, kimi zaman senin hareketinin yavaşlatılmasına sebep olur. Ve eğer bilgelik düşüncen olursa, dünya yolculuğundan bütünüyle selametle geçersin de vaat edilen cennette yerini alırsın...

Toprağa aldırma, içinden çıkan nakışlara dalma! Zira gaflet acayip bir afettir. Melekler göğün kapısını sana kapatırlar ve sen derin bir karanlıkta batarsın. Kendine gelinceye kadar bir bakarsın ki torunların bir elinden ve ölümse öteki elinden tutmuş!

Hastalıkların kökü sende; sana geçen bütün afetler ise denemiş olduğun çarpık yollardandır. İnsanlar görünürde bir, ancak içleri bir puthane gibidir. Her bir putun üzerinde elim bir acı... Bil ki vahdaniyettin nesimi sürekli gönlün patikalarında gezer, putları patlatır ya da titretir. Öyleyse o putlar senin içine sirayet eder, acı biçiminde seninle tanışırlar. *“Allah’ın Halifesi”*¹⁴ ve sırlara mahrem olan insan ne diye kendine puthane yaratıp hayvani arzularla marifet gemisine binsin? Çünkü bu gemi her iki yükü kaldıramaz. O halde ya nefsi putların zincirlerinden kurtarmak ya da devamlı bedbahtlık içinde sürdürmek lazımdır. Zira kaptan, her iki yolcuya da yer vermez!

Dostun sokağından bir meltem esmeye başlayıp ışıklar sana yansıdığı anda, hidayet yolunu seç ve kibri yere bırak. Hayatın gemisine uyanık bin ki dünyanın serabı toplandığında yolda değil, sıratı olduğunu göresin. Kaybolanlar yolunu bulsun diye resullerin silsilesi bir melodi gibi insanoğlunun kafilisine uğrar. Ancak bil ki vahiy kapısı açılıncaya dek sana hidayet aşikâr olmaz.

İnsanların cümlesi karıncalar misali, küp şeklinde bir mücevherde harekettirirler. Adeta maddi dünya adında, kara bir bulut bir yorgan misali üzerine geçer, bizim zihnimize yansır da hareket doğar ve durur. Kimi ona kader der, fakat ben onu daha ötede bir şey bilirim. En güzel açıklama vahyin aynasıdır: *“... ve ne yeryüzünün karanlığında tek bir tane ne de yaş ve*

¹³ La havle ve la kuvvete illa billah...

¹⁴ Halifetullah

kuru hiçbir şey yoktur ki hepsi O'nun apaçık kitabında kaydedilmemiş olsun.¹⁵ Bu var olmak, bilgi açısından değil, vücutta cümle hareketlerin ona bağlı olduğu anlamındadır. Öyleyse Hakkın izni bir saraydır ki Allah resulünün (SAV) sülalesindeki iyilerin dışında kimse orada yer alamaz. Bunlar (resulün sülalesi), gerçekte âlemin sultanlarıdır, zira ondan küçük bir sulama yeri hayata doğru caridir ki türlü bilimler ondan fışkırır.

Bu sözleri söylemekle içimdeki yorgun ihtiyar dışarı çıktı da göğüsteki ağır zincir çözülmüş oldu. Böylece Mustafa (SAV) adı yine bir mühür gibi âlemin üzerinde yüzmeye başlasın. Ola ki o nesimden bu aciz bendegâna bir lütuf essin de makamlarına yakın bir yerde, İnşaallahü Teâlâ, küçük bir yerim olsun. O halde bende naksettiği o ahit göğsümü yarar ve içimin sarayı saklı bir hazine gibi galeyana gelir de eski bir ahitten yeni bir düşünce şekline dönüşüverir! Sonra beni içine çeker, sözü alıp bir başkasına devreder. İşte budur evliyaların çarkı, zira Hakkın medetiyle şahsın iç mekanizmasına geçip düşüncesini dönüştürerek yeniden bir ahit doğurtur.

Öyleyse hayale boğulmaman ve teemmüle geçmen için sözü kısa tutayım, zira tefekkür, iç'in hadisini, işığa uzanan bir merdiven misali, zihnin zincirinden kurtarır!

Müminlerin Emiri'nden bir sözle söylediklerimi noktalayayım:

“Düşünce hikmet doğurur.”

Vesselam!

BEŞİNCİ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Şükürler olsun Yaradan'a ki muhabbet tohumunu vücudumda tabiye etti ve kalbimde iltifatlarından bir pınar akmaya başladı. Yeşereyim diye, bir tohumcuk misali, toprağın yatağına yerleştirdi. Göğsümdeki taşı kaldırdı ki ışığı anlayabileyim; sonra da ışıkla ayağa kaldırdı kametimi. Toprağı kenara atıp birkaç adım ötede temiz birkaç tohum bıraktı ki vücudum onun lütfüyle aydınlansın. Nitekim öyle bir asırda ortaya çıkayım ki kimileri mutlak bir cehalette olmasına rağmen kendini mükemmel görür ve O'nun arşında hadsizce at koşturur... Güneşe taş ve tuğla atar... Teknolojiyi kendinden cehaleti de resullere nispet eder. Adeta kendi cehlinin farkına değilmiş gibi!

Resullere dinden bir tabu yapıp yorgun insanoğlunun sırtına yükleyerek onu köleleştirdiler. Şimdi de türlü planlarla onu mahpus tutmaktadırlar. Dinin ipini gevşetebileceklerini sanırlar. Böylece resulleri maskara edip üryanca nakşa çekerler. Sanki görmüyorlar melekler topluluğunu; oysa ansızın yere inip her şeye el koyar, böylece başka türler (insanlar) yerleştirirler!

¹⁵ ...velâ ratbin velâ yâbisin illâ fî kitâbin mubîn(in). Enam suresi, 59. ayet.

Senin cisminin yansıması zerredendir ki hakikatte ruhundur. Sonra aniden oluşan evrenin dalından doğuştur ki son omura geçip bebek şeklinde dünyaya gelirsin. Doğduktan sonra da şekillenmelerin çiçek yaprakları gibi ömrün değişik zamanlarında aşikârdır. Eğer hakikati görebilirsen, ömrün birkaç halkadan oluştuğunu ve kimi bazı halkasını yaşayabilirken kimi de o kadarını göremiyordur. Kim bilir, bazıları orta yaş çiçek yaprağına sahip olabilir ancak yaşlılıktakiler hariç. Öyleyse bil ki, o ancak o kadar yaşar! Eğer hakikate geçer ve iç'in güzelliği sana ayan olursa, -senin vasıtanla- ehil olan da anlar ve kim bilir bazıları hayran bile kalabilir...

Güzellik, omurgada şekillenir ve senden sonra ortaya çıkan vücutta –ki ona evlat derler- zahir olur. Öyleyse hepimiz bir çalıdan olup bir asılda yer almaktayız.

Şirkin harmanını inancın ateşinde yak ki bir toz gibi uçup ufuklara geçesin. Sonra sana emanet bırakılan bir dağ görünür ve şayet Rabbin şühûd'u ile kazarsan, senden başka bir ben doğup sonsuza değin yaşayacaktır! Fakat eğer dünyanın dar çukurunda kalıp çürümüş bir yaprak gibi gözükürsen, o güneş kendi haşmetiyle seni yakacaktır. O halde şayet o gösterinin kıyametini anlamak istersen, sıratla sıkıca dur ve azıcık bir şirkin dahi içine girmesine izin verme! Kibirle toplama, yoksa rezillikle geri ödersin!

Yakıcı cehennem senin iç'indir; Halik'tan lütuf ve güzellikten başka bir tamahın olmasın! Eğer kendi içinde yanarsan başkasını sorumlu tutamayacaksın. Bil ki senin Hakk'ın zatında yerin vardır ve O gayretiyle¹⁶ kendinden gayrısını yok edip döker! Şayet kıyamete kadar fırsat vermişse, şirkin yolunda bulunma, aksi halde cehennemde yanarsın! Günah işlemek şirk yolunda ilk adımdır; isyanınsa idrakedir, cehle değil! Cehil bir şeyin bilinmemesi değil, anlaşılmamasıdır. O halde idraki; kesin yakın bil!

Cehennem yakıcı değil, göz kamaştırıcı! Eğer varlığın güzelliğini anlarsan, asla sana yaklaşmaz. O halde şayet üstüne başına çekidüzen verirsen ve dolayısıyla topraktan gelen nakşın rüsva olursa, şikâyet yok, zira o senin zihninde değil, sen onun, hüküm sürdüğü, topraklardasın.

Yol aşikâr olmadan, sıratla¹⁷ bir an önce resullerin vaazlarına kulak ver ve bil ki, topraktan gelen yansımandan kurtulup Ağa'ya¹⁸ kendini göstermediğin sürece, yerdekilerin eflaktekilere yolu yoktur.

Kıyamet sana aşikâr olunca, kötülükleri yakacak, iyi veya kötü sözlerine yansıyıp zihninde şekillenirse esir düşeceksin. Şayet dünyanın sahnesinde ayan olup eyleme geçilirse, ahrette boynuna vebaldır. Bil ki kıyamet senin amelinin nakşı olmasa da kökü kurutup yakar, zira kök de senin içindedir!..

¹⁶ Allah'ın isimlerinden biri Gayyur, gayret sahibi

¹⁷ Resullerin gösterdikleri doğru yol

¹⁸ Hz. Mehdi

Eğer üç insan¹⁹ kıyameti görüp de geçebilirse²⁰ dördüncüsü, hâdi olan bir kavime zahir olmadığı müddetçe, ortaya çıkmaz! Şehitlerin kanı ve zalimlerin zulmüyle perde kalkmaz. Ondan önce bir hale dünyayı saracak, hareketler aksak ve yavaş olacak, durumlarsa doğal bir hal alacak. İnsan gaflet uykusundan uyanıp da kavimlerin önderleri, adeta büyük bir ihtilal oluyormuş gibi, kenara çekilecekler.

Sevgiyle sana gelen bir el, pak olmayan bir iç'in gözünden gelen bir bakıştan daha temizdir. Asıl eğitim güzellik doğuran Rabbin sevgi dolu elindedir. Yoksa sakat olan insanoğlu nasıl kendi türdeşine hidayet edebilir ki?! Yaptığı ancak zikir ve aynalık görevini yapmaktan ibarettir; ancak yeryüzünde varlıkları boş olmayan, rüyada ve uykuda elinden tutup sıratı seni kurtaran gerçek hâdilerin dışındakiler hariç! Ve şayet gönlüne inanç düşüp dünyanın ağırlığı üstünden kalkarsa, o hidayetçilerin ışıkları bir ahit gibi sana doğacaktır...

Beşer; adeta eksik olan türünün en kâmilidir. Kendi türdeşini acıya boğar, büyüklerine yeniklik getirir ve en mükemmel olanın kafasına kılıç indirir. İyilerini esir edip küçüklerini öldürür ve paklarını da çarmıha çekip büyüklerini mahpus eder. Öyleyse ebediyete kadar acıda kalırsa dahi, hak eder.

Karanlık adeta insanoğluna hükmeder ve o ışık (hâdi olan) bir kimsenin elinden tutuncaya dek dünyanın kara kuyusundan kimse çıkmayı başaramaz.

Olmaya ki geçmiştekiler misali çürümüş bir tohum gibi dünyanın ıslak toprağı üzerinde dursun, senden küçük bile olsa bir imaret ya da çürümüş cisimden bir avuç topraktan başka kalmasın!

Ehlibeyt'in²¹ sözü gümüş ve altın gibidir. Onlardan çıkan ne varsa altındır, hayırlıdır, kullanılabilir! Gümüş olansa başkalarının yanıtlarıdır...

İman çoğunluğa zahir olunca, galeyan seni tutar, bir çukura sürükleyip çıkıncaya dek seni taşlar. Sağlam çıkınca, deneyime alır seni. Bu da bir hale (feza) gibi seninle birlikte kendi izniyle o havadan çıkıncaya dek çevreni sarar. Ve o bir kaldıraç gibi seni dünya damına çıkartır. Aman alt katlarda dışarı çıkmayıp da karanlıkta kalayım deme. Onun üstü cennettir, nur ülkesidir. Sen oraya aitsin! *"İnsanlar, sanırlar mı ki inandık derler de öylece, sınanmadan, bırakılıverirler?"*²²

Kim bilir bazılarının cenneti dünyaya yakındır. Bu da doğrudan cennete giden şehitlerin durumu gibidir. Nitekim cennet evliyalarda çabayla olur ki doğruları yapmakla karanlığı yok

¹⁹ İrfanda da bahsedilen dört kişi ki her devirde kıyameti görebilme yüce mertebesine ulaşabilirler, idrakin ötesine... ki bu durumda dördüncü kişi ise hadi olandır (mehdi=hadî)...Ki o zaman da kıyamet vuku bulunur...(yazarın açıklaması)

²⁰ Kıyameti geçebilmekten kasıt, kişi ölmeden önce kıyameti (büyük kıyameti) görüp sırat köprüsünden geçebilirse...

²¹ (Ehl-i Beyt), "ev halkı" anlamına gelen ve İslam peygamberi Muhammed'in ev ahalisini tanımlamak için kullanılan İslami terim.

²² Ehasibe-nnâsu en yutrakû en yekûlû âmennâ vehum lâ yuftenûn(e). Ankebut suresi 2. ayet.

ederler. Yoksa zaten hepimiz kendi karanlığımızın içerisindeyiz. Dışarı çıkmadığımız sürece, kendi eylemimizin tutsağı, başkasının kahrının esiriyiz...

İnsanlar seni kavrayıp anarlarsa, sana doğru gelirler, aksi halde seni taşıyıp yaralarlar.

Peygamber (SAV) ve Ehlibeyt'inin tanınmasında yeni bir sınır şekillenecek ve dünyanın coğrafyasını değiştirecektir. Ekseriyeti Hristiyan olan oldukça fazla bir topluluk, İslam'a katılacaktır...

Mübarek ay; bir gemi gibi dünyanın serabına doğacak ve gerçek oruç tutanlar güvertede, diğerleriye alt katlarda yerlerini alacaktır. Ardı kurtuluş; ve bu dünyada, gözlerdeki berzah perdesi kalkar. Onun gecesinde kadir var ki yeryüzü meleklerle dolup taşacaktır. Gecedен kasıt, o günün çerçevesi olup aydınlıktan seherin karanlığına kadardır!..

Bu kanal Allah Resulünün (SAV) zamanından beri bağlı olup asla kesilmemiştir. Bu yüzden Kur'an, evrenin okyanusundan çıkmakta, dünyanın dönüşü de bir yelkovan gibi ona bağlı olmaktadır. Işıklar içerisinde bir adım bu dünyanın dışına çıkan, adeta Resulün (SAV) huzurunda o geceyi anlayacakmış gibi kadiri de öyle ihya eder...

Ramazan, toplaşıp da kıyamette yer alan bir vadidir. Yaradan'ın evliyasının tahtı doğrultusunda imsak ve hoşgörüdür. Biz Ramazan'ı, düz bir yüzey gibi gördük; üzerinde kötülükleri yakan küçük, yakıcı kömürleri olan...

Bu sözleri de yine sona erdiririm Mevla Ali'den (RA) bir sözle:

“İlim sultanlıktır!”

Vesselam.

ALTINCI SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Kalbe giren ışık sineni cilalandırır ve öyle bir kapı açar ki Rabbin bariz rahmetinin göstergesidir. İnsana ve ehline üzerinden geçebilecekleri bir sırat gibidir. O halde herkes üstüne çıkamaz, illa doğruluktur, zira bu doğruluk, içindeki hazinede mevcuttur ve onunla işlerde muvaffak olursun. Öyleyse herkese bu hazine aşikar değildir, ve o sırattan, takva dışında, başka bir yolla geçilmez. Zira titreyişleri çoktur ve gerçek takva da gönüldedir...

Zihnın, gönlünün aynası olur; şayet düşüncede kalıp kendini nefislerde boğarsan gönlün asileşir de insan-i kâmil seni terk eder.

Bil ki Tanrı cümle evliya ve kullarına dikkat eder; feyiz ve doğuşun vasıtası bizatihi o gönlün kendisidir. O halde gönle yanlışlığın girmesine izin verme ki melaike ona uğrayabilsin! Ya da

onu kimseye verme, zira ev sahibi başkasıdır... Eğer yüreği renklerden silip afetlerden –ki oldukça çoktur- arındırırsan o halde güzel güneş Rahman arşı gibi ona doğacaktır...

Gönlün ağırlığı; kimi zaman içsel ilimin kazanımı, kimi zaman bir fakirin reddedilmesi, kâh haram bir lokma, kâh da başka bir şeydendir...

Aşk iyilikle birlikte senin dünyevi yolunun üzerinde durmaktadır. Gönül asla yalan söylemez. Eğer haris değil, âşık olursan, o halde bil ki kalbin hala sağlamdır; güzel bir gül yaprağının üzerindeki bir çiğ misali... Bu ikisi farklıdır. Hırs insanı kör eder, nefsin dizginlenmeyen asi canavarı gönlüne hakim, sana ise musallat olur!

Eğer Veli rüşt yolunu sana açarsa, “...*Dinde zorlama yoktur. Şüphesiz, doğruluk (rüşt) sapkınlıktan apaçık ayrılmıştır...*”²³ ya da kıyamet aynasını sana tutarsa ve sen yerini göreceksin olursan, ve eğer yanlış yola saparsan, doğru oluncaya değin o makamda durmayacaksın; dünyanın aynasında düzeltilirsin de gerisi senin berzahındır. Öte türlü, şayet yaptıkların doğru olup da nefsin şeytanına uymuşsan, bu durumda yayındaki okun tüyü yamuktur! ve eninde sonunda onun dediğine uyup da deliğine, en dibine, düşersin!

Tevhidin pınarı resullere nakış bırakır, halka yansıyan el ve dil hareketlerine yansır. Bu ağır yük toplumda harekete geçince türlü nakışlar doğurur. Fakat onların iç’ine daha yukardan bakmak gerek, zira halkı yönetmek zordur ve kim bilir zarar da görürler... Kimi kötü niyetliler de onları eleştirip insanları korudukları şemsiyelerini gölgelemeye çalışır...

Vahyi resulün içinden kaynaklanıp diline geçer ve doluncaya kadar inancına akar! Sonra Bari Teâlâ’nın nezdinde kelam olur ve resulün cildine geçer. Resul de koca bir kazan gibi davranır. Öyleyse her kim ki sana yol gösterirse, senin resulündür ve her kim ki senin iç dünyanı uyandırırsa gerçek hâdî’dir! O halde içten pazarlıklı olma ve şekilcilğe bürünme! Sadece safça seyret...

Küçük amellerin kötülüğünden sakın ve yanlış huylarından vazgeç. Zira onlar zamanda defnedilmez ve emeller vadisinde senin yanındadırlar! Bir halka gibi senin etrafını çepçevre sarıp hayrı engeller; kim bilir belki şerri defeden bir hayır yoluna çıkar da sen kimden olduğunu bilemezsin!

Ne zaman gözün ağırlaşsın da gerçeğe açılmazsa, ya da bir perde önünü örterse, evliyanın huzuruna çık, misal; mezarları üzerine! Ebeveynin duasını yolun refakatçisi yap. Kim bilir annenin duasıyla gözün açılır da babanın senasıyla, İnşaallahu Teâlâ, gönülden ağırlık kalkar.

İyilik iç mayadadır. Dünyada bazen birkaç yol açılır, ancak sadece bir tanesi senin payındır; gerisi yalnızca nazarına gelir. Bil ki adaletin açıklaması yok; hikmet adaletten önce gelir. Sakın ola ki şirk ve tanrısızlık halvette seni sarmasın ve bir daha kendine gelmene sebep olmasın!.. Düşün ki yukarıdaki âlemde ve zamanın ötesinde “...*Evet dediler,*”²⁴ böylece ömrün

²³ ...kad tebeyyene-rruşdu mine-İğayy(i)..Bakara suresi. 256. ayet

²⁴ ...kâlû belâ.. A’raf sresi, 172. ayet.

gövdesine geçip topraktan yere yerleşmiş oldun. O halde yolun tamamı sana aşikârdır! Daha sarp bir yol seçen, daha kolay seçene nazaran, daha onurludur. Onlar ki fakirler kavminin önderi, reaya da hâkimlerin velinimetidir. Bu seçim ten, evlat ve eşte de vardır.

Halk, Halik'ın ters çevrilmiş postudur; senin payın ise içinde yaşadığın dünyada derbederlik, fakirlik ve vahşet değildir. Değindiğimiz ariflerin âli gözünde, belki de seçimin bazı bölümlerine ortaksın ki evrenin toplamında büyüyebilir, şayet post doğru giyinilirse. Elbette hüküm veren meşîyyettir fakat varlığın merkezine bağlı olarak senin bir kısmın değişim gücüne sahiptir, zira mücevherli kalın bir halka gibi beldedir (omurga), bir kısmı şekil dahi değiştirir. O halde bil ki Tanrı zamanda ölmez ve senin sesini duyar!..

Baba, anne ve evlat gövdesi kalın bir ağaç gibidirler, ayrılmazlar. Evrenin, düzenin sıralanması ayan ve aşikârdır fakat evrene has bir düzen hâkimdir. Ezeli ışık huzmesinin yarıçapı -ve zarif bir ışık ki o yarıçap, bir hasır gibi ona yansır- ve o iradede Hak doğar, bir şekil değil, yüzeyde bir niteliklidir; insanlar yüzeyde o ışıktan küçük bir tabakadır ki ebedi ışık huzmesinden yansımaktadırlar.

Nebat ve hayvanda insan vardır! Adeta hayvan, eğilmiş bir insandır veya ağacın içine bir insan geçmiş, fakat cansızda insan yoktur...

Evrenin cereyanı onun arşının bir köşesinde caridir, yeniliği ondandır. Nitekim elzemlerde değil, düzenlerde durmaktadır. Öyleyse evrenin düzeni kendisindedir, zira insan kendini arındırırsa ilahî düzen şekillenip toplumların kanununa yerleşir. İnşaallah.

Son olarak gönlün hadisini Ali'den (RA) getireyim:

“Gönlün kapısına oturdum ve Ondan başka kimseye yol vermedim.”

Vesselam.

YEDİNCİ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Beşer uzun bir zaman daha uykuda kalır ve nidâ edenlerin (nadi) kafasına vurur. Âlemdekilerin sözde takvası koyu ve içi kof!.. O halde eğer Tanrı, dostlarına lütuf etmeseydi, onları helak ederdi, “...*Nihayet o kavmi yerle bir ettik.*”²⁵ Uzun savaştan sonra, bilgi aydınlık derun ve kalp dünyalardaki yüzlere yansır ve işte budur yeni bir aşamanın, ya da dünyanın, başı ve başlangıcı! Nadiler her taraftan iner; bilgi, kılavuz ve rehber olur. Değişim beşerin türünde meydana gelir; uyuyanlar uyanır da toprağı terk edenler yeryüzüne döner. Derken onların uyuyan tohumlarına hakikatin silsilesindeki ışığın eliyle yeniden bir yeşerme oluşur.

²⁵ ...fe demmernâhum tedmîrâ(tedmîren).. Furkan suresi, 36. ayet

Onun hükmü (hadi, nadi) -Rabbin isteğine göre- bitki ve yeşilliklere insanlardan daha çoktur. Bil ki nereye baksam ufukta kıyamet, yakında aydınlık ve zuhur görüyorum...

Kadir gecesini küçümsemeyin ve onda sakın oturmayın! Nefsi, yakarıyla Ehaddiyet dergâhına bağlayın ve eflakin yolunu takip edin, zira orada insan ve melekler topluluğu, iç içedir. Kapılar açılıp dualar icabet olur, günahlar bağışlanır. O halde geçmiştekiler için rahmet dileyin, zira evrenin halkasında kaybolup gitmiş değiller. “Biz Allah’a aidiz (O’nun kuluyuz)...”²⁶ Ve bir halka gibi geçerler de toprağa indiklerinde, başka bir sırta yerleşirler. Kim bilir nereye kadar?.. İşte budur yeşermeyen bir tohumun cezası!..

O halde sabahtan kalk ve rızkını Tanrıdan talep et, zira en iyi şey manevi hazinedir; insanoğlunun zihninde görünmez ve kayıptır!.. Hakikati açtığında, bu ışığın yansıması zihinde oldukça az olur. Aman, Rabbine itaat et, çaba ve çalışmayla dedikodudan uzak dur, belki de azıcık kalandan huzur hazinesine varırsın. Ölümün yılanı sana saldırmadan bil ki dünyanın tılsımı senin boynundadır, Hadi (mehdi²⁷) o ağır yükü üzerinden kaldıracak ve elinden tutup seni vahşet sarayından geçirecektir.

Mabetler ardı ardına başarısız düştüler, melekûtun kapısını açamadılar! Öyleyse onların köhne düşüncelerine özenme! Asıl hidayet Rabbin elindedir, geri kalansa kandırmacadan ibaret... Nitekim “çile olmadan çorba olmaz”, “acı çekmeden tatlı bulunmaz!..”²⁸

Zehra’nın (RA) evlatlarına sırt çevirme ve kendi takvana kanma! Zira şeytan oldukça ibadet etmişti. O hazretlerinin mührüyle yoldan geçip eflak’i ayaklarınızın altına alınız...

Rabbim onların sevgisinden kapanmayan bir kapı aç bana ve sermedi âlemde açıklamasını yapamayacağım yüceliklerini göster!

Ancak Senin melekûtunda o azameti bulabildim ve ebediyete kadar da o anın hayretinde kalacağım. Kurtuluşu bekleyeceğim ve onun için bu dünyanı, bir merdivenden fazlası görmedim. Ne maskelerinin ardında düşman saklayanlar dışında bir dost ne beni yoldan saptıran yaver dışında bir yaver ne de beni meşgul eden mal veya meyveye rastladım.!

O halde şükranlar sunarım Tanrıya ki Hakk’ın dostluk kapısı işaretleri vasıtasıyla bana açıldı, zira bu ateş sonsuza değin yüreğimde yanık kalacaktır. Bu muhabbeti kendi kendime değil, haktan dolayı buldum. Öyleyse onun muhabbetinin kalbimdeki kökünü kurutma, içime yerleştir de durmadan arttır!

Tanrım; bu en az bendegânına af buyur ki ne gidecek yolu var ve de kalacak yeri! Onlar ki onu getirdiler ve giderler ve onun da getirdiklerini toprağa bırakırlar. Öyleyse Sen yanımda ol, zira dünya dehşetli bir dehlizdir. Sen de rahmetinden bir kapı açıp da kıyamette bana göz kulak olmayacaksan eğer!..

²⁶ ..innâ li(A)llâh.. Bakara suresi, 156. ayet

²⁷ Hadi olan

²⁸ Sadi Şirazi: “renc olmadan genç olmaz! (çile ve çaba olmadan hazine olmaz)

Nasihat çekenlerin tövbesi gözümün önünde! Keşke ansızın dünyada ve içindekilerden ayrıldıktan sonra bir daha dönüş söz konusu olmasaydı. Zira eğer eflake çıkarsam ve gönlümün köşesinde dünya muhabbeti olursa rezil rüsva olurum. Zira çerçöpü Kibriya bargâhına sokmazlar ve kim ki ciddiye almazsa, onu indirirler...

“La İlahe İllallah” zikrini severim ki kalbi kuvvetlendirir de şeytanı perişan eder! Ne zaman ki kendi ve O’nun ulu rahmeti arasında kocaman bir set görürsen yüksek sesle söyle: *“Ey Rabbimiz! Biz kendimize haksızlık ettik. Eğer bizi bağışlamaz ve bize merhamet etmezsen, elbette ziyan edenlerden oluruz.”*²⁹ Ve zorluklarda *“Bütün güç ve kuvvetler yalnızca Allah’tandır,”*³⁰ daha fazla söyleyemeyelim ki bütün zorluklar kendi davranış ve yaptıklarımızdandır ve şayet ki karanlıkta bize musallatsa, kendimizin cinsindendir. Öyleyse bu zindanda şayet şeytanın maskarası olursam, sağır ve sersem olurum ve artık Sana seslenemem. Fakat geri dönerim ki Sen dönüş yolunu açık tutarsın! Ve yüksek sesle haykırım: *“...Allah’ım Senden başka ilah yoktur, Sen Yücesin, gerçekten ben zulmedenlerden oldum”*³¹ ki dünyanın dar hisarını göğsümden kaldırasın, gönlümde dev bir dağ ve cehennemden bir sütun olarak memnuniyetsizlikten oluşmuş kocaman kayayı Musa’nın asasıyla kırasın! Böylece ışığın tamamen kalbime yansısın ve vücudumu içine alsın. Ben, mutlu ve sevinçli, Senin sevginle güven içinde huzuru bulayım. Ne cehennemin kapısını bana aç, ne de beni içeride bırak. Ben Senin umudunla kıyametin çölünü geçtim, dünyanı ve içindeki acılara tahammül ettim, bana çokça alınmayasın ve sevginle günahlarımdan geçesin diye...

Uyuyanları uyandırmış olsam da benimle değiller. Nitekim yolun soğukluğu ve tenhaliği onları kuşku ve korkunun içine itti. Dünyalarını vermekten korktular fakat bilmediler ki destek Senin ellerinde. Bileni bilgisiz sandılar ki kendi kaybolmuşluklarını güya açıklamış olsunlar!

O halde gece namazını ve şehitleri -ki yaşıyorlar- aziz bil. Yaşlılara hürmet et ki dünyanın viranesinin köşesinde, kırıksık bir ten ve aksak ayaklarıyla, birkaç sabah kalmışlar. Arkalarında yüce bir Tanrı vardır...

Hayatta sürekli çabala ki payın budur. Fakat payına da rıza göster; tedbirle gerçekleşmezse şayet, ne kendini parçala ne de hileye başvur! Zira göğre çıkmazsın, kuyuya düşersin!

Ölü resul (kitap) yaşayan ego’dan iyidir. Zira bu ikisi bir aradaysa iyidir. O halde sünnete göre davran da dini virane sanma! Zira sahipleri onu ihya eder, sen ise rezil ve hakir düşer, hercai olup yalnız kalırsın...

Bu sözleri sona erdiririm Mevla’dan bir sözle:

²⁹ Kala rabbena zalemna enfüsena ve il lem tağfir lena ve terhamna lenekunenne minel hasırın, Araf suresi 23. ayet

³⁰ *Lâ Havle Velâ Kuvvete İllâ Billâh*

³¹ ... lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu mine-zzâlimîn(e)... Enbiya suresi 87. ayet

“Cehennem senin içindedir!”

Vesselam.

SEKİZİNCİ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Hakkın resullerine selam olsun. “Gönderilmişlere (bütün peygamberlere) selam olsun.”³² Eski İran doğruluk habercilerine selam olsun. Çarmıha çekilmiş Mesih ve gerçek taraftarlarına selam olsun. Aşk resulüne (SAV), resullerin en son ve âlimlerin ilkinde selam olsun; Onun pak sülale ve soyuna, Hazreti Zehra (RA) ve İslam’ın Mesih’i olan Hüseyin’e (RA) de. O ki ruhuyla İslam’a, ebediyete değin kalacak olan, yeni bir dem üfledi. Nitekim onların sonu olan Mehdi’ye selam olsun; o ki zuhuruyla halka kocaman bir köprü olup milletleri içeriden toplayarak ışığa doğru yönlendiren sermedi rehberdir...

İnsanlığın nesline, resulün dalı, insanlar tutunup yukarı çıksınlar diye, torağın dibinden değil, arştan sarkıtıldı. Riyazetle asla bir yere varamazsın, ancak vilayetle! Gerçek İslam içindedir; kılavuzunsa vicdan ve aklın...

Zihninin dairesinde küçük bir çukur aç, zira ruh senin içinden beyaz bir buhar gibi çıkıp zihni cennetine girer. Bil ki yolda değişik şekillere bürünürsün. İhtiyarın akı, gencin bilgisi veya sultanın heybeti.

Doğada seyyal olan bir maddeyi akıcı bil ki başta etrafını şeffaf ve zülâl eder. O halde onların bilgisini alır da ardından hafızaları sana açılır, sonra cildine geçer ve artık sen doğada o cinstensindir! Ne zaman seyir yükselir de sen evrene geçersen o zaman seyyal madde, doğada şekillenir.

Sakin ola ki ne kötü emellerle ateş parelerini kendimde toplayayım ne de diğerleriyle bu işte ortak olayım de! Zira Rabbin nezdinde kulun en kötü davranışı bilinçli değil, bilerek isyandır...

Kimsenin amellerini dilinin mührü yapma yapıp da kendini dile dolatma. İmanı sinede sakla, emirleri halka açıkla, bil ki en büyük hırsızlık imanları çalmaktır!

Aşka doğru bir seccade ser ve kandan bir abdest al. Şirkten ırak ol ve sonra da hakiki ibadeti ara...

Kâbe senin gönlündedir. Orada ki şeytanı taşlarsın, dağında kurban kesip mağarasında nidalar duyarsın...

³² Ve selâmun ‘alâ-İmurselîn(e), Saffat suresi, 181. ayet

Karanlıklar senden çıkar da başını gölgeleyip seni mahpus eder. Şayet nefsin zincirinde tutsak olursan, o halde Hakkın medetiyle ayağa kalk. Dünyanın soğukluğu ve yolun başlangıçtaki karanlığı seni korkutmasın, zira bunların hepsi şeytanın aletlerindendir...

Şeytan sıra dışıdır, öyle ki sürüyü sahibine sırt çevirtir. Öyleyse arzularını ona çevir; vücudun güneşi, hayatının gününde batmadan önce, onun sevgi dolu kucağına gir, zira her talepten sonra ona doğru yönelirsen insanlıktan ayrılıp iblisin refakatçisi olursun!

Varlığın kasrını Hakkın itaatiyle ve onun zikriyle donat. Zikri sürekli sinede tut ki asıl zikir (Kur'an) sana ayan olsun da ona girebilesin...

Tevhidin eksenini nefsin boynuna as, zira ayağa kalkarsan Hak seni içine alsın ve başaramadığındaysa nefsin esiri olmayasın. Bu halde ölüm sana gelirse, şehit olursun. Ölümün hadisini nefse çokça oku ki seni arzuların ardına götürmesin!

Hakkın isteği sana o zaman aşikâr olur ki insanın hisarından mabudun kemaline varasın! Öyleyse ondan önceki devirlerde kaldın, kendi aslında değilsin!

“Kureyş’i ‘bir araya getirip anlaştırdı”³³ Kâbe’yi putlardan boş yaptı ve milletleri yeniden etrafında toplamış oldu.

Vahyin yankısı bizim zamanımızda seslenecektir ki ey Arap kavmi *“...Dilerse sizi ortadan kaldırır da dilediğini yerinize getirir...”³⁴* Sonra Pers kavmi bilginin imparatorluğunu yeniden inşa eder, yeni bir uygarlık şekillenir ve ilk adımı onlara koyar. Zira onlar resulün (SAV) nasihatine ve Kur'an'ın sesine kulak asmadılar; sünnette değil de geçmiştekilerin yönteminde kaldılar. Hâlbuki Kur'an onları bunu yapmaktan men etmişti!

Resulün (SAV) hanedanlığını parçaladılar, vilayetin kafasına vurup dini dünyadan ayırdılar. Vilayetin gemisini delip kırdılar ki evrende kaptansız bırakılacak sandılar. Ehleyt ve Kur'an arasına ayrılık sürdüler, kendi sünnetlerine uydular. Hangi sünnete göre Resulün (SAV) evlatlarını öldürüp avare ettiler?.. Nitekim onlar İran'a sığınır ve burası Allah Resulünün evlatlarının, bin dört yüz yıl sonra bargâhları ışıldayan, beşiği olur!.. Resulün (SAV) Ehli-i Beyt'ine ilgi ve muhabbet ateşi az olmadı. Kör topluluklarla birleştiler, şeytanı aralarına alıp hükümeti aralarında paylaştılar.

Üryan kılıçlar ve çıplak ayaklarla Pers diyarına geldiler. Sultanların halılarından kendilerine hırkalar yaptırdılar, eşlerini kaçırdılar, bir süre Moğol, bir süre de Afgan ile aynı tarafta oldular!..

Yeni uygarlık şimdi göklerde görünüyor, aydınlık temelinde İran'a doğuyor; ilk adım Yemen'de atılıyor, sonra Ürdün ve Suriye'ye geçiyor. Onların davetiyle İran'a gelen Ebrehe'nin ordusu ile bir sürü Ebabil kuşu gibi birbirine girer ve savaşa tutuşur...

³³ Li-îlâfi kurayş(in). Kureyş suresi 1. ayet

³⁴ ... in yeşe/ yużhibkum veyestahlif min ba'dikum mâ yeşâu.. Enam suresi 133. ayet.

Kendilerine seçtikleri eşlerle, insanların kayyum ve despotları oldular!..

Ateşten at arabalarla onlara hücum ederler ki Kâbe'yi yeniden putlardan boşaltırlar ve gemilerle onlara saldırırlar!..

İran ve Şamat³⁵ birleşip bir balyoz gibi kafalarına iner de Resulün (SAV) hırkasının altında sakladıkları cehalet aşikâr olur...

Bin yıllık törenleri Demavend'in³⁶ tepelerinde düzenlenecek, cehaletin geri kalanı denize dökülecektir.

Bu sözleri de Hazret Ali'den (RA) bir sözle noktalayayım ki şöyle buyururlar: "Tohumu parçalayan ve kullarını yaratan Tanrıya yemin olsun ki muhakkak sizi geçmiş törenize dönmenizden dolayı cezalandıracaktır. Sizin onları (Persleri) başlangıçta bu töreleri kabul etmeleri için yok ettiğiniz gibi!.." ³⁷

Vesselam.

DOKUZUNCU SÖYLEV

Bismillahirrahmanirrahim

Öyleyse şükürler olsun O Tanrı'ya ki halkta buldum, -asıl fukaralığının onu anlamaktaki yoksunluğumdan kaynaklandığını anladığımda- bana seslenildi; arşta ve eşyanın nihayetinde gördüm!.. *"Allah'ım Senden başka ilah yoktur, Sen Yücesin ki ben gerçekten (nefsine) zulmedenlerden oldum," diye yalvarıp seslenmişti.*" ³⁸ Zihnin perdesinin arkasında yaratılan ya da tarihin dehlizinde beni bırakan ölü bir Tanrı değil, zira O'nu zihnin yarattığı bir put olarak bilirim... O Tanrı ki benimle birlikte nefes alıp da bana nefes bağışlayandır...

O'nu tanıdıkça halktan bigâne oldum, "Seninle ahde girince, bütün ahitlerden vazgeçtim" ³⁹ O ki devirlerin keşmekeşinde beni yalnız bırakmadı da tanrısızlık sarhoşluğu O'nun vücudunun mihverinden beni ayıramadı. O ki varlığın bütün zerrelerinde kendisini bana tanıttı da beni bilgi ve şuurlu olmanın merkezine yerleştirdi...

³⁵ Irak ve Suriye...

³⁶ Demavent Dağı, İran'ın kuzeyinde, 5610 m yüksekliğinde bir dağ. Donbavand diye de bilinir, sönmüş bir volkandır ve Pers mitolojisi ve folklorunda özel bir yeri olan bu dağ İran'ın en yüksek doruğudur.

³⁷ Nehcül Belaga

³⁸ ...en lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu mine-**zzâlimîn**(e), Enbia suresi 87. ayet

³⁹ Doğum tarihi 1210. Şeyh Sadi-i Şirazi, Fars şâir ve İslam âlimi. Salgur Atabegliği'nin hüküm sürdüğü sırada günümüz İran topraklarının Şiraz kentinde doğmuştur. Çocukken babasını kaybedip dedesi ve amcası tarafından yetiştirilmiştir. Daha sonra Bağdat'a gidip Nizamiye Medreseleri'nde öğrenimini tamamlamıştır, Farsça Gülistan ve Bustan eserlerinin sahibi.

Bildim ki o çiledir ve ahit, aşk ve güzelliştir!.. Kocaman bir ışıık ki cümle halkın gönlünde, sırtını çevirse dahi, yeri vardır... Kin, hırs ve hasedi olmayan... Onunla “...Allah'ın Arz'ı geniş değil miydi?..”⁴⁰ ayetinin manasını anladım. Ufku geniş tutmuştur, arzı tuttuğu gibi. O halde ufuk değil yüzeydir. Onu içinden bir eksen gibi geçtiğimiz bir yüzey gibi gördüm. Herkes kendi yolunu tutar da ışıktan bir başkası beden buluncaya dek!

Evrenin merkezinde üzerinden atıldığımız yuvarlak bir sayfa var. Bizi saklayıncaya dek sonsuza değin içine hareket ederiz. Sonra yeniden, onun bulunduğu yere, geri döneriz ...

Demiş olduğum sözler birkaç türdür:

Birinci: Anlaşılan gerçeğin tâ kendisidir.

İkincisi: Onun bir gölgesi hayaldedir de misalden gelir.

Üçüncü: Ondan bir terennüm zihinden gelen bir melodidir.

Dördüncü: Zihin okunun ulaşamayacağı bir yerdedir.

Öyle farz ettim ki sâlik, Hakk'ın yardımıyla hangisinin güçlü hangisinin hayalde olduğunu anlar... Hepsinin tek bir damarda olduğu doğru değil. Çünkü maden, kimi zaman yüzeyde kimi zaman derinlikte olur...

En son kendinde görmek; o kaynağın coşkun bir nehir gibi sende cereyan edip evreni değişimin yoluna tuttuğu zaman...

Bil ki hakikat eşyaların görüntüsünde değildir; gördüğün şey hakikatin gölgesidir. Eğer arınıp kemale ulaşırsan ve hakikat sende tecelli edip Mustafa'nın (SAV) yolunda olursan, o halde bilgin artar ve etrafını aydınlatacak bir ışıık senden saçılır. Şayet bu hakikat -ışıık- birine tecelli⁴¹ olursa, bir büyüteç gibi yüzeyi deler de o vakittir ki hakikat sana daha çok ayan olur. Ve kim bilir o kişiyi de etkisi altına alır! O halde bir kimsenin sonu toprak değil de kül⁴² olursa eğer, o zaman bil ki onu o şekilde görebileceksin...

Belden⁴³ yansıyan ışıık senin bilinçaltına girer de yolunun yönünü değiştirir. Eğer yansıması çok olursa, o zaman eşyaya bak⁴⁴ ve halka aldırıp da açıklamaya girişme; O'na ver ve O'ndan al! Halktan kopmadan Hakk'a varamasın...

Eğer görünürde güzel bir armağan⁴⁵ verirseler, ne gönlüne koy ne de kenara bırak. Onu fakirlere verdiğinde kalıcı olur, nitekim Tanrı sevgiyle halkın içindedir (“Ahret hayatı daha

⁴⁰ ..ardu(A)llâhi vâsi'aten .. Nisa suresi, 97. ayet

⁴¹ Hakk'ın varlığının çeşitli mertebelerde zuhur etmesi, sâlikin keşif yoluyla bu zuhuru idrak etmesi anlamında tasavvuf terimi.

⁴² Kasıt cehennemdir..

⁴³ Belin etrafını saran kutsal ışıık...(hakikat ışıık)...

⁴⁴ Onlara başka bir derinlikle gör...

⁴⁵ Bu dünyada

*hayırlı ve kalıcıdır.*⁴⁶). Halik'ın sepetinde döktüğün ne varsa, tarifi olmayan emsalsiz bir elmas misali gördüğüm bir sarayda kalır. Ne çürür ne de zarar görür. Öyleyse dünyaya bu kadar değerliymiş gibi bakma!

Bak ki amellerini şeytan çalmasın, yaptıklarının beli küfürle eğilmesin, şirkle çatlamasın. Bil ki amellerin güzellikleri, kaza'nın elinde değil, sendedir...

Önceden görmedim⁴⁷ zira kuvvet⁴⁸ yoktu. Sonrasını gördüm ki vahiy şeklindeydi... Ne şeytanın bozuk sazını kabul ederim ne de nefsin muradını tatmin ederim... Eşyaların durumunu şekillenmeden önce görebildim. Ki bu, çok daha yüksek ve yüce bir merhaledir...

Tanrım enaniyetin ateşinden beni koru, zira Sen ateşi önceden hazır bulunduruyor değilsin, bu ayeti *"Allah'ım Senden başka ilah yoktur, Sen Yücesin, gerçekten ben (nefsime) zulmedenlerden oldum"* diye yalvarıp seslenmişti. ⁴⁹ oldukça tekrarlayınız çünkü kendinizle ne yaptığınızı nereden bilemeniz?!

Amellerin geri yansımasını iç içe olan çukurlar gibi bil, zira onlar siyah veya beyaz ya da bu ikisi arasındaki bu çukurdan geçer de ardından beyne emir verirler, seni yola çağırırlar ki (hikmete göre) uzuvlarda hastalık doğurabilirler...

Yüce mertebelerde en büyük günah teslim olmamaktır. Öyleyse bil ki rızadan sonra teslime geçersin de halkın hayranlığını önemsemezsin. Gökyüzü için endişelenme, zira hepsi tek yönde harekettedirler ve *"Biz Allah'a aidiz (O'nun kuluyuz.)"*⁵⁰ ayetinin olağanüstü cazibesi herkesi kendine çekecektir!..

Hakk'a geçmeden, defalarca zikretsen de, bir ışık bulamazsın, sadece dilini yorarsın. Bil ki zikir senin teninde yerleşmiştir, melekûta kadar yükselecektir. Eğer tenin hisarında kalırsa bir takıntı gibi hastalık doğurur. Bu da, aksi yönde hareket ettiğin bir şeyi durmadan çağırıp durdurmak gibidir; hareketinin tersinde olan bir melodi okumak gibi...

Bilinçaltında senin inancın yatar. Zikir eşyalarda vardır, hücrede caridir. Hücrenin bilinci vardır; ölür ya da teksir edilir...

Sözlerimi sona erdiririm Mevla'nın kelamıyla: "Bir şey görmedim, ancak Tanrı'yı ondan önce, onunla ve ondan sonra gördüm!"

Vesselam.

⁴⁶ Vel-âhîratu hayrun ve ebkâ, A'la suresi, 17. ayet

⁴⁷ Anlatacağım konuyu

⁴⁸ Kaldırabilme ve kavrayabilme gücü

⁴⁹ ...en lâ ilâhe illâ ente subhâneke innî kuntu mine-zzâlimîn(e), Enbia suresi, 87. ayet

⁵⁰ ..innâ li(A)llâh.. Bakara suresi, 156. ayet

ONUNCU SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Gönle hâkim olan Tanrıya şükürler olsun ki O'nun dışında olanın sebebini fazlasından bil!..

Gönül türlü sırlarla doludur ki hangisi yükselirse Yaradan'dan sana yeni bir ışık yansıyacaktır... Perdeler kalkınca Süleymanî bargâhlar sana ayan olur da kendi ilahî yanın o mücevherli tahtlarda nasıl da hükmeder!.. Başlangıçta Hak değil, tasvirdir ancak Hak'tandır. Böylece merdivenden çıkıp gönlün kapakçığının ufku ışıkla (belini saran halkanın ışığı) sana doğru açılsın diye...

Öyleyse vahiy memleketine çıkarsın ve sonraki mührü⁵¹ onunla kâmil et, zira o, sana bahşedilen başarıyladır. "...Benim başarımlar ancak Allah iledir..."⁵² Bu mühür, kafanda (alın) olur da vahiy ondan yansır. O halde nefesini ve çabanı yükselt ki dördüncü mühür yerine geçsin. Nitekim bütün bu nişaneler, ışıktan bir gövde halinde, sendedir. Şimdi Tanrıyı şükret ki sana verilen hediyeler ve yetkinliklerle güçlü olasın...

Bu ikilinin birleşmesinden senden örnek bir gövde çıkar, yeni bir doğuş... Ardından kendini buluncaya dek yükselir, ardından halka ininceye dek nüzul mertebelerini seyreder. Ve sonunda da O'nun muradıyla halkın içine girer ve yükselirsin...

O halde Hakkın dostluğunu seç ve başkalarından uzak dur. Sakın ola bu süre zarfında yönetmesini yapamayacağın bir topluluğu yönetmeye kalkışmayasın! Ardından şahadet et, vücudun Tur'una⁵³ çık ve o ülkede (Tur'un yarılması) ışığın hakimiyetini izleyedur. Tur'un yarılması yeniden bir araya gelir de sen de hayretten kendine gelirken, yükünü hafifletmelisin, zira bir sineğin kanadı bile sana ağır bir yük gibi gelecektir!..

İlahî halifesinin (halifetullah) elbisesini giy ve kâinatın iftihar ol. Bundan böyle, cesedini mezara atsalar dahi, sana bir sıkıntı gelmez, çünkü sen Rabbin ulu okyanusundan, beşerin vücudunda, bir damlasın! Sonra âlemleri geçmeye çalış ki malum gökte (senin için belirtilen mertebe) istediğin yerde durabilesin. Artık ne zaman var ne de mekân, sen Sina Dağı'nın kendisisin!..

Yukarıdan bak, kim medet istiyorsa yardımına koş.

Etrafınızı güzel çocuklarla süsleyesiniz, zira olgun meyvedir çekirdek yetiştiren, ham olan değil!.. Hayatın dizginini eline al, ömrün geri kalanını eğlence ile geçir, zira artık ifrit bir karı değil, ancak belki Rabbin bir kabı (kasesi) ve kıymetli bir senemidir sana!..

⁵¹ İnsanın içinde ona lütfedilen yetenek ve yetkinlikler

⁵²... vemâ tevfikî illâ bi(A)llâh, Hud suresi 88. ayet

⁵³ Tur dağı. Hz. Musa'nın ibadet ettiği dağ.

Sonra seyrin sarhoşluğunu uyanıklıkla birleştirirsiniz de takva elbisesini seçersiniz. Ondan olan (onun cinsinden) kimse dünyayı boş vermelidir. Hakkın yolcusuna ibadet sadece gönülde değil, onun (ibadet) kemalinde güzeldir.

Şimdi yolda olan bir çocuk değil, akıldan bir pir sana zahir olur, aman onun tersine adım atmayasın! Ayağını Musa'nın ayak izlerinin üzerine koy da yüceliğin kemerini kenara bırak!..

Sürekli ışık kervanının başı ol, zira kendinden Tanrıya gider ve sürekli topraktan görünümünü saklar. O halde çürümüş cismini bırakır ve Kibriya'nın arşında olur...

İbadet türlü türlüdür, bunu bil.

Birincisi: Dünyaya üzülmeyip onun tabusuna tama getirmeyesin diye...

İkincisi: Sahip olduğun şeyi halka reva görürsen iyilerin makamı sana ayan olur...

Üçüncüsü: Dünyada tevazu (sade yaşamak) sana aşikâr olur ve etrafını Rab, O'na duyduğun fakirlikle sarar ki sonunda Hak'tan başkasını almaz da O'nun dışındakini görmezsin!..

Ve sonunda da Hakk'ın dışındakini almaz, O'nun haricinde hiçbir şeyi görmezsin...

Olmaya ki yolu tersten gidip Hakk'a çıkmayasın! Veya zühdün yolunda görünümünü takvalı ve içini dünyanın sıradanlıklarıyla dolasın! Onu seyirde içinde tutmak vücudunu çürütür. Dünyanın basamağında (ölürken) *"Allah'tan başka ilah yoktur"*⁵⁴ zikriyle geç. Ve mezarda sakın ol Hakkın inayetiyle. Çekirdeğin şeffaf dışarı çıkar ve zihinde sana (alnın kapakçığında) ışıktan mühürler tecelli eder. Öyleyse göğsündeki taşı⁵⁵ kır ve ondan dışarı çık ki artık gövde evliyada olduğu gibi şeffaftır. Mezarda hapsoldüğün sürece sana oldukça zor gelir...

Sana ne yapmanı, nasıl uyuyup ne şekilde uyanmanı diyemem ki O kendisi sana söyler!..

Bil ki dediklerimiz küçük seyirdir (seyir-i asker); ancak büyük seyir (seyr-i ekber) odur ki rabbanî güneş gönlünde zuhur edip gövdeni parçalayarak bir mücevher misali âleme yansısın. O vakit melekler topluluğu sana doğru yönelir ve sen bir mücevher gibi "Rahman"ın arşına yerleşesin!..

Sözün sonunu Mevla'dan bir sözle noktalayacağım, öyle ki "Zikir ehli ve ilahî rical adeta dünyayı bitirip ahrete girmiş ve oradaki olup biteni görüyormuş gibidir. Güya berzahın saklı ve mahcup hakikatlerine içinde barındıkları sürede vakıf olup kıyamet kendi vaatlerini onlara karşı yerine getirmiştir. Böylece ehl-i dünya için gördüklerinden perde alıp haber verirler, öyle ki insanların görmediklerini onlar görür de duymadıklarını onlar duyar.

Vesselam.

⁵⁴ La ilahe illallah

⁵⁵ Ölürken mezarda göğse konulan lahid taşı...

ON BİRİNCİ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Allah’a ne kadar şükretsem yine de bu en az bendegân kim olur ki onun Kibriyalık sıfatlarını sayabilsin!.. Benim elimden gelen tek şey, yadigâr olarak birkaç satır söylemek ve gönlün evini onun zülfüyle düğümlemektir... Sözler; bir kısmı ayrılmaz ve keyfince takılmaz kolyeler gibidir. Yoksa rahmetten bir yel gibi bu kapı açılır da bir melek aşikâr olur sana o has ışıktan!.. Bu halde susamışlığını gideresin diye avucuna ışıktan bir bayrak bırakır. Sonra ne haldesin diye bakınmalısın!..

İnsan, kemale erme merhalelerinde insanlığın setinden asla yukarı çıkıp da yeni bir resul seçmez. Vahyin madeninden susuzluğunu gidermeye bak ve şeytanın vesvesesinden ona sığın, zira şeytana yol çoktur; her şekle bürünür, hatta dostlarının bile!.. Ehlibeyt’i tenzih ederim!

O halde dikkat et ki vesvese sana uğramasın; o öyledir ki küçücük boyutta, devranın dönme dolabında imanı delip de başını taşa çalar. Ondan evvel gönlün tavafına çık ve şeytanırracm’i kendini beğenmişliğin taşıyla taşı. Arafat’ta Yusuf’ça kökünü ve vabestelikten ne var ne yoksa yak, zira köhne dikenler yanmaya daha çok müsaittir!

Allah’ın kitabına bak, bilmesen dahi! Gönlünden perdeyi indirir. Marifetten bir kapı bulacaksın diye türlü zikirlerle kendini üzme!

Varlık zikrinin halkasına çık ki tespih ve zikirlerini duyasın. Vahdaniyetin dışında olmayan fezanın ahengine bin, dünyayı tavaf et. Yukarılardan göreceksin ki bu zalim, çirkin, nasıl da kardeşi öldürmek için hançer uzatır!..

Dua edenlerle otur ki gönlünden dumanı kaldırsınlar. Gam yeme zira gam hüznün aracıdır, bu, hakikate bir yoldur, sevinç ve güzelliştir; ne vakit ki perdeyi kenara çeksen...

Dünya ehlinin aynasına bakma, saraylarına gitme! Bil ki saltanat, ancak fakirlikledir, zira sermaye bekçi ve kilit istemektedir. Sahibi de kendi amellerinin muhasebesini yapmaz! Paranın ışığı kandırdı mı, o halde benliğe asla nur inmez!..

Dünya sevgisini hataların anası bil, ondan uzak durmak, kalbin kilidini açmaktadır; bir melek misali dışarıya çıkarsın ve onlarla aynı yönde olursun...

Birinci halka şeytanla birlikte gelir, o halde vesveseli olma ve yüzeysel kaideleri batın’a getirme zira senin derunun Rabbin vaciplerinin, vahye göre, kabıdır!

O halde şeytanın inkârını kabul etme, öğüdünü reddet. “Şeytan sizi fakir düşmekle korkutur...”⁵⁶ mal ve makama kanma, kanatlarını kopartır. Bu dergâhın kapısı huşu ve tevazuyla açılır, yoksa evrenin ufkunda gururun sarhoşluğunda yol alan kimse bulunmaz...

Bil ki dünya, ehline vurur ve sırtlarına ağır yükler bindirir. Gönlünü hoş tut, yukarıdan seyret...

Seni yerli yapan zihnin, bakışını ufka götürerse çabandır, ömrün kabuğundan geçerken...

İyilerle oturmayı ganimet bil, evliyanın gölüne çık, belki Hak sana, bir bakışını nasip eder! Hakk'ın yolu birdir, o da sıratır, gerisi ise teferruat!..

Müstakim sırat birdir, herkes kendinden çıktığında, “nüfus sayısı” misali insanların sayısı kadardır. O halde ayrı düşmek şirkledir, onun için tevhide ihtimam etmeli.

Evrenin tek bir kanunu var: aşk ve ibadet. Ki onlar, senin kanatların gibidir. O mumun etrafında dönmeden uçmanın bir faydası yoktur! Öyleyse tevazu içinde kendi hayatının rintlerine katıl ve kendine unvan koyma, zira bu kendine eziyet etmektir!

Güne onun ismiyle başla, geceyi onun zikriyle sona erdir. Bil ki yaptıklarına zikir günah değil, dürüstlüktür. O günah ki isyanın doruğunda doğar, gözlerinde karanlık geceyi diker, öyle ki ondan şeytanın Zakkum'u çıkar. O halde ham olanından küçük cinler, olgun olanından da ateşten bir şeytan çıkar, zira vücuduna yerleşti mi kendi gibi birini yontar!..

Sakin ola evliyayı bırakmayasın, Hakk'ın dostluk maskesini şirkle yüzüne geçirip dostlarına hançer çekmeyesin, zira döner dolaşır kendi kanadına saplanır!

Nasıl oldu da insan Yaradan'ın evliyasını kaybetti ve vilayeti torağa gömdü?! En arkadakinin peşindeler, sanki öndeki ile ne yaptılar?!⁵⁷ Onların yol olduklarını anladılar, hemen kapattılar! Hayat olduklarını fark ettiler, hemen nefessiz bıraktılar. Kurtuluşun Zehra'da (RA) olduğunu gördüler, cinayet işlediler. Pekâla şeytandan başka önderleri kimdir?! Kendi cehennemlerine binmiş, soykırımı durmadan tekrarlıyorlar, ömrün gemisi onları mezara gömünceye kadar!..

Ve ben bağnazlıktan değil, teemmül ve taakkuldan buldum Resulün (SAV) neslinde bıraktığı hazineyi, şeytanı onu kör etti ki o, Allah'ın kulu değil, ateşin mahlûkudur!

Derler ki neden güncele göre okumuyorsun? Sorarım ki “nasıl?” zira sesim tarihin dibinde boğulmuştur. Hayata daldık; yolu menfaatimizdeki sarhoşluk kadehine satıp bir avuç toprağın esiri olduk. Topraktan bir ten kendimize geçirip âlemin etrafını tavaf ettik! Gönlün evinden sahibini dışarı kovup yerine şeytanı yerleştirdik, gayrın sevgisiyle!

⁵⁶ Eşşeytânu ya'idukumu-lfakra... Bakara suresi, 268. ayet.

⁵⁷ En sondan kasıt; inanca göre en son kurtarıcı Hz. Mehdi'in gelişini beklemek. İlk de Hz. Ali. (Çevirmen notu)

Derler ki uyuyanlara niçin seslendin?! Azarlayıp üstünü başını yırtar, zindana atar ve en sonunda da ipe çekerler seni!

Dersiniz ki bu yolu ne kendi başına gitmiş ne de kendi kendime seçmiş değilim ben! O halde rahmet bayrağını kanla tatmak lazım, yukarıdan sarhoş bakmak gerek! Subu'lar⁵⁸ cehennemin ateşinde toplanmışlar, müminlerin ruhu ise cennet yolunda!

Sözü Hazreti Emir'in (RA) sözüyle noktalayayım: "Şeytanı kendi hayatının merkezine yerleştiren insanlar var ki şeytan, onları fesat ve kandırmakta kendi ortağı yapmıştır. Bu çirkef varlık onların göğüslerine tohum bırakıp civciv doğurmuş, hareket ederek kucaklarına oturmuştur. O ki ezel ve ebedin lanetlisidir, onların gözleriyle bakar, dilleriyle konuşur. Sonuçta onları hatanın uçurumuna kaydıran bir merkepten başka bir şey değildir; saplantıları onlara süslü gösterdi. Böylece onlar, hayatta şeytanın ortak koştuğu ve batili dilinden çıkardığı kişinin davranışını davranış edindiler."

Vesselam.

ON İKİNCİ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

İnanlara delil, dostlara kılavuz olan yüce Rabb'e şükürler olsun. Rahmetinin kapıları çoktur; hayat elinde, azameti onda caridir. Öyleyse Hakk'ın nuruyla zamir aydınlat ve dostun yolundan başka bir yola adım atma ki bu bariz bir yol tuzağıdır, şeytanın şemsiyesinin altına girme, zira pişman olursun!..

Aklın mertebeleri var ve nefsin merhaleleri ki her biri yeri geldiğinde söylenecektir. Aklın kemal merhalesi birleşik akıldır, zira arşta yeri vardır. Nefsin üstünde olan merhale, şahsın kutsî veya melekutî nefsidir ki şayet her biri diğerinden önce meyve verirse harekette sapma olur. Akıl tefekkürle kemal bulur, nefis ise murakabe ve riyazetle. Ancak gerçek kılavuz, bu iki emirde tasarrufla başka kapıları üzerine açar. O kadar öyle ki birkaç basamağı bir adımla geçersin!

Rezil sıfatlar Rabb'den ırak kalınca şekillenir, öyleyse eğer seyir doğru yapılırsa, cümle rezaletten uzak kalırsın. Fakat bil ki sonunda her rezil sıfat, sana bir kusur açar ki bilimin kanadıyla üstesinden gelesin!

Aşk, nefsi peşinden sürükler, badeden sarhoştur ve ondan ayrılmak lazımdır. Nefis, ışık gibi parlсын diye mertebelerle terbiye edilmeli, türlü zincirleri ayağından çıkarmalı. Başta, uzun boylu bir senem gibidir; içindeki kıyametle seni birleşik aklın seviyelerine kadar yükseltir. Birleşik akıl bir taş gibi onun başında durmaktadır. Merhalelerde asa misali içinden çıkar, böylece onun yardımıyla yolu geçip kusurları düzeltirsin!

⁵⁸ Bir dinden başka dine geçenler, burada demek istenin içleri canavar olanlar...

O halde nefis ejderhadır, ancak Musa kalibresinde kılavuzluk yapabilen birinin elinde olursa şayet, zihnindekilerin cümlesini yutar ve yalnızca bir çark kalır ki o da, kader denilen Rabb'in çapında harekettir. Endişelenmenin kapılarını sana kapatır, zira fikirlerin çokluğundan sıkıntı ve şiddet çıkar, o yoldaki tasa, muttasıl üstüne gelir, kendine gelinceye dek başka yollar açılır ki hiçbirisi aslında var değildir...

Şeytan-i lâin yanındadır, şayet içine girerse, onun diliyle lanetlenmesinin faydası yok! Nitekim böyle yapınca onu hak etmiş olursun. Tabii şeytanın, bir dağ gibi, üstüne çökene ve onun kitaplarına hamallık yapana, melekler güler. En çirkin davranışlar ve en çirkef düşünceler bir kapta toplanır ki Rab onları dışarı atar. Zira ahrette, "Uzak dur!"⁵⁹ (Köpeğe, uzak durması için seslenme sözü.) şeklinde tabir edilir... Öyleyse şeytanın rezilliği sana bulaşmaz. Şeytana itaatsizlikten kendine bir pranga vur ki onun peşinde gitmeyesin!

Bil ki riyazetin âdâbı var:

Kismete şükran.

Dünyada zevk düşkünü olmamak.

Kendi'nin dışına çıkmak.

Benliği Rabb'in zikriyle müzeyyen etmek; yalnızca fikirde değil, içten zikre uyanmaktır.

Eylem ve niyette tezkiye!..

O halde bir sürahi suyun, az da ekmeğin olsun. Tatlara takılma, geceleyin türlü düşüncelerle teni rahatsız etme!..

Kuytu bir yere çekil. Uzun günler... İmkânın yoksa eğer, senelerce içine dal, bir kapı açılınca ya da kalbine bir ışık yansıyınca dek...

Kendine bir muhasebeci tut, değerlendirmeyi ona bırak. Yoldan çıktı mı ona tembih et!..

Çemberi kendine daraltma, ancak haramları terk ettikten sonra mekruhları da bırak!.. Ve bildiğin şeyi eyleme dök ki Rab senin bilmediğini, ve fakat ihtiyacın olanı öğretir!

Bütün merhalelerde bilhassa, "*Allah'ım Sen'den başka ilah yoktur,*" zikri seninle birliktedir. Gaflet halindeyken söyleme onu!

Geceleyin, şayet tenhaysa, yalnız adım at ki Hakk'ı zikretmekle zihinde işrak⁶⁰ bulasın.

Ölünün gönlüne evliya olmadan yol yok, öyleyse onların ellerini bırakma! Bil ki diri ancak hatalı bir gönül, ölür fakat çokça ibadet eden⁶¹ bir gönülden evladır. Elbette bolca hata kesret getirir ki günahın delilidir!

⁵⁹ Hoşt! Kâle-hseû... Müminun suresi 108. Ayet.

⁶⁰ Aydınlık, parlaklık. İşrak namazı; sabah gündeğumundan sonra Müslümanlarca kılınan namaz.

O halde kimse birden dönmez; kim bilir bir melek korumaya çalışır ancak sen ona ayak dirersin. Bil ki günah, isyan ve başkaldırıdandır.

Günah gönlü mühürleyip hikmetin sofrasını toplar. Dikkat et, günahın ateşini yaptıklarının harmanına atmayasın, zira külden gayrı hâsılı yoktur!..

Niyetleri ıslah et, “Gerçekten de insanın yaptıkları niyetlere bağlıdır.”⁶² İbadet et ve tezkiye eyle ki yalnızca amel kimseyi kurtarmaz. Şeffaf su temiz havuzda pak kalır, senin içindeki kaynak da öyle. Düşünceler amellerin cilasıdır, bil!..

Ölü bir gönülle ve nefsin merkebine binerek çokça yapılan ibadetin faydası yok! Kim bilir, belki bir gencin zikri, insana hakaret etmek üzere ağzını açan bir ihtiyarın köhne dualarından evladır!

Tevhit, “Allah’tan başka ilah yoktur!” demek değildir, nefyidir ve ardından ispattır. Tevhidin ağacında yeşeren her otu biçmek gerek ki kuvvet bulsun. Öyleyse secdede olmak ve O’ndan berisini unutmak lazımdır. Öylesine Kibriya dergâhına kafayı sür ki bir ışık doğsun anında... Şayet dünyadan selamete geçersen onda bir nişan kayıtlı görürsün ki evliyaya hastır. Nitekim eğer devranlarda ve seçkin⁶³ olursan, o halde başka nişanlar görürsün, zira insanın seyrinin kemalinden bahseder, kâmil insanın seviyesi...

Melekûtun sana aşikâr olup seninle birleşmesi için dünyanın musibetinden uzak durmak lazım gelir. Önce yakınlaşırsın ki yansıma derinden olup gövdeyi yarması gerektiğinde, mücevherli tahta cülus edersin ve vücut meleklerinin gidip gelme mekânı olur. Bu durumda ruh sana görünür, zira o, meleklerin en hiddetlisidir... O halde seni derine yerleştirirler ki başkasının eli sana ulaşmasın. Artık yüzeye çıkmasın, şayet Rabb’inden görevlendirildiğinde! Görüldüğün halde batın’ın tabiat ve dünyayla birleşir; dağın salâbeti, nehrin cereyanı ve ormanın hisarında! Öyleyse senin namazın ne kıyama ne de secdeye göredir, durmadan namazdasın, ve ansızın Rabb’in inayetiyle başkaları sende dışarı çıkar!..

Eğer gençsen ve güçlü, öyleyse zihnin kuvvetinden perdeyi çek ve yolun başında evliyaya benzer iyiliklerden bir putu, kendi zihninde yont. İyilikleri bütünün içine yerleştir, düşünceni ona tabiye et ki senle örtüşsün. Böylece teferruatı kenara bırakırsın, şayet hayalin perdesinde bir ışığın varsa, gece ve gündüz ona bak, zikir ve tespihte gözünü ondan ayırma, Mevla’dan kıyas al ki ışık büyüyüp sana yolu açasın...

En iyisi ışığı emanete bıraksınlar, uykuda ve rüyada kendi elleriyle hem de!

Ona bir kırışıklık düşmesin diye toprağı senin tabun yaparlar, hâlbuki çömlek kırılır, ömür biter!

⁶¹ Âbit

⁶² “Da’a’im al-Islam”, İsmaili Şii İslam’ın bir hukuk kitabıdır.

⁶³ Yegane, mümtaz

Bu sözleri Müminlerin Emir'inden sona erdiririm ki şöyle buyurur: "Rabbın yanında en iyi kul odur ki nefsin mücadelesinde Rab ona yârdır. İçinde O'nun kaygısı şîardır, dışarıdaysa O'dan korkan, O'na heyecan duyan, hidayet ışığı gönlünde yanan... Öyleyse o, dinin mücevherlerine cevherdir. "Zemin o içinde olduğundan ötürü titremekten amandadır!"⁶⁴

Vesselam.

ON ÜÇÜNCÜ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Çok şükür Yaradan'a ki içimi temizleyebileceğim ve meleklerin gidip gelebileceği bir ışık tuttu bana! Kutsallığı alnıma değil, vücuduma yerleştirdi. Sevmenin bir paklık olduğunu öğretti, şeytanın eli ona varmasın diye!

Penceresinden bana bakmasınlar diye şeytan dostlarımın içine geçmeseydi keşke! Keşke vücudun güneşi içlerine yansısın diye şeytan imanlarına musallat olup da onları kendine çağırmasaydı, dünya gözlerinde hakir görünürdü de rahmet meltemiyle bir kapı açılırdı, imanları dünyalarının seti değil ateşin siperiydi!..

Bu musaffa denizi Mustafa (SAV) ile geçtim, Ali'ye (RA) refakatçilik ettim. Bedeni toprağa çektim ve ruhu gökte serbest bıraktım. Günleri geçirdim, تنها olan gecelerde ibadet ve tefekkürle meşgul oldum. Dünya kâh suratını kâh sırtını çevirdi bana. Ona doğru adım attığımda bilinçlilik bana doğru gelmeye başladı...

Seyre başladım. Kendimden Yaradan'a yöneldim. Yolda Mustafa'ya (SAV) iman getirdim. Mertebeler hüccetle aydınlandı ve onun uzantısında "Ya Bismillah"a geçip ebediyet ahengine binerek "...Biz Allah'a aidiz ve şüphesiz O'na döneceğiz,"⁶⁵ dostun yanına gideceğiz!

Sözlerinden tanınmalıyız Ali'yi (RA) ki şöyle der: "Allah'ım bu hakir, düşmüş ve mütevazı kulun senden şunu talep eder: Ne olur beni idare et, bana acı. Bana verdiğin rızıkla hoşnut olmamı ve yetinmemi sağla, bütün hallerde alçak gönüllükte bırak beni."

"Ey Allah'ım, ey Yücem, ey Mevla'm, ey Sahibim. Benim dizginim senin ellerindedir. Ey perişanlık ve acizliğimden, darlığım ve derdimden agâh ve haberdar olan!.. Ey Rabb'im, ey Rabb'im, ey Rabb'im; hakkın ve kutsallığının, en yüce isim ve sıfatlarının adına Sana yalvarıyorum, bütün gece ve gündüzdeki anlarımı, anılarınıla abat eyle, her daim hizmetinde yürümemi sağla!

⁶⁴ NEhcü'l Balâga. 87. Hutbe

⁶⁵ ...İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn, Bakara suresi, 156. Ayet.

Her insanın bir kitabı var, Hakkın yanında apaçık olan! Öyleyse o bilir ki bilmiyorsun, o ister ki istemiyorsun. Sonra hükmü takdire yükledi, sana takrir etti.

Kitabı emanet olarak evliyanın yanına bıraktı ve ona bir ahit bağladı, sen üryanca toprağa geçince! O halde gururunun sarhoşu oldun mu, diyecek bir şey yok ancak şayet Resul'ün sözünü dinler, nefsi yener, akla hükmedersen, kitabını görürsün!

Veli kitaba bakar ve hidayete erersen seni de yükseltmeye çalışacaktır, yoksa kendi halinde kalırsın, tâ ki Hak ne ister!

Kitabın sonunda senin kıyametteki halini anlatırlar, zira veli ondan bilgilidir. Her velinin etrafında birkaç vasi olur, zira onlar, velinin yaveridir, her zamandan ona açılan kapı gibidir...

Hakikatin sözünü olumlu karşılayın, hangi dilde söylenirse söylensin!.. Her bir nehirde bilgi edinmeye bakın, belki bir inci avlarsınız...

Mustafa'nın (SAV) kokusuyla uyanmayan bir uyuyan, uyanmayacaktır, mezarına bir tütsü koyup kafasını lahit taşına vuruncaya dek!

Işık yüzeyde⁶⁶ kırılır, herkese tanıdık gelen biri derinlikten ortaya çıkar! Sanki o, herkesin derinliğindeydi, onlarla üzülmüş, onlarla uyup onlarla uyanmıştı... Tanıdıktr...

Cennetin kapıları açık, cehennemin kapılarıysa kapanacaktır!

Işıktan bir ordu, onun etrafını saracaktır; âlemin padişahı olur ve bir gün ışıktan bir tabutla gidecektir...⁶⁷

Vahyin devranlarda yansımasının başka bir doğuşu olacak, uyuyan insanlar ve resul inecek; başlarında Resul (SAV) ışıktan bir minberde durmaktadır...

Burada karşımda biri var! Resul'e (SAV) benzer, birçok evliya yakındır (bakiyetullah)... Etrafını melekler sarmış, şeytanı esir edip ona getirirler! Yeni bir kanun kurup insanları tutsaklık ipinden kurtarır, Kur'an'ın içini açar da onlara günün bilimlerini açıklar...

Uyuyanları uyandırdım; ancak birlikte değiliz, zira dünyanın hırs ninnisi çabucak uyutur onları... Ben bağnazlıkla demem, bir nevi anlayıştan size söylerim, öyleyse beni eleştirip de üzmeysin!

Kof bir imanı kabul etmedim, dünyanın kâsesini kirli istemedim!

İmanı dokuzuncu⁶⁸ derecesinde anlayıp toprağın yatağında sakince uzanırım! Benim için yazın, zira toprağa düştü topraktan bir nakış... Sonra gökte bana bakın, nasıl da tevhidin

⁶⁶ Yeryüzünden üstün.

⁶⁷ Bu kısımda zaman ve mekân yazara belli olmadığından kimi yerde fiiller değişmiştir. (Çevirenin notu)

⁶⁸ İmanın on derecesi olduğu belirtilmiştir kitapta. (Çevirenin notu)

dalında yeniden yeşerip ebedi hayata uzanıyorum... *“O’nun zatından gayrı her şey helak olacaktır.”*⁶⁹

Tanrım, bana kemal olma yolunda, ebediyete kadar özgürlük bağışla ve senin yanında olayım diye, kılavuzluğunu ita et...

Beni bırakanları sev, bana eziyet edenleri de bırak! Zira ne yapsalar kendilerine yaparlar, onlar, nefislerinin tuzağındadırlar.

İçimi tevhitle birleştir, neslimden hakiki bir hâdi halka seçiver!

Kâğıdın üzerine değil ağaçların yapraklarına esen melteme, karanlık ormanın güneşe olan inancına, karıncaların toprağa götürdüğü ve insanoğlunun topladığı güne şükrederim. Yağmurun damlalarına ve mezarda yatan selâtime şükürler olsun!

İyilere selam söylerim; teslim olacak şekilde tevhidin denizine secde edip bir bakışla dünyanın perdesini kenara çeker ve ebedi bir uykuda yanınızdan giderim...

Benim önerim şudur ki bu maddi hayatta birbirinize rahmet getiriniz!..

Beni dinlemeyin, bağnazlığın duvarına çizmeyin. Bırakın da rahat rahat söyleyip gideyim!..

Kendimi Rabb’imin azamet denizinde bırakayım, ola ki bu denizde bana azap vermesin... Bir başkasını bende yakar, ben ise yalnızca bu yolda boğulurum, zira O yalnızdır ve insanların O’na yolları yoktur, onlar fazlalıktır, O ise mana...

Yeterince yorgun olan insanın zihnini yeni konularla yormayın. Bırakın teknoloji pınarının yanında sakince otursun. Bu yüzdendir ki hiçbir uyuyan, kendi kendine bir daha uyanmış değil.

Milletleri yaralamayın, inançlarından ötürü muaheze etmeyin. Ancak kılavuzluk yapın, ayağa kalkacak olan devrim sakın oturmaz ve güneşe varıncaya değin yüzyıllar sürer...

Çin’e ve Tibet’e söyleyin, gün gelir imandan ünlü olurlar da tevhitten sağlam bir ordu doğar onlardan...

Nasılın bilmiyorum, veya nasıl bir yerim var yanında? Nerede olursan ol, Onu sev ve Ona tevekkül et!..

Ona şükranlarımı sunduktan sonra, sözü Mevla Ali’den (RA) bir cümleyle noktalıyorum: “Mehdi’miz (RA) olmadığı zaman bizden daha çok korkunuz. Görünmese de saklı bir saltanatı vardır!”

Vesselam.

⁶⁹ ...kullu şey-in hâlikun illâ vecheh(u), Kasas suresi, 88. ayet.

ON DÖRDÜNCÜ SÖYLEM

Bismillahirrahmanirrahim

Şükranlarımı sunuyorum Yaradan’a ki tohumun gönlünden sağlam bir ağaç yaratır da vücudun zerrelerinden kendini gösterir. Öyleyse Hakk’a bak ve dünyanın yıpranmış perdesini gözünden indir, zira cihanın iyileri böyle yaşamışlardır...

Şükrediyorum Yezdan’a ki bu kısa ömürde, mezarda çürümüş bir ceset olmadan önce kalbi O’nun ışıyla aydınlatma, merhaleleri aşma ve kendisine yakınlık fırsatı bağışladı bana; nimetlerin en ulusu hidayeti anlayayım, O’na tevekkül edeyim, Mustafa’dan (SAV) yardım isteyeyim, günah elbisesini tövbe suyuyla yıkayıp dünyaya gönül bağlamaktan el çekeyim diye!..

Seyirde hareket edebileyim diye gönle çöken ağırlığı aldı. Başta küçük bir çocuktum ancak oldukça huzursuz! O günden beri kendi içimde Allah adında bir kayıpla tanıştım. Bu durumda her yola ve gruba yöneldim. Yolların çokluğundan sersemleştım ve herkesten bir şeyler öğrenmeye çalıştım. Peki ya saklanmış hazine; boynuma değil, kolyeye asayım diye, zira kimsenin müridi değilim!

Meşhur iyilerin silsilesini aradım. Herkesin emare, erdem, keramet ve ünü vardı. Başvurdum ve fakat tevehhüme kapılmadım...

Başlangıçta bir genç gördüm ki her halde yalnız bana görünürdü. Bu sözleri onunla bitirmeyi seviyorum, zira bu seyir onunla başladı...

Gençlikte defalarca görmüş olduğum genç; rüyaya daldı ve beni kendisiyle götürdü. Vücudumda bir gerçek olup ondan tırmandı. Vücudun ufkuna adım attı, öyleyse o seçer!

Ben küçüktüm, o ise genç. Başta her şey olağandı. Ancak bir duygu onun olağan olmadığını söylüyordu. Yetişkin oluncaya değin zikir ve dualara, keşif ve şühûd’a devam ettim. Kendi memleketimde bir büyüğün yanına gittim ve “İrfan nedir?!” diye sordum. İlk adım, “Vacıplerin yerine getirilmesi ve sonra yasakların terk edilmesi”dir! İkinci adım, “İyiliklerin yerine getirilmesi ve kötülüklerden sakınılması”dır! Sonra devam etti, geri kalanını de sana söyleyeceğim... Fakat zaman beni nizamın bir parçası yaptı ve ona da ihtiyarlık musallat oldu. Bildim ki o iki kulaçla yürüngeye geçeceğim ve kurtuluş olan vilayet gemisiyle maksada varacağım...

Geceler duada, gündüzler oruç ve hizmette! Çömleğim çatlayıncaya kadar... Telaşa kapıldım ve bitapça hâsılı, rüzgâr gibi geçti, gördüm!..

Öğrenciydim, bir yol görmedim. Zehra hazretlerinin (RA) hakkında yazdığım yazıyı Abdulazim'in⁷⁰ pak haremide, İmamzade Taher'in türbesinin yanında okuyup bahşişimi istedim. Her yolu denedim fakat fayda etmedi, şimdi böyleyim, dedim!..

Hesabı Hak'la bil, hayatı ise ölümle! Toprağın üstünde olunca hesabınızı yapınız ki ölümden sonra verecekleri şey yalnızca evliyanın muradı dâhilindedir. Hicabı⁷¹ kaldırmaları için alnınızı toprağa koyun yoksa mahşerde kaldırırılar; şayet doğru adım atmadıysan, sonuç hüsrân!..

O halde Yaradan'dan, eylemlerinizin hakikatini size keşfetsin, isteyiniz!.. Kim bilir sahibinin yanında birçok değerli hayırlar, gerçekte bir arpa kadar değersizdir!

Ölünün sarhoşluğunu seyredin ve defalarca kendinizde ölün. Böylece tenin kafesinden kurtulup sonsuzlaşsınız. Hakiki ölüm, fenanın ufkundan çıkıp da, baki perdesindeki beka yamacında geçtiğindedir!..

Yaradan'ın seni gözlemlediğini bil; bil ki ardında ışık ve çekimin hareket ettiği bir avuç topraktan fazla bir şey değilsin! Ve zaman gelir ki senden dışarı çıkar, öyleyse onun yansımasını yakala, zira her hücrelerinde bir güneş doğar. Sen Kibriya bargâhına çıkarsın ve Resul'e (SAV) hizmet edersin.

Sürekli ısrarın yolunda bulmuş olduğum aydınlık yolda insanları davet etmeye çalıştım. Nitekim inkârın yönünde gözümde bir yol hakir düşmedi.

Ve bil ki Tibbetliler dağa, güneşe bakıp içine dalar, Yehud kavmi ise mırıldanarak kafasını duvarlara çarpar!..

O halde senden, Hakka sevgi ve Zehra Hazretleri (RA) sevgisinde olan bir iksirden başka hiçbir şey istemem ancak!

Hayatı an'da bil ve hayalin asi atını, ölümün siperi görme!

Yaradan isterse vilayeti bir taşta bırakır tâ ki onunla hidayete eresiniz diye. Şayet yeşermesi için bir çocuğa sevgi tohumu ekmek, ihtiyarlamış bir ağaca vereceğin emekten daha iyidir!

Zikri asıl bil, tevhide sahip çık ki tenine yeni bir yeşerme ve ileri bir ışık yansısın. Halka şefkat et, hakkı eleştirme!

Muhammet ve sülalesine çok selam yolla, yerin üstünde tevazu ile yürü!..⁷²

İnsanlarla dostluk yap ancak tenhana sokma, yoksa seni yanlış yola sevk ederler! Bil ki sebeplerde öyle bir güç var ki onlardan bir şey kalmayınca dek Hakk'a (Hakk'ın isteği ile) dönerler. O halde eğer Hakk'tan ayrı düşersen ondan uzaklaşırsın!

⁷⁰ Halk Abdol-Azim ve aynı şekilde Seyyid al-Kerim olarak bilinen Abd al-Azim el-Hasani, Şii İslâm'ın ikinci imâmı Hasan ibn Ali'nin soyundan gelen alimler arasındadır. Tam adı Ebu el-Kasım 'Abd al-Azim bin' Abdillâh bin 'Ali bin el-Hasan bin Zayd bin el-Hasan bin' Ali bin Ebî Talib'dir. Yeri Tahran'ın güneyindeki Rey şehrinde.

⁷¹ Perde, örtü.

⁷² ... temşi fi-l-ardi merahâ... İsra Sursei 37. ayet

Doğru yolda devam et, zira ana yol birdir. Eylemlerin şahidi-toprağın esiri olduğumda, benim için de dua edin!..

Benim sözlerimden kendinize bir post yapıp da insanlara semer vurmayınız!

O halde işleri sevgi dolu ellerine bırakır, arşta onunla buluşurum, zira aslım oradadır...

Mevla'dan bir kelamla sözü noktalayayım ki şöyle buyurur: "*İlmin başı azamet ve kudret sahibi*"⁷³ Allah'ı tanımak ve sonu da bütün işleri ona bırakmaktır."

Vesselam.

⁷³ Cebbar

İKİNCİ FASIL: HİKMET VE ÖĞÜTLER

Daha önce de yaptığım gibi birkaç satır yazarım ki Yaradan'ın izniyle içinde senin için birkaç hikmet ve diğerleri için de nasihat olsun. İbret ve nasihat alsın diye dedim ki duyasin da üstüne almayasin.

Ola ki yorgun gönül kervanını bu pınarın kenarında bir süre dinlendirip yükü sağlamaştırdıktan sonra da yola çıkasin...

Açıkladığım şeyi yüce ve ulu hikmetten ufak bir bölüm bil. Bunda iki hikmetin ötesinde, şariat sahiplerine has bir azamet mevcut...

İman

İman; içinde var olduğun yüce evrenden senin aşına olduğun bir merdivendir. O halde halkı tanıdığından Halik'in huyunu fark edersin, sıfatlarına değer veririsin. Böylece sıfatlar herkeste toplanır da imanın kapısı sana açık olur!..

İslam'a iman getir, zira her ne verirlerse, teslim noktasında verirler!..

Her daim abdest al ve temiz ol. Cuma günleri gusül abdesti alıp yüksek bir dağa çık ve inananlar gibi tespih çek. Aileni götürme! Ne zaman dağdan inersen, bir sonraki cumaya kadar şanına yaraşır düzenli bir görünüme bürün. O günlerin gecesinde birtakım gelenekleri seç ve yol üzerinde bırakılan bir karıncanın titizliği ile uygula..

Biz insanlar sürekli bir yoldayız; ne zaman bir yola ayak basılsa biz de ardından gideriz. Ancak gidilmeyen bir tek yoldan kaçınırsınız. Öyleyse gidilmiş yolun yolcusu çok. Kim bilir tıpkı vücudun tohumunda sahip olduğun şirk gibi!

Kendi imanınızı kuşkuyla karmayınız, sütununu hasetle kırmayınız. Kismete razı olun ancak toplumdan da soyutlanmayınız. İmanı inançtan bil, zira yakinde geçen mertebeler huzur içindedir. Fakat, imanın merdiveni devrilebilir; kim bilir belki de bir yelin esintisiyle!..

İman iyidir, küfür kötü, hatta küfür diyarlarında dahi!

İmanın korunmasını karıncadan öğrenin, kendisinin bir payı olmasa dahi nasıl da ağır bir tohumu yuvaya taşır! İmanı severim hafifliğinden dolayı ve inancı da; kendisinden gayrı her şeyi için!

*Tesbihat-u Erbaa*⁷⁴ tespihlerini zikredin ve iman getirerek bir kazmayla benliğin çukuruna vurunuz. Başaramasanız dahi o hayalin duvarına bir ışık yansıyacaktır...

Masum⁷⁵ şöyle buyurur: “İmanın on derecesi var, salman onuncu, Ebuzer’s dokuzuncu... Allah’a yemin olsun ki şayet Ebuzer, Salman’ın gönlünde ne geçtiğini bilseydi, kuskusuz onu öldürürdü de Peygamber (SAV) ikisi arasında kardeşlik akdi bağladı.”⁷⁶

Züht,

Dünyanın tabağından el çekmek ve Hakkın isteğinin yolunda yürümek. Kendine fazladan toplamamak ve vücudun sürahisini tezkiye ve merhalelerin geçişiyle şeffaflaştırmak.

Hakk’a niyet bağlamak ve hevesin asi atını dizginlemek. Benlikte uyuyanı uyandırmak, vücudun delisini serbest bırakmak. Böylece Hakk’la ayağa kalkıp aşkla secdeye geçmek. Ameller ve onu ihmaller dışında Hakk’tan korkmamak!

Dünyanın saçmalıklarını bırakıp manevi hazineyi bulmak.

O halde dünyanın çamuruna batmamak ve velinin sevgi dolu elini bırakmamak!..

Mezhebi öğretilere dikkat eder fesadı reva görmemek. Fahişelerle yatmamak, haris olanların ateşinden uzak durmak, dem vurduklarına dudak değdirmemek! Böylece sana ışıktan bir avize aydınlanır ve onun vasıtasıyla dünyadan selametle geçersin...

O halde ayağına dolanan her şey züht değildir; boynunu değil fakat elini tutan eylem ve niyetindir. Öyleyse yan çizme ki ışık bulasın! Değil mi ki bir gün Sur’a üflerler ve meleklerin topluluğu öfkeyle üstüne gelir de suratın hayvan yüzüne döner! Büyük kapılar sana açılır, zira onun üzerinde duracaksın...

Tarikatta züht, içindeki hazineyi şeytanın cilasından uzaklaştırmaktır. İrfanın gemisine binip dünyayı elinin tersiyle reddetmektir. Böylece ahrette yüce bir mekâna ayak basabilirsin, itler gibi en üstten en dibe değil. Zira mümin, mevlasının süsü olmalıdır, ehli dünyanın istediği rezillik değil!

Ali Hazretleri (RA) zühdü, ayet manasında ne güzel de tarif etmiştir: “Züht, Kur’an’ın iki kelimesi arasındadır. Yüce Hak şöyle buyurmuştur: Kaybettiğinize gam etmeyin, elde ettiğinize mutlu olmayın. Geçmişe hasretle bakmayıp gelecek olandan da mutlu olmayan, zühdün bütün yönlerine riayet etmiştir demektir!”

⁷⁴ Yüce Allah, pak ve münezzehtir. Hamd ve senâ O’na mahsustur. Bir tek olan Allah’tan başka kulluğa layık ilah yoktur. O, vafedenlerin vafından yücedir. Teala

⁷⁵ On dört olan Hz. Muhammet, kızı ve on iki imam

⁷⁶ Buharül Envar.

Kopma (inkıta),

Kendinden el çekmek, Rabbin elinin kapsamına girmek ve emin bir yere inmek demektir. O Rab ki uyku ve yorgunluğu yoktur. *“Şüphesiz Rabbin gözetlemektedir.”*⁷⁷

Kopma hâsıl olduğunda Hakk’ın azametinin deryasına dalarsın da bu husus ancak vilayetle imkân bulur. Başkaları yüze çıkarlar da onun derinliğine inemezler. Mustafa’ya (SAV) bak, zira o azamete ulaşıp cümlesini içine aldı. Hareketle değil kabiliyetle. Hakk’ın ona verdiği mertebeyi hak bil!

Kabiliyet,

Vücudun çamurunu riyazet çömleğinde işlediğinde ve ona pişmanlıktan bir kapak koyduğunda, o halde inayet güneşinde ihlâs sütunuyla ibadete bırak. Ve bir çatlak görüldüğünde, tekrar et ki attığın her adımda merdivenden yükselirsin. Ancak nefsin yılanına kapılma, yoksa seni yok eder. Sonra bir kabiliyet hâsıl olur vücudun çamurundan. Ona sabır gerek, bil!

Bil ki ilim bir kismettir, herkes bir dereceye kadar ondan yarar sağlar. İlmi, bilgi olan fazıldan ayrı bil ki *“...Allah, sizden iman edenleri ve kendilerine ilim verilenleri derecelerle yükseltsin...”*⁷⁸

Zati kötülük,

İnsanoğlu iki türdür. Bir grup faziletlerin kazanımı için çabalar ve diğer grup da zatî sıfatlar için uğraşır. Öyleyse bil ki günah zattadır davranışta değil. Bir taşta kireç, bir başka taşta da demirin olması gibi! Davranışların yaptıklarının sonucudur. Yazgı yuvarlanan bir mum misali senin içinde dönecektir. O halde sen düşüncede özgürsün.

Benliğini temiz tut ve dönüşüne şeytanın kötülük sokmasına izin verme! Paklığı korumaya çalış ki bir melek seni muhafaza eylesin ve bil ki terazi sahibi olan biri seni gözetler; şayet hata yaparsan diğer kefeye ağır bir ağırlık koyar!

O halde hiçbir yaratığı sahipsiz bilme ve bil ki karşıdaki çoğunluk, senin zihninin düşüncesinin bir sonucudur. Yoksa ağacın kökü gibi yavaşça toprağa girersin, zira herkes senin terazindir. Seni öfkelerendirirler ve sana sevgilerini gösterirler. Seni yıkarlar ki çamurundan “Allah” ile yeşerirsin. Öyleyse senden olmayan bir şey için halktan utanma!

Kal ve dua et, vilayete sıkı tutun, zira vilayetin ışığı sana doğarsa devrin akiğisin demektir...

⁷⁷ İne rabbeke lebilirsâd(i) Fecr suresi, 14. ayet

⁷⁸ ...yerfa’i(A)llâhu-İlezzîne âmenû minkum vellezzîne ûtû-l’ilme deracât, Mucadele Suresi 11. ayet

Masum⁷⁹ der ki: “Ey Rabbim ne zaman ki ömrüm şeytanın otlığı olursa onu sona erdir de Senin gazabın bana gelmeden önce ruhumu kopar!”⁸⁰

Sırat,

Sıratı hak, dünyayı ise bir gölge gibi gördüm. Öyleyse sürekli doğru adım at, keza ömür bir saattir. Sırat ruhta dönen bir kavistir ki dibi senin cisminidir de o yüzden gözün önündesin. Aman dikkat et, ateşe girmeyesin; cismin cehennemin hırkası olmayasın! O halde yol belli olmadan sırata çıkmayasın, zira bu murakabeyi yapan üstün olan evliyadır.

Sıratı yolun başlangıcı bil; cehennem yolda ve cennete geç! O halde ey insanoğlu kendinden çıkıp vaat edilen cennete katıl!..

Paralel dünyalar,

Onlar bu dünyanın çevresinde gelirler ya da milyarlarca ışık yılına denk bir adım atarlar. Evrenin sonundadırlar da merkezlerinde bir eksen yoktur. O halde molekül yapıları eksende değildir, gider, bezen de gelir...

Zaman yavaştır, varlıklarsa olabildiğince geniş. İnsanlar onların gözüne göre geri kalmış sayılır, onların gözünde gözükseler de kilometrelerce uzaktırlar...

Diyeceğim o ki onların dili yoktur, bakıştan ibarettir. Fiilde ve davranışta iman sahibidirler, insan gibi sadece inanmakla kalmazlar! Yalan söylemez, huzursuz değiller ve birbirine selam getirirler!

Onların gücü bomba ve füze değildir, kendinden saçılan dalgadır. Kayık ve gemileri yok, kendileri havaya binip suya inmektedir. Onların yoğunluğu insanın vücuduna göre daha azdır.

İnsanlar onlardan⁸¹ oldukça aşağıdadır. Fakat onları melek bilme, çünkü çok daha aşağı bir konumdadırlar. Ancak “ruh”, onlara meliktir. Benim sözüm saçmalık ve delilik görünebilir. Sadece gönül sahibi birinden bir hikâyedir...

Işık (nur),

Işık cisimden yansır ve cisim de dalgada. Öyleyse görünen tayf’a ışık denir. Işığın titreşimi ve sapması vardır, ancak seyirde olan ışığı, o tayf bil, çünkü o, ruhun kemaliyle kazanılır.

⁷⁹ Günahsız. Peygamber (SAV) ve ailesi için kullanılır.

⁸⁰ Mekaremül Ahlak (Üstün Ahlak) kitabından bir dua.

⁸¹ Üstün varlıklar

O halde Hakkın dalgası evrende vardır, kâinatın cümlesini raksa getirir, kim bilir kendi derinliğine çeker ya da sahile döker. Bu dalga, derunu Hakk'la olmayan insanı yok eder ve doğayı mevsimlerle döndürür. İnsan bu dalgayı yenmediği sürece, daima fena olur. Zira bu dalgalar ki üstüne bineni mahveder!

İnsanı çöpten nükleer bir bomba bil, zira ağır bir kısmı var; cisim dedikleri bir dumandan ibarettir!.. Bu duman ve sis, evrenin tozunda kayıptır. Kefene sarıp mezara koydukları senin aslın değildir. Asıllar, birbirinin yanındayken tek olur. Harekete geçtiğinde bir bebek doğar, durduğunda ise ölüm hadis olur. Küplerden geçerken ölümden öte bir yol yok!

Kıyamet,

Kıyametleri çok bil, sen onlardan birinin sonundasın, o senin çamurunu şekillendirir. Öyleyse doğaya bak ki her sahne sana bir ders verir de üzerine bir sayfa açar. Varlığın cümlesini kıyamette toplamış ve dünya adında bir tomarda dağıtmışlar. O halde önce kıyamette şekil alır, sonra da içinde saklı kalır...

Kıyamet sende ve bizim üstümüzdeki zamandadır. O halde kabuk kırdığında, ona girersin, zira o yakar da yaktırır da.⁸² Cismin bir pul gibi dökülür de gövden açık ve belirgin olur!

Diriliş,

Diriliş cismin toprağa dönüşüdür, ancak bu dünyada gerçekleşmez. Topraktan geçince baki saraya yerleşirsin, ister kamil ve diri şekilde, ister eksik ve ölü!

O halde ışıktan bir çemberde ışığın etrafında dönersin. Sen vücutta değil biçimdesin. Öyleyse bazıları dışarı çıkar, daha önce olmadıkları şekillerde... İnsanî fitratlarda veya belki de hayvan biçiminde... Ardından yeniden toprağa geçerler bir ceninde ve yerleşirler hayatın fitratında, çarkında. İşte budur onların zamanı; bu yörüngeden Hakk'a katılma dek çıkmazsın...

Kıyamet toprakta yoktur, illa tekâmülle. Muvazi alemlerde cehennemlik olma şeklindedir de davranışlar yok olmaz, değişik şekillerde sana görünürler. Onlarda herhangi bir değişiklik yapamadan!..

O halde diriliş, hayvanı da insanoğlunu da içine alarak toprağın üstünde tekâmülle gerçekleşir. Ancak cansızlar alemi şuur bulmadan fitri tekâmülde yol alırlar ki milyonlarca yıl sürer de ta ki ruh onlara girip, bir şekil alsınlar...

⁸² Yakmaktan kasıt; bir nevi bir hastane gibi seni iyileştirir ve senin fazlalıklarını yakar (seyirdeki salık için azap ve işkence değildir!) (Çevirmen notu)

Dirilişten tekrar bahis açacağım, fakat bil ki resul zamanın ötesinden baktığı için seni her hal ve şartta görür de zihinde toprağa getirir, yoksa toprakta bir kıyamet yoktur; nasıl ki cisimlerde kalıcılık yoksa! Bir dünyanın sonu diğer bir dünyanın başıdır, keza henüz oluşmuş değildir...

O halde hangi şekle bürünürsen Resul'e görünürsün, ister nehir ol, ister toz ister duman!

Dirilişi cismani bil, mezarda dağılmış cisim değil. İnsanoğlunda olan bir halka misali, insanı cümle devirlerden toplar da Rabbinin önünde hazır ve nazırdır...

Dirilişi doğada gör, zira eski bir ağacı toprağa gömüp yeniden çıkarmaz. Ancak onun dal, yaprak ve çiçeğini alıp doğanın çarkına geçirir, kim bilir çiçek ve bitkiler ondan yeniden yeşerirler. Artık Kendi başına yeşermese de unutma ki kökleri birdir.

Diriliş kıyametin bir kısmıdır, onun doğrultusundadır...

Günah,

Dini kültürde; seni birlik ve biçimlilikle geliştirmeyen, bir dert ekleyen veya bir ehrimen'i⁸³ sana musallat edene denir.

Ama biz, kısaca, seni Hakk'ın ekseninden uzaklaştıran her şeye diyoruz. Kim bilir içinde başka bir fesat olmayan birinin günahı, ve her ikisi de, aynı ölçüde hatalıdır. O halde günahı eylemle değil kişiyle bil!

Kimi kaideler vardır ki herkes saygı duyar: kişisel hâkimiyet ya da sosyal özgürlük! O halde günahı kalın bir duvar gibi özgürlüklere çekmemek gerekir. Kim bilir kimi bencillikler Yaradan'dandır.

Öyleyse günahın şekillenmesi için vücutta bir benlik ve eksen gerekir. Bil ki bu eksen, yazgıda olmaksızın harekete geçmez! Ne kadar nefis oyunlar oynasa da... O halde eğer nefse esir düşüp ondan kaçma olanağın yoksa, sık sık *"Bütün güç ve kuvvetler yalnızca Allah'tandır"*⁸⁴ cümlesini söyle ki o ezeli lütuf, içindeki kötülük canavarından seni kurtarsın!..

Öyleyse günahı, yazgının üstüne atmamak gerek, sürekli kendi etrafında dönüp kökü bulmak lazımdır. Yazgı ve takdirin varlığı da taksirin yok olması anlamına gelmez. Herkese nefsin canavarını zincire çekmesini vacip bil. Aksi halde tövbe, putu yıkayamaz! Hepsinin şirkte yeri vardır, şeytan da dâhil!

İsyan hangi giyside olursa sahibi için çirkindir. Şayet dili gönülle bir edersen (Düşünceyle değil, zira bu apaçık bir riyadır.) belki de içinden çıkıverir. Bil ki kötülüğe dalanın dönüşü yok. Küçük günahların toplamı büyüktür, kötü kokular, bir gün seni bulur!..

⁸³ Şeytan, psikolojik bir illet...

⁸⁴ La havle ve la kuvvete illa billah...

Günah kazara değil, senin içindeki asıl olaydır. İnsafı et!..

Takva,

Benliğin temizliğidir. Kendi benliğinde bir pınar bil, zira dostun yanında, seyir zamanı, sana karşı kaynar... Öyleyse güzel olmayan fikirler ve çirkef olan niyetleri kendinden uzaklaştır ki elinde olan sarayda şekillenip dünya pazarında üryan olmasın...

Takva kendi etrafına çektiğin bir duvardır, her ne kadar gözle görünür olmasa da... İçinde bir takva yoksa dışarıda bir fayda etmez. Bir baraja devamlı akan bir su gibi, ansızın taşıracaktır!..

Takvayı senin salat'ına⁸⁵ nakış alan dinin sütunu bil. Öyleyse takvası olmayanın namazı da olmaz. Amelinde biraz da olsa karanlılık olduğundan, bil ki karanlık bir binayı dahi titretebilir. O halde niyetler amelinde saklıdır, zira amel (halis) ibadetî yüceltir. Hayatın karanlığı, karanlık amelin geçmesine izin vermez, onda kalır, sahibini takip eder. Amel hususunda söz çok, mecal yok!

Takva eşi benzeri olmayan pahalı bir giysidir. O halde takva cümle hallerde güzeldir. Senle uyum içindedir. Bu yüzdendir ki kirli ve pespaye bir giysi senin güzelliğine bir şey eklemez, ancak berbat gösterir!

İnsanoğlunun içinde olduğu misafirlikte güzel adım atıp zarif düşünmek ve iyi yapmak gerek. Budur hayatın sanatı! Başkalarının payının toplanması ya da senin yanında olmayanın güzel tutulması, güzel bir şey değil mi?

Öğütler,

Kendi öğütlerimle Hakk'ın nakşından senin içinde nakışlar oluşturacağım, şayet doğru yontup kendi merkezinde durabilirsen, cismin gövdesinden azat olacaksın! Ancak incinme senin yolunu çıkmaza götürürse... O halde etrafına bak, keza Yaradan her şeyin içinde sana bir ders saklamıştır. Fakat bu derslerden sana çoktur. O halde defterlere değil, kendine ve Halik'ın içinde yerleştirmiş olduğu görkeme bak. Sonra ondan geç ve kendine gel, bu kez Hakk'ın yoluna adım at ki Hak sendedir, şayet uyanıksan! Uykuda olan verimsiz bir buğdaya benzer, hakikatin dalı sana kök saldıığında, Hakk'ın itaatine adım atıp tevhidin tarikine yürü. Kim bilir belki de diğer uykuda olanları uyandırırın!..

⁸⁵ Namaz, destek çıkma

Birinci: Meleklerle secde etmeyi bil, zira zamanın aksaklığı bir dalga gibi onları senden uzaklaştırarak Rabbin azamet deryasında toplayıp gösterir.

İkinci: İhtiyaçlardan oluşan ve çevreni saran kalın duvar, ancak özündeki vahdaniyet kavrayışının vasıtasıyla kenara çekilir. Yoksa onu delmekle edinen fayda ancak birkaç sabah sürer, seni özünden zincire vurur da sana görünen ruhanî yansımaları baştaki küçük aydınlanmalar gibi görünür. Öyleyse onunla yetinmemek gerekir!

Üçüncü: Bütün evreni nefyi ve ispat olan bir nabızda bil: *“Allah’tan başka ilah yoktur”*. O halde sen de meleklerin secdesini anla ve seni prangaya vuran ihtiyaçlar duvarını yıkmak için davran!..

Dördüncü: Nefsin canavarı bu tenin zindanında seni azat eder. Sevgiyi ona verin ki biraz sabah ve akşamın zikriyle dinsin. Eğer bir yılan gibi sana görünüyorsa, senelerce riyazet gerek. Belki kurtulursun...

Beşinci: Kur’an’ın içinde teemmül et de belki derinliği sana aşikâr olur. Başlangıçta zihinde bir izi yok, adeta hayalden bir perde gibidir. Sanma ki kolayca kenara geçer, aman seninle oynamasın!..

Altıncı: Daima zikret ve taharetli ol. *“Allah’tan başka ilah yoktur”*. Bak ki hangi zikrin ahengi, sana ait ruhun vücudunda yeri var. Öyleyse o dalda bir tevhit ol!..

Yedinci: Sürekli tevhit süresini okumak... Üzerinden koca bir perdeyi kaldırıp seyrin ağır merhalelerini hafifletmektedir. Onu kavzadığında, içinde ondan bir dal yeşerir...

Sekizinci: Dinin mehdi’sinden⁸⁶ gafil olma! O insanoğlunun gerçek hidayetçisidir, bulabileceğin hangi görünürde olursa olsun!

Dokuz: Boş ve batıl olma!

Onuncu: Ulaşmak istediğin hedeften gönle bir nakış çiz. Ona varıncaya değin sakın oturma!..

On Birinci: Halkın gözü önünde olma, içinde olan Hakk’ın isteği dışında! Onların topluluğu fesat getirir, yürümene izin vermez. Şayet az olan ışığın onlara yansır, kabristandaki ölüler gibi, günah ve hırsıla örtülmüş yüzleriyle sana bakarlar. Öyleyse Hakk’a yolu olmayan halktan sakın!

On İkinci: Çabayla yola gir. Çabası olmayanın yükü yoktur!

On üçüncü: Zehra Hazretlerinin (RA) evlatlarını aziz tut ki harime yol bulasın!

On Dördüncü: Hakk’ın rızası ileri götürür, gazabıysa yakıp parçalar da ömrü gafletle kandırır!

⁸⁶ Hadi

On Beşinci: Hayretler içerisindeyim; insan O'nun huzurunda toprakta öyle yuvarlanır ki gözlerinin yönü değişir. O halde nereye bakarsa topraktan başka bir şey gözüne gelmez!

On Altıncı: Toprakten gönöl koparıp aklın atına binerek kemalin yolunu geçip imanin yolundan ayrılmayıncaıa değin topraktaki melekûtun yolunu izleyemeyecek.

On Yedinci: Şeytanlar yolunda pusu kurar. Önce seni gaflete sonra da hataya düşürürler. İçinde toplanan günahlardan itaatsizlik ve isyan oluştururlar. Şeytan artık senden kaçır. Ki bilir Rabbe isyan ne işe yarar?! Öyleyse davranışların derinliğinde ve mahşerin cehenneminde yapayalnızsın!

On Sekizinci: Şeriatı zihne öncelikli bil, zira zihin her yöne çeker seni, fakat Kur'an, ki Nebinin içinde yeri vardır, hangi yöne gidersen seni asıl olana döndürür.

On dokuz: Huzur içinde yolculuk üzere seyirde lazım olan cümle nükteleri içinde topla. Bütün varlıklarda olan etrafın şirkinden kurtuluş, "karanlıkta siyah bir taşın üzerinde yürüyen bir karıncadan"⁸⁷ daha zordur!

Yirminci: Kötülüklere karşı anne ve babaya hizmet ederek alacağın duayla kendini koru, zira onlar sana en yakın halklardır. Şayet onları boş geçersen, geride kalırsın!

Diğer öğütleri sana kapatırım ki çok konuşur da az dinleriz. Dünyanın ahengi onun dışında anlamak isteyen için hızlıdır; ondan başka anlamak isteyen içinse çok daha hızlı.

Vesselam.

⁸⁷ İmam Hasan Askeri: İnsanlarda şirk koşmak "karanlıktaki siyah bir taşın üstünde yürüyen bir karıncadan daha saklıdır. (Ehlibeytin (R.A) ansiklopedisi)

ÜÇÜNCÜ FASIL: SEYİR RİSALESİ⁸⁸

Bismillahirrahmanirrahim

Yaradan'ın has kullarına selam ola...

Hakk'a dair, çöldeki bir ihtiyarın titreyen elindeki bir avuç kumdan gayrı bir tavsif gözükmüyor. Zira ona dair hasretten başka bir şey kalmayacak... Ve şayet esma'nın⁸⁹ aynasında görmek istersek de, adeta ona varsın diye güneşe doğru fırlatılan bir taş gibidir. Haşa!

Bizim -vahyin aynasını tutanların dışındaki- büyüklerimiz de ancak kendi gönül idrakinin penceresinden birtakım tavsifler yapmaya kalkışmışlar ki, yapılan tavsif, onun azametinden ancak bir toz kadardır. Nitekim bu olay hasta bir zihnin fikrinden geçerse, fevkalade bir karanlığa sebep olur!

Onun yolu, yalnızca gökyüzü sahiplerinden geçer, zira bizim yeryüzünde o hidayet getiricilerin yolundan başka yolumuz yoktur, zira ilahînin kutsal zatından gayrı o yöne bir kapı açılmaz!

Elbette kimi zaman bir ışık, topraktan bir giysi giyer de bir Mesih bir ümmete görünür, fakat her devirde değil... Öyleyse kendi haline bak ve gör, yolun neresindesin?.. *"İnsan öz benliğinin basiridir..."*⁹⁰

Daha yolun başında kirliliklerden uzak dur, belki karanlık gönlünden ıraklaşır da gönlün aynasında, kâmil insanın ya da öz hidayetçisinin nakşını bulursun.

Onunla konuşma ki o nakıştır, fakat dinle, zira sana içe doğru kılavuzluk eder. Bu merhalede tuzak çoktur, dikkat et, korun (murakabe) ve halveti seç! Açlığını giderecek kadar ye ve sabahlara kadar başını dostun bargâhına yasla ki özün kapısı sana açılsın da soğuk ve karanlık merdivenlerini geçebilesin! Bastığın her adımda çirkef bir suratı kendinden ayır ki ebedi ışığa doğru bir yol olan iç'in güneşine bağlanabilesin. Öyleyse güneş bireyin geçmişine göre güçlü ve devasa bir ejderhadır, ya da zayıf ve ufak. Ona yüzünü çevirme, o ardından gelecektir, fakat arada bir önüne bir şeyler at. Aman onu alındırma ki yolda sorun olur!

Şimdi üç yolda olacaksın: gönül, nefis ve akıl.

⁸⁸ Bu seyirler herkesten herkese değişebilir, burada getirilen seyir yazarın seyridir!

⁸⁹ Esmâül Hüsnâ

⁹⁰ Belil insânu alâ nefsihî basîreth(basîretun). Kıyamet suresi 14. ayet

İlk yol, gönül: O yoldan gitme zamanı gelene dek... Zira yakın gözükse de ehlini yere çok çabuk düşürür. Çok az kişi başarır onu, ancak kıvılcım alıp benliğin şeytanı oluşmasın. Nitekim Hakk'ın dışında kimse girmesin diye bu yola ışıktan bir bekçi koy!

Sakin ola ki gönlün ölmesin, çünkü ölü gönül eskimişlik ve eğiklik getirir! Bu yolun yolcusuna neşe daha iyidir. Sakin ola ki Hakk'ın dışında kimseyi gözünde büyütmeysin, yalnız ona ibadeti ihmal etmeysin ki gönül ölmesin.

Hakkın fermanına gönül koyma, sırt çevirme ki gönül döndüğünde, kaptanı Nuh olsa dahi, çare olmaz! *“Rabbimiz, bizi hidayete erdirdikten sonra, bir daha kalplerimizi caydırma...”*⁹¹

İkinci yol, nefis: Nefis şehvetlerle karışık. Ufak bir havuzda neşelenen asi bir at gibidir. Havuzu küçült, riyazetten faydalan; bil ki riyazet ve çile idman ve korumadır. Elbette aşktan da boş olmamak gerekir...

Nefis, ilk merhalesinde havyanîdir. O halde seyirle ölüm ona yerleşir de bir nebata dönüşür. Sonra, ihtiyaçtan başka vücudundan isyan yerine bir şey talep etmez. Onu Hakk'ın ibadetinden gayri görevlendirme! Nebatat rükûdadır, cemadat⁹² ise secde. Ağır bir ışıktan ona yansıdığına cemâd değerli bir taşta dönüşür. O halde *“Rabbine nazır”*⁹³ olursun; *Biz Allah’a aidiz...*⁹⁴ Zira hepimiz, bir başlangıçtan olduk –ki bu mesafe çok değildir. Hakk'ın izniyle gövdedeki kaya parçalanıp gerçek “benlik” ortaya çıkar da zaman geçtikçe Hakk'ın lütfuyla mücevherden bir sultan olana dek sen artık kendin değilsindir; çünkü artık “benliğin” O’nun çocuğudur. Öyleyse karanlıkta görmüş olduğun o nefsin ejderhası şimdi güzel bir senemdir;⁹⁵ ne sana hükmeder ne de seni değerlendirir.

Üçüncü yol, akıl: Düz bir yola benzer, ancak kılavuz olmadan zor ve sarpıtır; maksada ulaşmak imkânsızdır! O halde bu yolda evliyanın önerisi ve onların varlığının kavrayışı önemlidir. Evliyanın (vasilerin) varlığından boş olan bizim zamanımızda huzurun idraki onların kitap ve eserlerinin vasıtasıyla mümkündür, zira kabirleri cennete açılan birer kapıdır.

O halde bazen o fezaı bul, ibadet et! Belki de bir meltem sana doğru eser. Şeriatın gemisini bırakma, karanlık dolaplarda ışığı arama, zira güneş göktedir!

Elbette aklın da merhaleleri vardır ki onun tohumu kısmı akıldır. Hakkın medeti ve manevi hocaların desteğiyle, şeriatın medarında, rüşd hâsıl ve sırat sâlik’e hüveyda olur. Onun ufkunda kıyameti de görebilecektir.

⁹¹ ..”Rabbenâ lâ tuziğ kulûbenâ ba’de iz hedeytenâ “. Al-i Umran 8. ayet

⁹² Cansız varlıklar, cemad’ın çoğulu.

⁹³ İlâ rabbihâ nâzira(tun) Cehennem suresi, 8. ayet.

⁹⁴ Bakara suresi 156. ayet

⁹⁵ Şahit, nefsin değerli merhalelerine çıktıkça salık’e görünen güzel varlık.

Eğer şühûd'da ona bir konu belirsiz olursa, ilâhî vahye bakar. Sakın ola nefisten bir karışımı başkalara vermesin, zira onların cehaletine ortak olur!

Sonra Dost'un huzurunda hazır olup aklın ışığıyla *"Rabbine nazır"*⁹⁶ olursun. Bu arada nefsin arabasına da bir göz at, hasta olma, etrafına karşı umarsız davranma! Kısmı akli kendi yanında tut; eğer hikmet ışığıyla kalbin mücevherlenirse, işte o zaman sen de evliyadansın...

Keşif ve şühûdu, zihninin duvarları yıkılana ve âlemin hakikatleri kavranana dek, idame et...

Tam aklın bir bölümü hikmet kalıbıyla kalbine akar. Olmasın ki zulümden bir tohum alasın, zira o ağır bir taş olacaktır. Tarikat erbabının yanında edepten başkasını dile getirme, gönlün aynasında onun nakşını ara, vücudun merkezine oturt ki kendi içine veya oluşmuş olduğun zerreye yol bulasın. Adımlarını yavaşça at, zira sırat titrer; etrafın yıkılmaya başlar ve sen kendinde kaybolursun; Hakk'ta parlayan ve yayılan. Öyleyse ağır seyir başlanacak ve artık ne sen kendinsin ne de etrafında duvarlar vardır. Bundan sonrasında bize, kendi hicabı ile birlikte aşikâr olmayan bir yoldan başka bir şey kalmayacak...

Benliğin güneşi tam akılla çıktığında, göklerin melekût'ı sana ayan olur. Cismin gövdesinden kurtulup arşın etrafında dönersin. Ali'nin (RA) makamını anlayıp da *"Allah'ın gölgesi"*⁹⁷ vücudunun ufkunu görürsün. *Allah en büyüktür!*⁹⁸

Ardından gönlün evine gir de O'nun dışında ne varsa yıka! Meleklerin lebbeyk'ini⁹⁹ duy ki gönlün Kâbe'sinde tavaf eder, gidip gelirler. İşte o zaman anlayacaksın ki artık ne sen varsın ne de O; vücudun, alemde örneği bulunmayan mücevherli bir taht'a benzer...

O halde gönlünden pası sök; gel gör ki o asumanî sultan nasıl da tahta cülus eder! Oturduğunda âlemin sultanısın; "Halifetullah" makamı ve aksi, nasıl da bütün âlemin zerrelerine yansır!

Gör ki vücudun ilahî yaprakları nasıl da yeşerir, ilâhînin kemali onda nasıl da nakşeder. Ancak bil ki yeni bir bitkiden başka bir şey değilsin, Ali'nin (RA) ayağında. (Seryânî âlem;¹⁰⁰ yağmurun yağması, öyle ki toprağa geçip onun nemlendirinceye kadar...)

Bu zamanda başkalarından bir şey arama! Kendini Hakk'a vakfet ve "ayne'l yakîn"¹⁰¹

lezzetinden susuzluğunu bertaraf et!

⁹⁶ İlâ rabbihâ nâzira(tun), Kıyamet suresi, 23. ayet

⁹⁷ Zillullah

⁹⁸ Allahu Ekber

⁹⁹ Arapça kökenli bir sözcüktür. Türkçe'ye Arapça'dan geçmiştir. Lebbeyk, kelime anlamı olarak "buyurun, emredin" anlamına gelir. ... Telbiye ile Lebbeyk kelimesi aynı kökten türemiş olup, teslimiyeti ifade etmektedir.

¹⁰⁰ Bir nevi Hz. Ali'nin yoluna yönelmek.

¹⁰¹ Gözlem yoluyla elde edilen ve doğruluğu apaçık olan bilgi manasında bir terim.

Zamandan ve geçmesinden rahatsızım! Aman amelsiz olmayasın, yoksa yolda kalırsın. Hayat için küçük bir pay al, kırlara gidip bir mağaraya sığın, zira canavarlar sana artık görünmeye başlar. Korkma, kırk gün halvete geç¹⁰² tâ ki esaretten kurtulasın velev birkaç defa dahi!

Sonra kendi kavmine dön ve huzur içinde yaşa. Gündüz rızkını ara, gece vücudun gevherini güçlü kıl, Veli-yi Emr sana gözükenek dek. Bundan sonra iklim onundur; hâkim de odur, sense emin...

Elini bırakma; ölünceye dek kendine sırt çevireme. O el Hakk'ın elidir.

Şimdi öğretmen olabilir, mürit seçebilirsin. Ancak onların gafletine yakalanmamak ve cehaletine ortak olmamaya dikkat et, zira artık suçlu onlar değil, sensin!

Bir süre terbiye etmeleri için çabala; ardından hangisi kurtulup Hakk'a katılır da hangisi bataklıkta boğulup Hakk'ını senden talep ederse onları kendi haline bırak.

Çamurdan çıkabilmeleri için birinci tayfayı geç, ancak ikinci tayfadan uzak dur, zira onların ıslah olması artık imkânsızdır!

Sonra çölün yolunu tut; ömrünün sonunda dek adını sanını kimse bilmesin. Gaybın perdesinden rızkını al ve insanların yanından tanınmadan geç. Şehirlerde, ilâhî isimler¹⁰³ sana gözükenek dek, sakın olma. "Tebareketüllah."¹⁰⁴

O halde otur, bir kitap yaz ve yanına bir adam seç. Artık ihtiyarlamışsın!

Sonra bir Cuma günü, yeni giysilerini giy, Allah Resulünün (SAV) kabrini ziyaret et. Bir meleği bekle, tâ ki seni mezara koysun da artık sana başka bir kapı açılsın!

Birden kabrin kenarından bir kapı açılır da iki melek yanında durur. Önce dininden, sonra amellerinden sorarlar. Deyiniz ki benim dinim yekta¹⁰⁵ bir Yaradan'a inanmaktır, öyle ki Mustafa'nın (SAV) hırkasına nakşedilmiştir. Artık sana amellerin mektubu açılınca dek bir şey söyleme. Sonra bak o mektup neye benzer, zira yanında kalacaktır. Sinende bir ağırlık ya da ateş görmesem de kolunda bir akrep görüyorum. Yeniden uykuya dalsan da hala uyanıksın. Dikkat et, zira bundan sonra mahşere kadar dinlenemezsin ve sen içindesin...

Kendi mezarında birkaç gün zindandasın; ardından sana yol verinceye dek kanatlan. Yeniden mezara dön, etrafında bir ateş oluşur, üstünde de bir köprü görürsün, kendinden bir kılavuz sana gelene dek ileri gitme. Sonra uçup ondan geç ve ebedi mekânda ol.

Mahşerin safında, ateşte olan sevdiklerini ve nimette boğulmuş fakirleri gör!

¹⁰² Çille. (çehel (Farsça)=Kırk)

¹⁰³ Esmâül Husna

¹⁰⁴ Allah kutsasın.

¹⁰⁵ Eşi olmayan.

Dünya iç içe olan bir tomar gibi... Sense tevhit deryasında boğulmuş... Öyleyse bir Mesih'in demiyle dirilir, ışıktan bir gövdeye yerleşirsin. İyilerin yanında ve Mustafa'nın (SAV) yakınında cennetin nimetlerinden faydalanırsın...

Gözler onu göremez, araştıranlar onu bulamaz illa ki kalplerle..."...şüpheden kurtulmuş can.
"106

Gönül gözünün dışında hiçbir göz o güzel cemali göremez.¹⁰⁷

O görkemli kaynağa bir bağlanma (ittisal) olamaz, ancak tenin giysisini çıkarıp da cümle fücürdan ıraklaşınca dek...

O halde basiret ışıyla etraf aydınlanır, özün seyrinin tekmiyle kendinden çıkıp yüce melekûtta sükûnet edersin. Böylece melekler sana inerler...

Öyleyse halka tepeden bakma, yalnızca kendi işinle meşgul ol. Kâh bir köşeye geçip Hakk'ın ibadetiyle ıstıgal et. Her sofraya oturma, padişahlar gibi tecemmulu seçme; zira gaflete düşersin ki bu yolda gaflet, büyük bir günahdır!

O halde kendi içine bak; gördüklerini söyleme ki tevhidin kapısı sana aydınlansın! Haset gütmeme, hakta tamah etme ki bu yolda gönül çeldirici tavırlar görürsün. Kendinden geçerek nefisinden bir ejderha gibi sıyrılıp Hakk'ın iradesiyle bir asaya dönüşünceye dek O'ndan bir yardım da gelmeyecektir.

Özün seyriyle ilgilenip biraz rahatla; başkalarına faydalı ol ki Yaradan böyle bir kulu sever. Tevhidin kapıları gözükmeye zühdün tokmağıyla çal, edeple kenarda dur! Gecenin bir kısmında uyanık ol, zaruret olmadıkça dışarı çıkma, keza halka yabancı olur, mecnun damgası yersin!..

O halde halvete geç; sana yağmakta olan Rabbin renklerini izleyedur. Bu özün seyri devam edecek, yeniden kendinden kopup hasta oluncaya dek... Özün hazinesi, içindeki kocaman bir elmas gibi görünür de ardından bütün vücudu kapsar. Bu durumda kozadan çıkıp yeni bir gövdeye geçmişsin demektir. Aydınlık...

Şimdi dördüncü göktesin; sana bir melek görünür. Üzerinden giysini alıp, beşinci göğe yaklaşınca dek seni yukarı götürür. O halde tevhidin kapısı açılınca kadar bekle, şayet bu kapı açılırsa altıncı göktesin demektir; ancak yedinci göğe yolun yoktur!..

Sonra arş sana gözükmeye. Nefsi öyle kırbaçla ki durmasın. Yaradan'a sığın ki bu merhalede şeytan peşini bırakmaz. Peyderpey sana gözükmeye de öne geçmene izin vermez; taraftarlarının kulağına seni bırakmaları için mırıldanır. O zaman ya bir haçta maslupsun ya

¹⁰⁶ İmutme-inne(tu) Fecir suresi, 27. Ayet.

¹⁰⁷ Şabaniye münacatından...

da “katilüleberat”.¹⁰⁸ O halde arka arkaya yararlanırsın ta ki kendine gelirsın başka bir darbe ki özün seyrinde göktaşına benzer ve Kibriya kaynaklarına ulaşmana izin vermez.

O halde kalk ve evrenin kubbesine adım at. Cismi bu âlemde bırak ki ne yaparlarsa onunla yapsınlar. Artık kapıya, şahadetten başka, bir kilit yok. Öyleyse şehit olduğunda ondan geçer geçer de baki olursun.

Bil ki kendi koşullarını tam olarak kavrayamadığımız tevhid kapısı, göklerin sahipleri gelene dek âleme açılmaz!

İkinci marifet kapısı: “Kendini bilen Rabbini bilir.”¹⁰⁹

Nuh’un gemisine de binsen, nefis sana galipse eğer, çabucak inersin. O halde ehil değilsen, bu kapıda bekleme; kendi işine bak. Nefisle boğuşmak ağır bir taştır. Alnında mührün nasrı, elden gitmiş bir zaman ve üzerinde evliyanın gazabı: Hakk’ta küfür, gönülde nifaktan daha iyidir. İlki kendiyle, öteki gönülle çatışır ki o, ebediyetin dergahıdır!..

Gençlikte yolu geçmek kolay olsa da ihtiyarlıkta zordur. Zira gencin bağlılığı, ihtiyarın da gidecek bir yolu yok!

Diğeri aklın sıhhatidir, zira insanı hayvandan ayırandır.

Kısmı aklı işe al, şeriatın görüntüsüne dal, tezkiye (murakabe) ile birlikte teemmül et. O halde Hakkın medeti ile nedenselliğin ışık huzmesinde nefis belası şekillenir ki bir öğretmen nakşında sana görünmeye başlar.

Artık hiçbir şey söyleme ve başkalarından gönül çektir de yola koyul. Bu çabanın yoludur ki “İnsan çabadan başka bir şey değildir.”¹¹⁰ O halde az uyu ve halktan uzak durmayı öncelikli bil, güzel bir suratla yaşa...

Sonra aklın atına binip özün seyrini başla ve “Rahman’ın arşı”nı tavaf et!

Bil ki şühûd’dan ne kadar varsa hepsi senin payın değildir. O halde başkalarını içeriye al ki diğer kapılar da sana açılsın. Artık aklın esteri yorgundur, onu bırakma ve bir yere bağla. Bundan sonrasını akılla değil, gönülle gitmek gerektir. Artık özün güneşi vücudundan doğar da gövden bir hilal gibi kenara çekilir ve “Ben Hakkım!”¹¹¹ seyri başlar...

Nefis ve akıl da iki ayağındır ki onlar olmadan yolu –ki sarptır- geçmek zordur.

O halde bir dağın ufkunda aşikâr olur da dağın kenarında Musa bekler, ardından senin amelinde kusur bulur. Vücudun dağıyla yukarı çık, Rabbin bir yansımasıyla bak; bil ki ondan her bir tecelli, zamanın duvarı arkasında kaybolmuş değildir; sadece ehline görünür.

¹⁰⁸ Erbein duası

¹⁰⁹ Men arefe nefsehu fekad arefe Rabbehu.

¹¹⁰ Ve-en leyse lil-insâni illâ mâ se’â, Necm suresi, 39. ayet

¹¹¹ Enel Hak.

Hakk'ın zikrine alış, işleri bir düzen ver! Olmaya ki musibetin etrafında dönesin, zira artık nefsin esiri değil, Rabb'in rehinisin. Seni, kendi tenin zindanında tutsak eder de karanlıkta kalırsın. Şayet fazladan tekrar olursa, "recimlerdensin"¹¹² ve eğer bağışlarsa, hürmeti elden bırakma. Ancak, kıyam edilinceye dek, karanlık sana musallat olur...

Mertebelerin anlamı hakkında seninle konuşacağım, bu bahsi sana kapatacağım da masum bir mücevherle müzeyyen edeceğim: "İlmin başlangıcı, cebbar Allah'ın tanımıdır, sonu da işleri ona tevekkül etmektir."

Kıyameti ayakta göreceksin. Her kıyamet sahaftan bir yaprak gibi sonsuzca karşında olacak ve her bir kıyametin içinde gönülde daha büyük bir kıyamet göreceksin. Kıyametler, birbirinin kalbindedir. Hepsi zamanda bir cevher olup mahlûkatın gönlüne geçer, nitekim nihayette hepsini birbirinin içine dolar...

O halde her bir kıyamet başka bir halktır (yaratma), ancak Mesih sayfalarında cari olup ortadan kalkmaz, tâ ki bir başka sahaf ve yeni bir söz gelene dek! İşte buradadır ki layezal¹¹³ anlaşılacaktır!..

Kıyamet insanların arkasındadır; resullerin yanında yakın bir emir ve vukuu kesin olan. Görkemli bir duvar gibi ümmetin arkasındadır; karşıyı sürekli görebildikleri için ona tekitte bulunur. Şayet Yaradan isterse ve ona talep varsa, bir gün kıyamette yerleşirsin ki gövden topraktan kopar kopmaz artık dünyanın değil, ahretin çocuğusun...

Biz insanlar, kıyamet sayfalarında kovanın içindeki arılar gibiyiz...

Hakk'la olduğunda artık toprak değil kıyamettesin, zira orada Rabb'in murat etmediği hiçbir hükümler olmayacaktır.

Artık insanlar kendi çukurlarında defindirler, ta ki kendilerine gelip sayfa kıpırdasın. Cehennem, bir hadisedir ve onun dışında her şey paramparçadır. Bak işte şimdi neredesin?!

Ama cehennemin mertebeleri vardır ki kimi üstünden geçer, kimi de sonsuza kadar dibine düşer.

Kıyamet, sâlik'e dünyada şekillenir de bir nidayla yakına gelir. Ona bakarken, ateşten bir top, yıldırım hızıyla sana yaklaşır.

O halde acele et! Zira yanına vardığında dünyanın karışır. O mahşerde yalnızsın!..

Halk seni yalnız bırakacak, zira o, "...kavuşma ve ayrılma günüdür..."¹¹⁴ O gün geldiğinde, perde düşer, ehliyle birlikte kıyameti görürsün! O halde Yaradan'a şükret!

¹¹² Errecim, şeytanın sıfatlarından... (taşlanması gereken)

¹¹³ Zeval bulunmaz, yok olmaz.

¹¹⁴ ..yevme-lfasli.. Duhân Suresi 40. ayet.

Cehennemi ehli ile görürsün, hâlbuki dünyada senin yanındaydılar. “*Yemin ashabı*”¹¹⁵ ki bir kervan gibi harekettedirler, “*yakındakiler...*”¹¹⁶ zira dünyada sakin olup kendi yerlerine geçmek için çabalamaktadırlar; “*saptıranlar*”¹¹⁷ ki bir yerde baş başa oturmuş...

Sırı halka açma, dünyada ehli cehenneme vardığında, tahammül et ki hepsi O’nun varlıklarıdır.

Ahret, dünyada seçtiğin tüm yolların sonudur, yaydan çıkan her okun menzilidir... Ustalara zor değil, onlar nereye yerleşeceğini iyi bilir.

Şimdi Rabb’in kulusun, o da Mevla. Aşkın ateşini gönlüne koy, sabır hırkasını sırtına geçir, çokça ibadet et...

“*Allah’tan başka bir ilah yoktur,*” cümlesi melekelerden muhkem, devasa bir kapıdır.

Dünyada tenin evini arama, meleklerin kanadına binip ebediyetin dergâhına dek yukarı uzan. Orada, ki ne melek yakındır ne de resul, Mustafa’dan (SAV) başka. Öyleyse yola koyul da yürü...

Mustafa’nın (SAV) aynasına bak ki fenaliğe düşmeyesin; bu merhale sefadır.

O halde ışık kümesine bin, âlemin çevresini dolaş. Şühedayı görürsün ki Rabb sofrasının etrafında toplanmış rızıklarını ondan talep etmektedirler. Karanlık ya da haleden bir ışık şeklinde dünya ehlini görürsün. Cennete varmak için geçiver...

Orada Mustafa’nın (SAV) tarafına koş ki orası en iyi yerdir. Orada birçok nehir ve huri görürsün. O halde, ucunda “Esmâül hüсна olan kocaman bir ağaca varırsın. Edep diziyle otur; Ali’nin (RA) eliyle vilayetin zemzeminden bir kâseyle susuzluğunu gider. O halde Rabb’inin vahdaniyetine bak, zira o anda O’nun huzurunda olacaksın. Başka bir kadeh al ki sana gözüksün. Başka bir şey isteme!..

O ağacın yanında uyu, zira sen sonsuzlukta uyumuşsun. Sonra bir yel, seni uyandırır. Yaradan’ın hizmet için tayin ettiği bir huridir. Uyan!..

Vahyi öyle betimlerler ki adeta resullerin kulağında bir terennümdür de “*neuzübillah*”¹¹⁸ onun içine girer.

Vahiy, kaynaktan ayrı değildir, Hakk’tadır ve mertebelerden başka resule bir nüzul yok. Resulün zihni ayna gibidir, insanın benliği ise uykuda...

O halde aynaya ayetlerle bakmak gerek, fıkıhı onda lazım bil.

¹¹⁵ Vakia Suresi, 90. ayet.

¹¹⁶ El mukerbbin Vakia Suresi 88. ayet

¹¹⁷ Elzalin..Vakia Suresi, 92. ayet.

¹¹⁸ Tanrı korusun

Vahiy, görkemli bir duvar gibidir de şeytan, her ne kadar tırmalayıp çiziktirse de, ondan ne anlar ki ona tırmanabilsin?..

O kaynaktan başkalarının idraki, üstüne bir saman konan bir karınca gibidir.

Yaradan halka karşı şefkatlidir; öte türlü vahyin takatini kimse kaldıramazdı. Işıktan bir sütun gibidir, zira insan veya melek bedeninde resule aşikâr olur.

Ali (RA) vahyin tercümanıdır; sözde değil, asılda. Sen ondan ne anlarsın ki kıyamette sana ayan olsun!

Bu çarkta -ki dünyayı içinde gördüm- hiçbir üzüntüyü Hüseyin'in (RA) kanının dökülmesinden daha katmerli bulmadım.

Yaradan kâtip bir meleği âdemin evlatlarına yerleştirir ki kitabet etsinler, onların amellerini. Bir melek hayrı yazar, öteki de yanlış. Kâh bir lütuf varır kâh pak bir günah ki ölünceye kadar omzundadır...

Ameller, bir mühür misali boyna asılır da şayet karanlık yaptıklarını sararsa, sıratla titrersin, amellerinin dibini boylarsın.

Hayretteyim âdemin çocuğundan ki gücünün en zirvesinde, ne zaman ki evrenin kitabı açılıp huzuru aldı, kendi içinde ilahî armağanı bıraktı!

Dili güzellekle aç ve kimseye küfür etme yoksa Rabb'in yâdını unutursun. Dil doğru olmayınca gönül düze çıkmaz!

İnsanın her bir uzvunun bir görüntüsü vardır, zira o içsel gövde, ölümle zuhur eder ve ehaddiyet batınında olduğu vakit bireydir, vücuda adım attığındaysa şahıs!

Züht gönlün kapısını, ışığa varıncaya dek, dünyaya kapatmaktır. Peyderpey fakirliğin nehrinde yüz ki fenalık pınarında ışığı kafaya koyup uyanasın!

Yalan söyleme, haset gütmeye, zira her ikisi de imanın canını alır da kuru ağaçta bir tek meyve bulamazsın.

Amellerin her zerresinin yansımasını göreceksin!

O, amellerin batınını görür de seni gözetler. Bil ki O, senden önce bakar, senden sonra geçer!

İyi niyetli ol, zira çöplükte dostun sevgisi gelmez; selim bir gönül, Hakk'ın sevgisi olmadan düşünülemez!..

İylere hürmet göster, büyük say. Şayet fakirliğin giysisinde görürsen onların kınama!

Kavmin büyüklerine hürmet, küçüklerine rahmet getir. Şüphesiz sen bir kulsun Mevla'nın huzurunda, bil! Öyleyse kulluğun gereğini yerine getirir, huzurun hürmetini vacip bil. Zira melekler huzurdadırlar, senin çirkin amellerini kınarlar!

Takvalılarla hemdem ol ki vücudun cilalansın, sapkınlardan uzak dur, zira seni halvette isyana getirirler!

İbadet kulluğun en yüksek derecesidir, zira fakirlik¹¹⁹ ve O'na doğru yönelmek dışında elde edilmez. Kulluk pahalı bir incidir, “Allah’ın evliyası”nın¹²⁰ tacında; ağır bir yükür,¹²¹ insanoğlunun nefsinde.

Gönlü gafletten arındıramıyorsan, zikri dile getirme. O vakit namaz kıl ve aşkın kunut’unda¹²² Mesih’in şarkısını dinle, zira nasıl da tenin hapsinde hüzünlenmektedir!..

İbadetlerin bir ruhu var, zira ruh, amelin ihlâsıdır; namazın ruhu, ibadettir. Yani kâinatta gark olmak... Onlarla rükû et, secdeye geç!

Secde anlaşırsa şayet, ondan ayrılmak istemezsin, zira en yakın halettir mabuda. İlla şahadet ki ilki kendinde ölür, ikincisi ise Hakk’ta. Bir başka husus da halkın elinden tutmaktır.

İnsanların sana olan ihtiyaçları Rabb kapısının lütfudur. “Kesin olarak hayır; ihsan mertebesine erişemezsiniz, sevdiğiniz şeyleri harcamadıkça...”¹²³ ki Rabb’den derece alırsın da hiçbirini secdeden ayrı bilme. Nihai sücut varlıkta hallolmadır, huzur olan ise kıyamdadır.

Vahdaniyet; Mustafa (SAV) adına bir aksiseda yansıttı. Öyleyse aksiseda meleklerle zahir oldu ve bir grup cin dışında hepsi secdeye geçti. Böylece hilkate göründü de zuhur etti. O aksisedadan vilayet caridir ki bütün meleklerin tasdik ettiği Ali’nin (RA) vücudunda ışıdamaktadır.

Sonra yansıma dönüp yana yasladı ve ondan bir ışık ayrılıp Zehra’ya (RA) geldi. Böylece Zehra’nın ışığı Ali’ye (RA) yansıdı ve halk oluştu. O halde her kim ki Ali’nin (RA) vilayetine inanıyorsa, kemale ulaşır. Bu vilayet, tıynettedir.

Bu yolda Hakk’tan başka bir başını yaslayacağın bir yer yok. Işığın yolunda hareket et ki kalbine aydınlık girsin!

Dünyanın uçurumunda durma ki sırat sana görünsün. O halde ona doğru hareket et, varlığı kendinle harekete geçir. O sıratla kapılar görürsün ve her kapıda dünyada göremeyeceğin melekler vardır...

Birinci kapı aşktır. Gönlü halktan arındırmayıp da Hakk’ın ışığı sana yansımazsa şayet, geçemezsin. Eğer yapabilirsen ışıktan bir sütun olursun.

¹¹⁹ Yaradan’a duyulan ihtiyaç ve özlem, (fakirlik)

¹²⁰ Evliyaa (A)llahi .. Yunus suresi, 62. ayet

¹²¹ Ralt: Bir tür ortaçağ Orta Doğu ölçü birimidir. Terim, hem sıvıyı hem de ağırlığı ölçmek için kullanılmıştır. Burada “Ratl-i Giran” terimi kullanılmaktadır: giran=ağır. Bu deyim Farsçada, “senin üstesinde kalkamayacağın bir iş” anlamındadır.

¹²² Kunut duaları (namazda).

¹²³ Len tenâlü-lbirra hattâ tunfikû mimma tuhibbûn(e) Al-i Umran suresi 92. ayet.

İkinci kapı evliyaya has olan hikmettir ki kısmı akıl Rabb'in renkleriyle müzeyyen olmayınca kalbine aşikâr olmaz. Bundan sonra İlahî güç heybetinde hüveyda olur da bir mühür misali boynuna geçer. Öyleyse gayra esrar sırrı söyleme ve kimseyi etrafına toplama, zira kim bilir belki de düşman kesilirler!

Üçüncü kapı zikir: Gönle tasdik, ruha oturmak ve dile getirmek, Rabb'in yansımasını vücutta bulmak. Bu halkada kalmak, ona girmekten daha mühimdir.

Sonra şeytan sana gözüdür de seni rahat bırakmaz. O halde çokça çalış ve dinin zahirine çık. Gündüzleri oruç tut, geceleri kıyam et tâ ki tevhidin kapıları sana açılana dek. Sonra ona gir ve çağrılmayan misafir olan şeytanı kendinle götürme, zira sen daha büyüksün. Ardından evrenin kapısında durup kıyam et, Mustafa'nın (SAV) yanına in...

Diğer kapıyı söyleyemem, zira sana açılmasını imkânsız bilirim!

Hüseyin'i (RA) Kerbela'da ayakta idrak ettim, onun gözlerinden baktım. Karşısında safâ geçenler, bir de yanında ailesi... Arşın hepsi onunlaydı, dünya dar bir boğaz gibi ve sırat ağır bir mertebe... Ne de kolay geçti; ten değil, büsbütün candı...

Merhaleler tekmi! olduğunda, kâmil insanın nakşı sana gözüdür. Sen artık Veli-yi Asr'ın huzurundasın. Öyleyse kafanı kaldırma ki tahammül edemezsin O'nun görkemine. Işıktan bir gövdede yerleşirsin, zira o, Hakk'ın arşından ayrı değildir.

Vahiy, azimden bir binadır ki varlığın temeli üzerinde şekillenir. Asırlarda cari olup nübüvvetin setinde nakışlanır. Öyleyse sağlam bir kelimedir. Resul vahyin ayna tutanıdır da seni aslına davet eder.

Gerçek resul sayfalarda değil, nebinin batın'ıdır. Resulün biri toprağın heybetine geçtiğinde insanlar etrafında toplanır, geri çekildiğindeyse mertebelerde gruplanır. O halde resul halkta hareket ettiğinde vahiy kesilir, Hakk'a geçtiğindeyse vasıl oluşur...

Vahiy yalnızca söz değildir, eğer resullerin yanında olan vahyin kelamına doğruca bakarsan, ahvallere agâh olup yol sana ayan olacaktır. Kur'an'ın, murakabe ve tezkiye olmaksızın, derinliğine girme! Böyle yapınca kapı gibi içinde her şey bulursun ki bu da yol erbabına doğrudur.

Vahiy, zamanda kalır da onun için bir nihayet yoktur. Biz resul Mustafa'nın (SAV) kesimindeyiz, zira kimse, tevhit olmaksızın bu kesimden yükseğe çıkamaz.

Varlık kitabının hazanı yok, zaman aralarında kayıptır.

İnsanoğlu, zamanın ötesinde idrak anlamında bir kavrayış bularak muvazi âleme yerleşecektir.

Amellerin yansıması sana dönecek de kıyamette yerini alacaktır.

Zamanı ganimet bil ve ömre ve dünyana kanma, zira her ikisi de seni fenaliğe götürür.
“Rabb’in nazırdır.”¹²⁴

Yanıdaki âlem, bizim âlemimizin yakınıdır. Sanki biz bir mühür gibi üstündeyizdir. Onun seviyesinde ışıktan bir gökkuşağı misali... Birkaç merhale geçirmeden geçemezsin.

Başlangıçta insani bir görüntüden çıkar da ardından ona geçersin. Orada zaman, ölmüştür. Bazen bir kıpırdama olur da sonuna dek bir idrakte durursun...

Güzellik ve sükûnet yanındaki âlemde, mücevherli tahtlarda ve ışıklı heybetlerde zihne gelmez de orada kiminle tanışırsan öyle kalır ve durursun... Bizim vaktimizde çok az kişi orada durur da hiçbir devirde yediye varmaz. Orayı hüccetten boş bil, dönemlerin cennetidir ve içinde geçmiş dünyalardan çokça görürsün.

Yeryüzü bir gün hareketten duracak ve herkes üzerinde olacaktır, ancak “ateşin aşıkları”¹²⁵ ehlinin dışında, zira onlar, sonu olmayan bir uçuşuma dökülürler. Sonra ışıktan bir resul onları karşılayıp selam eder. Sanki, ne dirisin ne de ölü. O halde devran durur ve cehennemin sesi geliverir. Onu (cehennemi) çekerler, o dipsiz bir çukurdur. Sonra sırat üzerine yerleştirilir ve herkes içindeki (kötü ya da iyi amelleri) ile üzerinden geçer...

Eğer gözünü iyice açanlardan¹²⁶ olursan görürsün ki cehennemden bir kapı sana doğru açılır da cehennem sana yaklaşır. Demek ki düşme vardır. O halde biraz ibret al ki sana gelmesin. Yoksa içine düşüp şeytanın refakatçisi olursun. Lütuf ve hakikatten bir iz görmesin. Öyleyse hakikatin geçerek içinde tecelli edeceği şekilde adım at.

Gerçek hay olmak gönülledir. Zira onun, canda kökü vardır. Bendeki kavrayış sağlam değildir ve O şahidimdir ki ne fazla ne de az eklemişimdir. Her kavrayışın bir ufku vardır da sonunda bir örnek ve tesmiye’nin¹²⁷ olduğunu görürsün...

Kimi anlayışlara yönelirsin ya da onlar sana gelir. Bir nehir misali kimi zaman o sana kimi zaman da sen ondan carisin. Âlemleri içinde seyir et, sonra dışarı çıkıp başka bir anlayışa geç. Bazen bir anlayışa geçmek zaman ister, çünkü farklı frekanslardasınızdır. Aynı dalgaya geçince girebileceksin. Bazen iki âlem birbiri ile çakışır, senin yanındadırlar fakat üst üste değildirler. Hakk’ın izniyle birbirine geçerler. Anlayışlar zaman istemez, dünyanın tahtında kalır, o halde etrafında tavaf ederler...

Cenneti katlarda anlarsın ve bir katı geçtiğinde, bir başka kata geçersin, yakınlarla varıncaya dek... Ondan uzak olduğun için biraz karanlık görürsün; şayet önceden anlarsan, odur ki içindesin, ve hatta aydınlık...

¹²⁴ İnne rabbeke lebil-mirsâd. Fecir Suresi 81. ayet

¹²⁵ ...aşhâbu-lcahîm Maide Suresi, 86. ayet

¹²⁶ Basir, (Esmâül Husna)

¹²⁷ Adlandırma

Arşı özün âlemiyle anladığında, dışarıdaki her olay sana ağır bir taş gibi gelir. Ve şayet kurtulursan ve arş dışarıdaki fezada şekillenirse, boyutlarda öyle güzelsindir ki zihinde bir benzetme yapılamaz. Öyle ki ondan sonra dünya sana karanlık görünür, ancak dostların muhabbetinden bir hayal, zayıf bir ışık...

O halde o durumda ateşteki odun gibi her amel ve nakış sana aşikâr olur.

Vahiyden bir kelamla bitiriyorum: *“Allah kalplerini, kulaklarını mühürlemiştir, gözlerinde de perde vardır...”* ¹²⁸

Dünyayı büyük bir uçurum belledim, ateşin karşısında bir siper istedim. Kendi vücudumda bir dem gördüm, sonra kulluktan bir mühür olsun diye onu yonttum. Sonra itaatle onu cilaladım ve iyilerin topluluğuna katıldım.

Dünyayı büyük bir uçurum belledim, ateşin karşısında bir siper istedim. Kendi vücudumda bir dem gördüm, ardından kulluktan bir mühür olsun diye onu yonttum. Sonra itaatle onu cilaladım ve iyilerin topluluğuna katıldım.

Ne güzel demişler, insan “küçük âlemdir...”¹²⁹ Hatta arşı onda ya da meleklerin sücutta oldukları katların secde yerinde görürsün. Sonra sen başka bir heybete geçersin ki artık ne mülkte ne de melekûttasındır. O ebedi ışık huzmesinden bir ışığın heybeti gibi oldukça ağır, öyle ki dünya çevresinde kalın bir bulut misali sana bazen belli olur. Bu aradığın benlik ve özün hakikatinden çok daha yüksektedir. O halde bu kemale ulaşamazsın, her şeyden elini çekip gerçek tevhide sahip olana dek!..

Vücudunda olup da bir yere kadar sana benzeyen hakikat, Hakk’ın iradesiyle topraktan vücudu yarar da bir mühür gibi toprak ile gökyüzü ehline ışıldar. Toraktan gövde, külden bir çömlek gibi kırılır. O halde secdeye geç ki dünya sana doğru gelsin. Sakın kanma ve tariki geçmeye bak, tâ ki diğer suratlar da sana görünsün!..

Sürekli tevhidin yolunda ol, böylece durmaz, durdurulmazsın; nefis dizginini çek ki rezil olmayasın!

Vücudunda pasparlak bir ışılandırma göreceksin. Işıktan bir küme ki vücuda yansır da ehlinden perdeyi kaldırır.

O halde dünyadakiler kendilerini kemalin merhalelerinde görürler de seninle o yöne doğru geçerler. Bir sorun olursa onlara alınma, zira onlar kendi isteğiyle yola çıkmış değiller.

O halde hicabı (perdeyi) kenara çek, hakikatini zihinde görene dek... Göz ile görseler kurtulmuşlar demektir, ancak seni bırakırlarsa üzüleyim deme! Derinliğe bak, ancak izin verilinceye dek ona girme, zira bundan böyle sıradan bir insan olacaksın.

¹²⁸ Hâtema(A)llâhu ‘alâ kulûbihim ve‘alâ sem‘ihim^(s) ve‘alâ ebsârihim ğişâve(tun)^(s) Bakara suresi, 7. ayet

¹²⁹ Âlem-i asker

Maskenin ardında kimse yok; ancak aslını Yaradan'ın arşında mülakat edeceğin güne dek... O halde Yardan'ı çok zikir et!..

Her halde O'nun huzuru, iyiler ve meleklerdir...

Çok melek görürsün ya da hurileri kendi fezalarında cennette seyredersin. Emsali olmayan, şeffaf ve güzel bir ten...

Azrail hazretlerinden daha aziz bir melek görmüş değilim. Güzel ve çekicilikte, zira yukarı çıkınca ruhunu kendisiyle götürür. Elbette büyük, yüce olanlara ya da Yaradan'ın istediği kişiye gelir¹³⁰ de geri kalanlara, sayıları oldukça fazla olan, diğer Melekül Mevt kalır...

Melekül Mevt bir hastaya indiğinde, yakına gitme, yalnızca mağfiret talebinde bulun!

Âlemin düzeni görüldüğü gibi değildir. Perde aralanınca, görürsün ki her yağmur damlası bir meleğin kanadı üzerindedir, yerini bulması ve yere ulaşmasına dek... Cebrail, insan görünümünde, veyahut da melek misali sana zahir olur!

Melekler âlemi sana görüldüğünde, seninle bir olmaz, ancak yakınlık merhalesinin üstüne geçinceye dek... Sonra dokunulduğu gibidirler; kendi boyutlarında değil, ancak seninle toprakta¹³¹ birliktedirler. Hiç kimseye, Ali'ye (RA) olduğu gibi melekler yerde nazil olmadı; melekler yalnızca onunla birlikte olmuştur!

Son merhalelere yaklaşp da evrenin kuyusuna baktığında, kendini görürsün ve işte budur - kendine gelme, Yaradan'ı bulma- güzelliğın anlamı. O halde senden, seninle ve içindedir...

Evren bir damla gibi Mustafa'nın (SAV) kirpiklerinde şekillendi, lütuf ekseninde kâinata cari oldu.

Tabiatın temelini patlamadan¹³² değil, doğumda bil. Herkes siyah bir maddeden evrenin kütlesiyle çıkar. Eğer yaradılışa iyice bakarsan -hepsi ezeli cihandan yansıdığından- yalnızca bir kanuna ulaşırsın. Siyah maddeden sonra sarıdır ki, siyahının gölgesidir. Siyah ve sarı madde damar ve damarcık gibidir. Bizim dünyamız kan misali içinde dolaşmaktadır ta ki kendi sonsuzluğuna varana dek...

Melekût âlemi bizim yanımızda olup hilkatin içindedir de Hak istediğinde birine aşikâr olur. Yaradan'ın melekûtu onun ceberut çevresindedir...

Göge bir yol yok, ancak insan-ı kâmil ki sultan görünümünde zahir olur. Her devirde insan-ı kâmil veli-yi asır'dır. Nasıl ki Hüseyin (RA) tavsif edildi, ağır bir dağ misali sırata ve başkalarına.

¹³⁰ Yaradan'ın istediği ya diğer yüce mertebeli olanlara bizzat kendisi gider, sıradan olanlaraysa iltizamında olan diğer ölüm melekleri...

¹³¹ Kendi boyutlarında değil senin topraktaki boyuta geçerler...

¹³² (Patlama), Big Bang teorisi

“Bu Saki’nin güzel cemalinin yansımasıdır kadehe düşen...”¹³³

Bizim dünyamıza varlığın halkasının bağlanması, dünyamızın bir köşesindeki iç içe geçmiş salyangoz gibidir. O salyangozun içinde değişik âlem ile birçok farklı boyut mevcuttur.

Varlığa bir son görmedim ve O’nun dergâhına tazimden gayrı bir şeyi yaraşır bilmedim. Bu, idrakin baskısının bir sonucudur. Şayet doğru anlaşılırsa sücuda geçersin!

Kıyametin sayfaları kenara geçerse, onun şirazesi Zehra’yı (RA) görürsün.

Onu nasıl tanımlayayım; zatta değil, varlıkta ki onun görkemli anlayışının şiddetinden kendi kendime kıvrılıp parçalanmaktayım. Eğer kurtuluş gününde ayağa kalkarsam, ebediyete kadar onun hırkasının köşesinde yerleşir de övünürüm, gurur duyarım...

Âlemin merkez ağırlığı¹³⁴ birinin üzerine düştüğünde zaman durur da, değişim olmadan, hareket etmez. Üzerinde değişik bitkiler yeşeren dağ misali...

Her insanın kendi içinde bir ahdi vardır, ancak alçak olanlar müstesna... O ahit ki tezkiye ve murakabe etmeden sana görünmez.

Elbette Yaradan’ın iyilerle bir ahdi vardır, zira bu ahit yapıldığında, kişinin şeffaf vücudunda altından bir kitap misali geçip gider. Sonra fazladan çabalarla başa geçer de Hakk’ın izniyle açılır...

“Bir yaprak düşmez; ancak O’nun izniyle...”¹³⁵ ve “Her şey kuru ve yaştan Kitab-ı Mübin’de aşikârdır,”¹³⁶ ve resulün yanında ayandır. O halde evliya, Hakk’ın lütfüyle ona bakar da onda geçmiş ve gelecek toplanmış haldedir.

Takdirin bir dalı senin yanındadır, sen bir kurtçuk gibi etrafında dönersin de sonunda *“kalbin gözüyle Hakkın cemalini görür”*sün.¹³⁷

Asıl yol birdir, yan yollar ise çok!.. O halde varlığın kapısından geç. Kapıdan geçmek istediğinde ise şeytan seni taşılayıp rüsva etmeye çalışır. Geçtiğin vakit artık sana dokunmaz. Işıktan bir tahta otur ki “Arş-ı Rahman”ı bulasın.

Kalbin ışıkla dolup taşar, ruhun arşta, bedeninin toprakta kendini çeker. Başta, vücudun topraktan duvarı ardında, bir hakikat olursun. Bu duvar ehline ayandır da ehl-i asumana bir yıldız gibidir. Halkı görürsün, bir hakikat onları oyuncak bebekler misali döndürmektedir, başka bir yerde ise herkes bir heykel gibi takdirin maskarasıdır, zira sen o arada dolaşmaktasın.

Eğer o vücudun hakikati dünyaya ayak basarsa, işte o zaman kıyamet sana aşikâr olur.

¹³³ Hafız-ı Şarazi

¹³⁴ O yüce duruma geldiğinde

¹³⁵ ...vemâ tesku min verakatin illâ ya’lemuhâ Enam Suresi, 59. ayet

¹³⁶ ...velâ ratbin velâ yâbisin illâ fî kitâbin mubîn(in) Enam Suresi, 59. ayet

¹³⁷ Adı geçen sure (a.g.s.), Kıyamet suresi, 23. ayet

Hakikate yaklaştığında, içinde olduğumuz dünyayı yuvarlak ve aydın bir sayfa gibi görürsün ki hakikatin bizim zihnimizdeki yansımasından başka bir şey değildir; zaman ve mekânın hepsi örümcek ağı misali o sayfanın üzerindedir; tecrübe edileceği gibi herkes o daireyi kavrar, sıradan haline dönünceye dek hayran kalır...

Murakabe Rabb'in sermayesidir ki emanet olarak vücuda yerleştirilir de merhalelerde pahalı bir elmas timsalidir. Değişme gücü vardır, zira ondan önce gelen bir hazinedir. O halde şeffaf bir gövde sende şekillenir de onda bir emare aşikâr olur...

Başta kafada bir göz açılır tâ ki melekûtu anlayasın, şayet ki Hakk'ın yolunda devam edersen, sana göğsü uçman için bir kanat aralanır. Gönlün yüzünü temizle ki içindeki hazine sana ayan olsun. Ardından hazineyi harekete geçir, kendinden dışarı çık. Şayet tenin kafesinden kurtulup melekûta geçebilirsen, evvela yanındaki âlemi idrak edersin.

Değişik emareler sana gözükecektir; farklı şekillere geçersin, zira her birinin farklı açıklamaları vardır.

Ağır seyir, öyle bir kimseye hadis olur ki tevhidin sıratında titremesin, seyrin kapıları ona açılıp da Velinin iznini almış olsun. Başında bir taç görünür; biraz eğik, zira onu âlemlere bağlar da taç başa geçince hicaplar onun ufkundan çekilir...

Sonra kafaya bir silindir konulur, onu içine çeksin diye... Elbette şeytan girmiştir, hemen yolu tıkar. Eğer kişinin rahmani gücüne galip gelirse, veli-yi asr ona yardım edinceye dek zindanda kalır da zindandan aşağı merhalelere de düşebilir...

Vücuda hakikat geçtiğinde, ya saklı sır ehline ayan olsun diye kapakçığı kenara çekmek gerek ki bazısı için hicaplar yüzden indirilip zihinde görülsün, ya da seyirde usta olan birine perdedir (hakikat) zira kalın bir hicap hacizdir; onunla (hakikatle) tanışmak isteyip de henüz o mertebede olmayan kişi için...

Bütün bunlar vücudu şeffaf birinde görünebilir. Ondan sonra hakikat yeni bir kişinin vücuduna geçer, zira o, vilayetin ta kendisidir. Vücutta kök salar. Aslını şecere¹³⁸ bil ki bu şecere Mevla Ali'nin (RA) tacında nakışlanmaktadır. Onun vilayetini bilmeyen hakikati bilemez.

Yeniden doğuş; seyrin bir düzeyindedir, zira örnek gövde kendi kendine kırılan ve içinde sana benzeyen bir meleğin çıktığındadır. Artık o heybetle seyre başlayabilir ve iyilerin sırasına geçebilirsin...

Ancak bil ki bu emir imtihanla mümkündür, öyleyse yolun Hızır'ını bırakma ki Hakk'ı bulup hakikatin aynasına geçesin! Bundan sonra kılavuzluk O'nun elindedir...

¹³⁸ Soyağacı; bir soyun, bir ailenin bilinen en eski atasından başlayarak son üyelerine değin bütün bireylerini bir kökten çıkan ağaç görünümü içinde gösteren çizelge.

Zikrin türleri çoktur: zihin, kalp, dil ve sonunda amel. Zihindeki zikir ışıklandırır, kalpteki kapıyı çalar, dil ikrardır ve amel ise kişinin içsel isteği...

O halde her biri kendi yerinde caizdir. En büyük zikirse “Allah-u Ekber”dir, zira artık vücudun zikre gelir ve esmanın kapıları sana açılır. A’zam isim içine girer de “esmaüllah” kapılarında yeşerirsin. Bu da diğerlerine yol göstermek için büyük bir emirdir...

Aşkın da merhaleleri vardır ve seni kendinden çıkarmak için iyi bir yoldaştır. Hırsın tam aksidir, zira o, seni kendi içine çekip orada eritir. O halde aşağı merhalelerde aşk iyi bir refakatçidir, üst merhalelerde ise cezptir, zira elinde değildir. Ondan sonrası hakikatte erişmektir, zira artık hakikatte bir resimden başka senden bir şey yoktur, kendi aslına dönmüş ve iyi bir isim edinmişsinizdir. Daha önce ait olduğun dünya artık eğlenceden başka bir yer değildir, ancak yeni ve büyük bir hedefe haiz olmuştur...

Artık varlığın bütünü, bizim zaman ve mekânımızda hakikat adında aydınlık bir yuvarlak sayfada toplanmıştır. O halde Hakk’ın dışında bir şey mevcut değildir. *“Allahu Samed...”*dir, zira *“...her şey O’na muhtaçtır da O’nun hiçbir şeye ihtiyacı yoktur!..”*¹³⁹

O, sayfadan ne doğulu ve ne batılı bir dal yeşerir. Sonra âlemler evliyaya ayan olur da hilkat merhalelerinde şekillenir. Yedi merhale...

Risalede size söylenenler şathiyattan ayrı değil, zira Yaradan isterse onun sırrı ehline açıklanacaktır...

Züht, Hakk’ta yaşamaktır, yani aşkın ateşinde yanmak, “Rabb’in Işığı”ndan uzak kalmak ve nihayetinde Hakk’ta uyanmak. Bu da deruni ve içsel resulün sana görünmesi, aydınlığın seni içine alması, vücudun katlarına çıkarması, varlığın dümenini şeytan ile zihniyetlerden arındırılması ve hakikatin vücudunda nakış almasıdır; sukutta...

Sonra Hakk’a doğru harekete başlarsın, zira bu, içsel seyrin sonudur. Uyandığında dışarıdaki dünyayı açılmış görürsün, sanki bir feza ayana gibi seni uyuyanlardan ayrı tutmuştur. Artık ilahî görüntülerin yüzü sana aşikâr olur, gönlün halktan yorgun düşer de Hakk’la yakınlaşırsın.

Risalenin yazılmasıyla, sana bir mektup kalsın diye değil, bir yolun açılmasına istedik...

İnsanın içi şuurlulukların gelişme yeridir, öyleyse iyi ol, hikmet ondan kalbine ve ruhuna akacak, diline yansıyacaktır.

Vahyi ülkesinde Hakkın itaatinden vazgeçmeyip halka zulüm etmeyen ve vücudunun ufkunda geçici ölümlerden başka bir şey olmayanlar ancak ışıktan bir hicap alabilir. Böylece tevhidin kapısı ona açılıp hakikatle yeşerir.

¹³⁹ Tevhit Suresi, 2. ayet

Ruhu dünyayla yormamak, ancak vücudun incisini tövbenin suyuyla yıkamak gerektir. Züht ve kendine mukayyit olmakla geçineceksin ki içsel hazine sana ayan olsun. O halde yola koyul...

Dünyadan gönlün çekmeyince hikmete yol bulamazsın. Yüreği arzulardan yıkayınca içinden bir kapı açılır ki seni sultanlığa götürüp vücudun şahını zatta bulasın, onda bir pir gözüdür... Sen bir bargâh gibisin, melekeler etrafında gidip gelmektedirler...

Mertebelerde kendi nefesine hâkim olanlar önde olurlar ki bu da yirmi yıllık bir riyazet ister. Vücudun derinliğinde karanlıklardan arınmakla, ibadete kalkışmakla, fikir ve zikirlerle sürekli murakabeyle!..

Güzel bir isim edinmek istiyorsan bağışla, zira dünyanın ağır taşı altından dışarı çıkasın. Ve madem ayağın kırık, o halde bir asa alıp vahyin ekseninde yürümeye bak ve içindeki güneş görününceye dek oradan dışarı çıkma! Böylece içsel seyir başlar da Rabb'inin yeterli rahmetine umut bağlarsın... Kapasite demiş kendisi kapsam

Ben dünyaya vabeste olduğumdan sana kılavuzluk edemem. O halde Kur'an'ı rehber gör, zira en iyi hidayetçi odur, yalnızca gerçek hâdiyi (Kur'an'ın) sahibinin elinde apaçık görürsün...

Tezkiretü'l Evliyâ'ya¹⁴⁰ bak, içinden en iyi yolu seç; kendi amel ve niyetlerini elekten geçir. Çirkinlik sana görüldüğünde, (Allah'a) sığın, ondan medet al. Kemal sahiplerinin kabirlerinde gayret dile de ten kafesinden kurtulmak için Mustafa'nın (SAV) hırkasını bırakma...

Yol sana tarif edilen değil, açıldır... Eğer yola itaat etmezsen o halde sana açılmaz, zira başka bir yol da bilmem! Müminler gibi temiz yaşa, ömrün kâsesi dolana dek... Anadan dua isteyin ki yol size açılsın!..

Soyu daha çok anneden bilirim; insanoğlunun şeceresi daha çok kııda yeşerir, zira bunun içindir ki Resulluah'ın (SAV) nesli onun kızı Kevser'den (RA) gelmektedir. Topluluklarda oğul bilirlerdi; her kim gençlikte dünyada vefat eder, bambaşka bir yerde doğar, biz insanların gözünden irak bir yerde...

Hayatı düzenli yaşa, dünyadan geçmeyi güzellikte iste, aşkın sücudunda ve kanda boğulmuşken, zira onda melekûtun zirvesini bulursun!..

Dostluk gereği, sözlerime sona erdirir, seni Rabb'in sevgi dolu ellerine teslim ederim...

Başka bir söylem başlar; şimdiye kadar kimseye açmadığım bambaşka bir kapı açacağım sana...

Ben, Ehlibeyt'in marifetlerden kendi bildiğim kadarını söyleyeceğim, zira onların tarih ve fıkından anlamam. Yanımda olanı, onların deryasından bir damla bil, zira vücudumda cari olmuştur... Bu durumda onların ulûmunu anlamaya çalıştım, devranın olayları ile kendi

¹⁴⁰ Ferîdüddin Attâr'ın (ö. 618/1221) evliya menkıbelerine dair eseri.

vücudumdaki farklı bilgilere ulaştım. Şayet Ehlibeyt ile onların yanında olan Hakk'ın vilayetine kavuşmak istersen kötülüklerden uzak durman lazım gelir. Zira “... *Ey Ehlibeyt, gerçekten Allah, sizden kiri (günah ve çirkinliği) giderip onlardan arındırmayı ve sizi tertemiz kılmayı arzulamaktadır.*”¹⁴¹ Vücudunda kötülük aşikâr olursa, hikmetin o coşkulu nehrinden kurumuş bir pınardan başka bir şey görmezsin.

Ancak sana açacağım kapı, Hakk'ın marifet kapısıdır ki ben onu hidayetin sonunda buldum. Yardım etmekten sana açılıp vücudunu saran söz, başına aralanır, zira onunla olmazsa ancak Hakk'ın izniyle... Ve bir süre sonra özün hazinesi sana ayan olur da onun yardımıyla vücut gemisini nefsin boğazında geçirebilirsin. O halde düz bir yol sana gözüktür ki her zorluktan sonra kolaylık vardır. Ardında yolun Hızır'ını görürsün de o seni Hakk'a götürür. Başta seni tevhidin denizine götürür, ardından sana hikmeti açar. Eğer dayanabilirsen, merhaleler süresinde sana yardım eder, ya da şeriatın yolunda bırakır... O halde ısrar etme ve şeriata kürek çek... Böylece dünya senden geçer de devam edersen sürekli sana görünür. Böylece yardım alırsın, kendinden geçip toplam akıl ile özün arşına varıncaya dek...

¹⁴¹ ...innemâ yurîdu(A)llâhu liyuzhibe 'ankumu-rricse ehle-lbeyti veyutahhirakum tathîrâ(n) Azab Suresi, 33. ayet

DÖRDÜNCÜ FASIL: MEKTUPLAR

Bizim duruma endişelenen dostlardan birine cevap:

Merhaba,

Ben iyilerin şivesiyle yola çıktım; bu yolda yorgun düşüp huzursuz olmadım ve bil ki takdirin dışında bir yola da adım atmayacağız.

Benim ateşten korkum, başkalarına teslim edeceğim dünyadan daha çoktur. Doğru olduğum halde ateşe girersem, yine de kurtuluş vardır. Çünkü cehaletten daha yüksek bir ateş yoktur bu âlemde.

Sen, benim endişelendiğimi sandığın bu dünyayı ben büyüklerin tarikiyle boşadım. Onun marifetinin dışında bir şey aramadım, Ona yakınlığın haricinde bir şey talep etmedim.

Şu mu: Beni endişelendiren geçtiğim yolun zorluğu değil, kimi insanların ayrılıklarıydı?

Ben sizin dünyanızda değil, ahretteyim. O halde Yaradan'a tevekkül et ve bil ki dünyanın kabuğu bir sırata dökülmektedir.

Yaradan'dan dirayet iste, halvette murakabe et ve sadece Onun olduğu dünyada yaşa. Onunla uyu, uyan, gül ve bil ki seninle onun arasında senin kibrinden başka bir şey yok, uyan!

Dünyevi işlerim her ne kadar zor ise de, arada bir isyana gelmiş bir mahpus gibi demirden bir kalemle duvarına bir nakış çizerim. Dua et benim için!

Senin olduğun dünya benim için bitmiştir.

Vesselam.

Daha çok biriktirmeyi seven birine tavsiye:

Merhaba,

Bulut gibi bağışlayıcı ol, kuru ve yaş olana yağ. Olmasın ki dünyanın çürümüş duvarına yaslanasın ve ölümün vahşetiyle kalkasın.

En iyi nevale takvadır. Kendin olmalısın ki gerçeği görebilesin.

Hakkın haricinde tamahı kes, çünkü en iyi nitelik takvadır. Dünya geçer ve ecel peşinde... Olmaya ki ömrün sermayesini, zerresini dahi kendinle götüremeyeceğin şeylerin toplanmasına sarf edesin.

İnsan topraktan çıkar ve yakınlık makamıyla adım atar, hiçbir zaman kendi hevanı aklın merkebine bindirme!

Sıkıntılarda sabır, güzel bir hırkadır; O'nun iradesinden başka bir şey sâri¹⁴² ve cari¹⁴³ değildir. O halde ne istiyorsan O'ndan iste!

Bazen yere düşmek, yıkılmak değil, sıkıca durmak demektir. Bir gün kim bilir, bugün seni eleştirip yalnız bırakanların önüne geçersin. Her ne ise sen O'na muhtaçsın ve O en iyi dosttur.

Vesselam.

Nevruz Bayramına cevap

Merhaba,

Size de mübarek olsun, İnşallah.

Ben O'nun faziletine umut bağlamak dışında herhangi bir sermayesi olmayan kulun tekiyim. Kendi akıbetinden haberi olmayan, amelleri hakir görülmüş, aslından uzak düştüğü için hüznün ve kederi uzun olan biriyim. Nasıl mutlu olabilirim, zira kıyameti ayakta kendi önümde görebildim?!

Ecel peşinde ve eyvah yolunda; kendine gelene kadar, yeni olanlar giysin diye toprağın elbisesini, tenden çıkarman gerek.

Öylesine uykudayım ki hatta ölüm çığırıkları ve başkalarının tabutları beni uyandıramadı. Hevesler önde, arzular ardında; koparmak nasıl mümkün?!

Halktan tamahı kes ve Hakka gönül bağla, bil ki O'nun yönünden başka kaçış yok. Nefsin çukurundan dışarı çık ki O'nun ışığı sana yansısın. Varlığın kapısında şöyle yazılmıştır: Azametinin karşısında sücûttan başka sığınak yoktur!

Hakkın zikrine alış ve halka, zaruri olmadıkça, yanaşma! Onun rızasını, sebep olandan gayrı arama! Paklığı kendi varlığının özdeyişi yap, dünyaya bel bağlama!

¹⁴² Sirayet eden, başkasına geçen,

¹⁴³ Akan, akmakta olan

Başkaların imasına cevap

İçine kusurun geçtiği veya natamam kalmış olan haktan dolayı çok şükür üzgün değilim.

Bizler ve sizler diğerlerinin isteğine değil, sadece O'nun dergâhına karşı sorumluyuz.

İlk defa cefa çekmiyorum, belki bilerek değil, ancak her ne ise yapılmıştır.

Günbegün ona yakınlaşıyor ve başkaları ile aramdaki mesafeyi daha çok anlıyorum. Bencillikten geçmek gerek, tâ ki yol açılsın. Belki de bu dürtüler ondandır. Henüz kırılması gereken bir şeyler var, bilelim.

Bu yolda bir huzur yok ve O'nun isteğinin dışında bir yoldaş da kalmaz.

Bize en az verilen meta, dünyadır. Unutma ki dünya, varlıkların çok daha ötesindedir. Dünya, yani arzuların merkezi, kendi cinsinden bir put olabilirdi ya da insanoğlunun içinde olduğu karanlık ve cehaletin hatırlatıcısı.

Tanrı beni herkeste değil, kendimde kırdı ve bu bir lütuftan başka değildir. Onun sonsuz lütfünün dışında başka bir umudum yoktur; onun dergâhından aftan başka bir şey istemem. Zira benim yakınlaşmama sebep olan bir amelim yoktur.

Vesselam.

Yelda gecesi¹⁴⁴ kutlamasına cevap

Merhaba,

Yelda'yı karanlık görmüyorum zira öteki taraftan ışık yağar yeryüzüne. Kendi vücudumun karanlılığına üzülüyorum ve umarım sonsuza kadar bu üzüntüde kalmam. Olmaya ki kendi nefsimin çukurunda öleyim.

Zamanın geçişini doğada değil bizatihi kendinde aramalıyız ki o kendi kemalini sürdürmektedir ve biz bir yolcu gibi gelip geçmekteyiz.

Dünya bizi beklemiyor, ben onu ebediyete doğru bir geçit olarak görüyorum.

Aileni korumaya bak ve etrafını kolla, çünkü şeytanı pusudayken gördüm. Sabırlı ol.

Müşkülât, O'nu bulamadığın zamandır, hâlbuki O var, biz kendimizde kaybolmuşken O apaçık görünürdedir!

İyi olayı beklemeyin, dünya iyilere vefa göstermeyecek, ancak Onun izniyle...

¹⁴⁴ Yelda, en uzun gecedir. İran'da yaklaşık 2000 yıldan fazla zamandır 20 Aralık'ı 21 Aralık'a bağlayan gece kutlanan ve günlerin ksalmasının son bulduğunun habercisi olan kutlamaların adıdır.

Ağır bir yük var sırtımda, tepeyi yakın görmüyorum ve cismin giysisinde günbegün zevale geçmekteyim.

“Asra yemin olsun...”¹⁴⁵ ki yolda kalmayacağım, belki de fenalıktır ve dönmeyeceğim, büyük bir hüsrandır, onun takati bende yoktur.

Kurtuluşu Hüseyin’de (RA) bul ki kendisi deryaydı ancak ağzı kurudu. Kesilmiş bir boğaz ve çiğnenmiş bir beden bir beden! Alkışlayıp ısıklık çaldılar ve Ehlibeyt’ini esir ettiler.

Hüzün bende sonsuzdur, onların (Ehlibeyt’in) vücudunda da, sizinkinde de... Bu emre bir son yok...

Çağırmadan davet edilen dünyevi misafirleriz, çabucak gideceğiz. Hiç, “Bir işiniz kaldı mı, yoksa gidecek misin?” diye sorulmadan!..

Kökü başka yerdedir. Bu yüzlerdir ki topraktan yeşerir, bu maskeler ki yeniden toprağa düşse de başka bir vücutta can bulur. İşte ben oralıyım!

Hak’ta ol ve O’nun haricinde ne varsa dışarı at, ki bu ilk adım, varlığın kıyamıdır, büyük bir olay ve eski bir istektir. İnşallah...

Bir tanıdığın bu yolda yakınmasına cevap

Merhaba,

Şeytan her kapıdan içeri girer. Küçük bir savaş değil, yakında saflar görünmeye başlar.

Bil ki ihlâstan başka bir koruyucun yok. O halde Yaradan’a tevekkül et. Resul (SAV), nefisle mücadele, büyük cihat ilan etmiştir.

Bir taraftan şeytan bütün gücüne çağırarak ve tüm cakasıyla bana yaklaşacak, diğer taraftan “El Rahman”ın ordusunu sizin görmeyeceğiniz gözlerle göreceğim... Cehalet ve bencillikten dolayı o adamın kötülüklerinden bir kıvılcım sıçradı, fakat bil ki içinde kuru ve yaşın yanacağı büyük bir ateş vardır. Aman bir zulüm olmasın, içinde hayır da görmüyorum.

Dünya emanet bırakılacak kadar değerli bir meta değildir. En iyisi emanetleri geri vereyim, zira bizim yanımız, çerçöpün yanı değildir.

Benim en müşkül anım, birinin benden bir şey isteyip de onu gideremeyeceğim andır.

Tanrının verdiği hazine, gönüldedir; onun yolu ehlinin dışında saklı kalmaz. Zorluklara karşı geçmişte olduğu gibi sabır göster. Beni hadiselerin kasırgasında bırak, selamet sahilinde bulursun. Başkalaşma senin hadiselerini kırmayacak, senden bir kabuk kaldıracak, Mabut’a birazcık aşk ve tevhidi olan, kurtulacaktır.

¹⁴⁵ ... Asır suresi, 1. ayet

Hak'tan bahis açmayacak, aşk üzerine ders vermeyeceğim, birkaç satır yazarım şayet tarihin geçidinde marifet ehli olanlar anlar...

Ağır bir yük var göğsümde, nerede kalacak bilmiyorum...

Bil ki gözlerimi kapadığımda ışıktan bir deniz gözümün önüne gelecek, "Ey O ki gözde yüce ve ufukta aşikâr olan!"¹⁴⁶ ardından birçok iyi insanı görecekim. Onun arşını göğsümde bulursun, "Müminin kalbi Rahman'ın arşıdır." ve ışığın elbisesinde, içinde olduğun dünyayı görecekim.

Vesselam.

Evlada yazılan birinci mektup

Bismillahirrahmanirrahim

Yaradan'a şükrediyorum ki bana topraktan bir nakış yaptı ve etrafımı olay ve maceralarla süsledi, zira her birinde bir ders, her yönünde bir lütuf, her acısında bir tatlılık ve her zorluğunda bir rahatlık gördüm.

Çocuktum; bana hep Tanrı'yı gökte gösterip söyle derlerdi: Güneşten de, aydan da büyüktür... Böylece büyüdüm ve yeryüzünde kayboldum; O, hala gökyüzünde kayıptı. Bu toprakta varlığımın nedenini bilmeden asla bir çocuğum olsun istemedim. Kendim gibi kaybolmuş birini de gafletin afyonuyla bu dünyaya getirmek arzusunda değildim.

Sen daha büyüyeceksin, benim düşündüğümünden daha çok... Ben de yaşlanacağım ve gençliğimi senin aynanda görecekim.

İçerden bir nida beni bırakmadı ve hayatın içerisinde kaybolmuştum. Toplulukla çok içli dışlı değildim. Farklı durumlarda O'nu aradım, hedefler görünüyordu, her yakınlaştığımda bir serap misali kayboluyordu. Böylece dünyanın kopukluğu ile arzularımın nakşının farkına vardım. Bu şekilde dışarı bir adım daha attım.

Gene de bu tarafta başarılı bir görüntü göstermek istedim, fakat ahret ile dünya arasında bir şey toplanamayacağını gördüm. Dünya ehlinin yanında üryan ve bu sonuçsuz oyundan yorgun düşene dek... Böylece kendimi aradım, gördüm ki hala hareket etmeye bir aşkı var. Kendi yanımda değil, eskiden beri içimde olan ahitten ötürü...

Bu durumda, yalnızlığın ardından adım atmaya, O'nun marifetini bir toz gibi varlığında serbest etmeye çalıştım, başka bir kılavuz, insanlara nakışlansın diye...

Çok geçmeden yetişkin bir genç olacak olsan da ben senin yanında olamayacağım. Fakat dağ gibi dayan, âlemin olayları karşısında tebessüm et ki mertebeleri geçesin. İyi dostlar edin, ancak bil ki seni imandan başkası kurtaramaz.

¹⁴⁶ İkbâl Seyyit bin Tavous. Arife günü amelleri.

Bir gün hakikate erip eremeyeceğini bilemem, ancak oraya varırsan şayet, benden selam söyle!

Dünyanın değersiz metası için kavga etme, onları uyandırmaya çalışma. Ellerine yalnızca bir ışık ver ki yolu bulabilsinler.

Dünyanın çürümüş tahtına yaslanma, hükümler gibi yaşama. İsterim ki yetişkin bir değersiz değil, değerli bir yetişkin gibi büyüyesin. Arzu ediyorum ki büyük bir adam değil, iyi büyümüş bir adam olasın. Sürekli Yaradan'ı anımsa, temiz ve pak yaşa. Tanrı'dan sana halkla birlikte güzel bir yaşam dilerim.

Şeriat sahipleri ve ehline saygı duy ve eğer benim dinimden sorarlarsa, de ki sadece birine tapıyordu. Ayağını kilimine göre uzat ve şayet ulululuk vücuduna geçerse, görkemli bir nehir misali, ve benim nasihatlerim artık çürümüş tahta bir geçitten başka bir şey değil ki... Bundan sonra akla göre hüküm verirken, ben rahatlarım. Sonra sana başka bir boyut açılacak, başka bir dünyaya yerleşeceksin. Yeni bir doğuş; toprağın olmadığı bir dünyada...

Vesselam.

Evlada ikinci mektup

Merhaba,

Kalbime bir ışık yansıdı ve aşkın usaresi gönlümde kaynadı, hikmet dilde cari, o yansımadan yol açıldı. Nefsin derinliğinden çıktım tâ şimdiye kadar ki yedinci merhaleye adım atıyorum. Umarım uzun bir süre bu yol açık durur, başka biri belki bu kapıdan girer de uyuyanları uyandırır. Bu zor yolu geçmem için bana görünen, ister iyi ister kötü, herkese teşekkür ederim. Her şey O'ndandır ve şayet kötülük olmasaydı güzellikler nasıl zihinlerde şekillenip nakşederdi?

Her zaman hakikatin yolunda yürümen için Tanrı'ya dua ediyorum. Bil ki hakiki ibadet halka hizmettir!

Tanrı'dan gururun tozunu gözlerimden silmesini niyaz ederim ki kendi rezilliğini görüp insanlara daha müşfik olayım. Bil ki muhtaç bize değil, biz muhtaca daha çok muhtacız. Yazgın senin seçimidir ve hiç kimseyi bunun haricinde daha yüksekte görmeyesin. İnsanoğlunun esaretten kurtulması umuduyla!..

İnsanları ahmak sanıp kendini agâhtan bilme, başkaları için önyargıyla karar verme, bırak kendileri, hayat istikametini çizsin. Ömrünün sermayesini sevdiğin insanlar için harca, bedeninin derinliğinde hakikati talep eyle. Kötümserliği kendinden uzaklaştır, halkla güzel yaşa, bil ki asır ve yüzyıllarda süregelen aşk ve güzelliştir. O'ndan senin zihnini açmasını temenni ederim, böylece O'nun melekût'unu görebilesin, rüyada ya da uykuda değil,

uyanıklıkta. Nitekim bilesin ki akıbet; mezar, leş ve azap değil, güzelliştir. Öyleyse güzellikle yaşamak gereklidir.

Tanrı gelişmem için, bana bıraktığı ahit, insanları kendimle meşgul edeyim diye verilmiş bir sorumluluk değil, hidayettir. Bir zamanlar eğer dünyayı verseydi, göğü isterdim. Bir zamanlar hiçbir şeyim yoktu, şimdiyse ne istesem veriyor, misal yanımdaki acıyı...

Hakikatimden bir şey kalmasın diye beni yok etmek istediler. O ise beni yüksekten sakince aşağı indirip karanlıklara koysa da, şimdiye dek beni hiç bırakmış değil. Halkın içinde isimsiz kalmamı istedi.

Ergendim, öncekiler gibi mezarda yattım, tâ ki uyanana dek. Şimdiyse uyanık olduğum için mezara yatırmak istiyorlar.

Ölüm, azizleri peşi sıra alır. Toprağa geçerler ta ki dünya sarayının sütunu zihinde harap, hatıraların nakşı, zamanın uzantısında yok olana dek. Harabe olan dünyanın öteki yüzünü gösteriyorlar bize.

Hengâme ve debdebeyle herkes götürölüp ölümün deresine dökölür. Ömür; başı ve sonu serap, arzuların sarayı harap, alışılmamış bir sözcük, öteki tarafıysa mutsuzluk ve acı... Rüyalara dalma, ihtiyaçlarla boğuşma!

Bil ki aşı dilenmek değil, vermek gerekir!

Hakkın huzurunu öyle güçlü bilmek gerek ki her şeyin içinde hiçbir şeyi göresin...

Kendime gelince fark ediyorum ki bir yıl daha eksilmiş ömürden. Derler ki sorar olduğumuz veya olmadığımız şeyden... Ne de çocukça bir muamma!

Bil ki şahadet hicapta değil, huzurdadır!

Toprağı kutsal bildik; asıl gevherin toprak değil, içinde gömüldüğümüz insanlık olduğunu öğrenene dek birbirimizi öldürdük.

Tanrım güzelliği vücuduma yerleştir ki bileyim, en iyisi ben değilim, benden sonra daha güzeli gelecek!

Varlığın kapısına secde eder ve sakinlik içinde ebediyet zirvesine inerim.

“O’ndan geldik ve O’na döneceğiz.”

Evlada üçüncü mektup (Yöntem)

Bismillahirrahmanirrahim

Merhaba,

Seni, hayatın hengâmesi içerisinde, bir ağacın kuru dalı misali zayıf ve etkisiz güçsüz gördüm. Öyleyse Tanrıdan kalbini inançla ve vücudunu imanla doldurmasını diliyorum ki önündeki hayat denilen imtihandan başarıyla çıkasın!

Bil ki sen düşüncesin; o düşüncelerden, motivasyon ve motivasyondan da hareket meydana gelir, bazen de hedefine varır. O halde düşün ve zihinde doğru fikirler geliştir ki dünyanın yolundan selametle geçebilesin.

Sana birkaç nasihatim olacak, gençliğine ayak bastığında üzerinde dur ve onlara sırt çevirme diye!

İlki: İzzetli ol ve Hakk'tan başka kimsenin önünde kendini hakir ve küçük düşürme!

İkincisi: Bil ki dünya zirveleri fethetme değil, yolların süresince. İnsanın yolu ölümle biter, o halde kendini üzme!

Üçüncü: Fakirlik temelinde hak üzere yaşa, maddi fakirlik hangi yönden girerse, ona karşı set oluştur, zayıflık ve kifayetsizlikle fakirliğe kapı açma!

Dördüncü: Dünyayı yıkılmakta olan bir bina gibi gör öyle ki doğada, geçen ömrün ötesinde, bir avuç topraktan başka bir takdir yoktur senden kalan. Öyleyse onu ganimet bil.

Beşinci: Yaradan senden sadece yaşamayı ister, zira senin kaderin elinde değildir. O halde bu maddi yolculukta seçkin yoldaşlar seç, başkalarına karşı müşfik ol, zayıfların elinden tut.

Altıncı: İşlerde danış ve etrafında emin danışmanlar edin, zira en iyi danışman akıldır, ona vakıf olabilirsen!..

Yedinci: Halik'e ibadet et ve yalnızca onu zikretmeye alış, gönlünü dünyaya satma, onun sevgisine emanet bırakma! Dünya sevgisi bütün hataların köküdür, o ağır taşla cehennemin dibine düşersin!

Sekizinci: Yalan söyleme ve sadık ol, bil ki kurtuluş onlardadır. Eğer sapkınlığı seçip nefsin yoluna ayak atarsan, bil ki şeytanla dostluk etmişsin, zira Tanrı ona ve onun taraftarlarına cehennemin sözünü vermiştir.

Dokuzuncu: İnsanlar, hakkı bir ifrit gibidir, onu canına dolama ve adil olmaya bak!

Onuncu: Dünyanın imkânlarından kendince yararlanmaya çalış, ancak paklık ve imsakle yaşa, yolun yolcusuysan şayet!

On birinci: Kendine karşı dürüst ol ki Yaradan seni açıkça sana göstere. Kendini başkalarının aynasında görme; ancak temiz olanlar ve dünyanın isteklerinden sırtları eğilmeyenler hariç, zira Yaradan'ın evliyası ve söyledikleri bu yolun en iyi aynalarıdır.

On ikinci: Asla üzülmeye eline geçmeyenden ve eline geçenden, bil ki edindiğin şey senindir; zira gerçekte, sen kendi sahibin dahi değilsin.

On üçüncü: İbadet merdiveni ile nefsin çukurundan kaçmak isteyip de Hakk'ın gölgesi altında kemal ve yücelik edinmediğin sürece nefsin esirisin demektir.

On dördüncü: İnsanlar onları anlayan kişilere yönelirler, o halde onları anlayamadığında veya onların isteklerini yerine getiremediğinde, ilişkini kes...

On beşinci: Resulullah'ın (SAV) Ehlibeyt'inin sevgisinde ol, zira bu sevgi sana bir yük değil, zorluklardan geçmek için bir iptir. Vücudun gevherini değerli kılan gönle bir iksirdir, yoksa Resul (SAV) ona vurguda bulunmazdı.

On altıncı: Benliğini temiz tut ve bil ki kötülük saklanabilir, ancak onu vücudun ambarında esir edemezsin, belki bir gün çırpılıp sana görünür de artık inkâr edemezsin!

On yedinci: Bil ki ameller kötü veya iyi olarak sana dönecek, sana gelmeye de nesline geçecek, senin yoldaşın olacak, tâ ki kıyamete kadar!..

On sekizinci: Mensup olduğun toplumda onların sünnetine yakın ol, fakat sade ve arı yaşa, bil ki büyüklük, postu ters giymiş olan halkta değil, celalin kaynağı olan Hak'tadır!

On dokuzuncu: Hayatta durduğun yolu ilk önce rasat et, kendine birtakım kurallar koy ki bir gaflet ya da rahatsızlık sana gelirse zora düşüp hata yapmayasın!

Yirminci: Hıyanet etme! Şayet biri seni kuytu bir yerde mahrem bilip sana bir sır verirse, sen de onu mahrem bil, kendi maslahatına ters düşse dahi. Fakat yapabilirsen onu kenara bırak.

Yirmi birinci: Beni huzur içinde bulmak istersen, her zaman Hakkı yâd et ve şayet bir hata işlersen istiğfar eyle. Gönle umutsuzluk sokma, zira şeytanın isteği Hakkın rahmetinden uzak durmandır.

Yirmi ikinci: Dünyanın iniş yolunda seni kurtaracak tek halat tevhattir. Öyleyse Haktan istidat et ki doğru yol tutturasın. Taksirin kusurunu bil, zira sen, evvela onun kulu, sonra diğerlerinin yoldaşısın, zira bu, sınırsız doğada bir noktadan ibarettir...

Yirmi üçüncü: Güncel bilimden faydalan ve zamanının kaidelerine göre yaşa. Ne zaman sana köhnelik görünürse işte o zaman çürür ve yaşlanırsın. Öyleyse kalbini genç tut, Hak'ta kerahet olan nefsin lezzetiyle değil, neşeyle birlikte ol.

Yirmi dördüncü: Sana yararlı olan bir bilim öğren ve başkalarına vesile ol. Zira hepimiz O'yuz. Tanrı başkalarına faydalı olan kulunu daha çok sever.

Yirmi beş: Edep vücudunda yakıştırdığım en iyi elbisedir. O hayânın kaynağıdır, zira en çok senin gözlerinde parlamasını severim.

Yirmi altıncı: Anneye şefkatli, babaya itaatçi ol, zira bu ikisiyle hayat yolundaki en büyük taşlar kırılır, maddi hayatta senin yanında olmasınlar bile...

Yirmi yedinci: Olmaya ki dünya metasını kendi arabana koyasın. Zira ağırlığı, ancak araba çürümeye başladığında hissedersin. O zaman da kendini ölümün mezarında, mahşerin sahrasında üryan göresin!

Vesselam.

BEŞİNCİ FASIL: YAKARIŞ

Bismillahirrahmanirrahim

Tanrım; bana öyle bir ışık ver ki onunla eşyanın hakikatini göreyim ve öylesine kalbimi kendi tasarrufuna al ki hiçbir kötülük ve kemlik canavarı içine nüfuz edemesin.

Tanrım; ömrünün yılları umut etmek ve acı çekmekle geçti. Bütün çabam seninle benim aramdaki bağın kopmamasıydı, topraktakiler gibi dünyanın çöpünü etrafıma toplamamaktı, gözlerim Senin ışığınla aydınlansın diye!

Nefsin çukurundan Senin umudunun dayanağı, evliyanın irşadiyle yukarı tırmanayım. Ne müsaaden olmadan kimseyle yoldaş olmak, ne de isteğin olmadan kimseyi bırakmak istedim.

Başkaları dünyayı arar; sözümü işittiklerindeyse sevdiklerin dışında herkesin kulağına adeta perde örtersin.

Her ne kadar ömrün treni son durağında olsa da gördüm ki senin lütfunla o ezeli ışığın gözlerinden bir yaş süzüldü. O halde benim neslime iyilerden başka bir silsile yerleştir ki sana itaat etmede ve tapmada meşhur olsunlar; bu da mirasla değil, ancak himmetledir. Sürekli kendimizden beri tuttuğumuz, her asırda bir sahibi bulunan fakat köhne olmayan, bütün güzelliklerin kaynağı, hikmettir. Benim arzum odur ki bu anlayış, bilginin bütün sınırlarını geçip seni maddi âlemin ötesinde bir yere götürsün.

Kanunları kendileri yontar ancak Senden yaptıkları simgelere bindirirler. Bazen birinin eline bir çekiç verirler ta ki bizim zihnimizdekini tahrip etsin, Senden tecelli eden hakikat ışığı ve Senin anın, zamanın geçidinde silik olsun!

Tanrım; seni seviyorum, kavrayamadığım sonsuza değil, ancak her zerrem seni çağırır. Aşkından bir mühür bana nakış eyle ki arşınla birleşeyim... O halde sana yakın olmanın tadını bana tattır ve benim ruhumu “Cennetin en yüce mertebeleri”ne¹⁴⁷ kadar yükselt ki yakınlarının yanında yer edineyim...

Doğa benim cismimin çürümüşlüğüne solana kadar bırakmaz fakat benim tek dayanağım Sensin, Seni çağırmak için herhangi bir arzum olmasa dahi...

Yaptıklarım beni maksudun başına götürmek hususunda oldukça hakirdir ama bu hayatın sonbaharında tevhit ağacından düşüp cehennemi görmeyeyim diye Sana sığınıyorum.

Tanrım; bilirim ki günahları bağışlarsın, o halde rahmet deryandan umudumu kesmiş değilim. Ancak bu merhalede beni yok edip kendimi ona karşı zayıf gördüğüm şey, kalbin tevhidin

¹⁴⁷ A'li alleyn

medarından dönüşüdür. O halde beni, ailemi, dostlarımı, Seni sevenleri, Senin sevdiklerini hepsini başı Resul-i Ekrem (SAV) olan resullerin hürmetiyle mahfuz eyle ki böyle dostlar edinmek yalnız kalmaktan iyidir!

Derler ki Mehdi'yi (RA) toprağın dışında görürsünüz. O halde vilayetin kaynayan pınarından bir yudum içemediğin veya dünyadan el çekemediğin sürece, toprakta huzurun ne anlamı var? Tanrım onlara öğret ki Mehdi (RA) her yerdedir, istediği yerde dolaşır, aşıklara sığınaktır...

Tanrım; şeytandan uzak durmayı, dostların vücudundan çıksa dahi, benim yazgıma yerleştir.

Nasıl da evliyaya ölümden sonra hayat verdin de amellere agâh ettin! Evliyanın alnında dikdörtgen şeklinde bir nişan gördüm, keza “kâmil insan nişanı” diye adlandırılır. Bu nişanın üzerinde katlardan bir çukur yerleştirilerek istedin ki âlemdelikler bir akın akın ona yönelsinler...

Üzerinde katlar gibi bir çukur ve âlemlilerin isteği bir cereyan gibi ona geçmektedir.

Tanrım; benim günahım isyanımdan değil, cehaletimden, senin rahmetin ise has değil umumiyettendir. O halde en az bu kuluna rahmet getir, cehennemin katlarında yalnız bırakma, mezarımı kendi gazabının yoluna yerleştirme!

Tanrım; vefatımdan sonra, topraktakileri başıma toplama ve etrafıma da saraylar kurma, zira cismin usaresi topraktır ve ben soğuktan başka üzerinde bir şey bulmuş değilim. Rahmetin ışıyla bana zirveye kadar önderlik et!

Tanrım; bütün gamları dünyaları olanlar, nasıl topraktan sonraki kemali ararlar?! Nasıl rahmet ve af dilerler mademki kendileri kimseye şefkat göstermemişler! Kin boğazlarında asılı ve zulüm zihinlerinde yayılı, o halde halkın elinden nasıl tutarlar?!

Tanrım; Senin yeryüzündekileri her devirde öyle nitelendirirler ki yeniden yıkabilsin, insanoğlunun esaretine devam etsin gitsin... İnsan, hayatı bu kadar sevmeseydi eğer Seni mukadderatına hakim görürdü. Böylece kendi türünden bir başkasına kulluk etmezlerdi. İçsel şirki olmayan iyilerin hepsi yalnızca Sana kulluk edip, vücutlarında Senin dışında bir yaratıcı olmasın diye yalnızca Sana taparlardı.

Tanrım; beni ve benim türümde olanları kurtar. Çimentolu katlardan yükseldiler, uzaya girdiler, fakat yeryüzünde çocukların aç yattığını görmediler!

Tanrım; bilmiyorum cehlimizin ya da yaptıklarımızın tutsağı mıyız yoksa bütün bunlar yazgımız mıdır? Ancak Seni bilmeyenden Sana sığınırım. Bizim neslimize bilgi yerleştir ki esir olmasın ve ışık bağışla ki Senin yanından ve dışından başka hiçbir yerde huzur bulmasın!

Tanrım; Seni öyle tespih ederler ki zahirde adeta onların yanındasın, hâlbuki kendileri içte değiller. Seni pak olmayan bir dille çağırır, kuşku dolu karınlarla uyuyorlar.

Yaşlılar, beyaz bir giysi giymiş, çirkefleşmiş içlerini onunla süsleyip halka gösterirler. Aklık ve beyazlık gönülde olmalı ve sırrın gözü açılincaya kadar lafazandan başka bir görmezsin yolda.

İbadet edicilerin elbisesini giyme, halkla ağır konuşma ve yeryüzünde alçak gönüllükle adım at!

Daima zikrin, “Allah’tan başka ilah yoktur.” olsun, yolun da tevhit.

Dinin sütunu namazdır, onu kılmaya çabala. Zikrin aydınlığı ile ibadetin şirinliğini ara. Zihnini tat, renk ve duygunun esiri etme!

Aşk gözden girer, gönle oturur. O halde tahammül edemediğinde zorlama! İçinde geçemediğimiz tutsaklar var, o halde Yaradan’a tevekkül et. Olmaya ki münafıklar gibi, ibadeti halvette isteksiz, herkesin önündeysen istiyakla yapasın, oysa bu Hak için değil halk içindir!

İnanlar geceyi bir kısmının dışında ibadetle geçirirler ta ki gönülleri uyanık kalsın ve onun ışığından dünyadan selametle geçebilsinler! Zihnine zikirle, nefsine kırbaçla hükmet!

Yeryüzü hakkın kürsüsü ve hâkimiyet alanıdır, o halde, olmadığı yer hariç, onun söylediğinin dışına çıkma!

İyilerin sofrasından yemek ye, ancak cimrinin yemeğinden bir lokmadan fazla alma, zira onun bir zerresi ateşte bir odun gibidir!

Ömrü ganimet bil, zira bir dem kadardır. Demden düştüğünde kimse senin akıbetine bir şey yapamaz, elinde kalacak olan bir torba toprak, dünyada sahip oldukların değil! O halde Hakka tapın ve bil ki düşüncelerin ve davranışların, ki düşüncelerin sonucudur, seninle gelecek!

Olmaya ki dünya ve ahret işlerini birbirinden ayrı bilesin, zira bu şükretmeye ters düşer. Öyleyse ilkel insanlar gibi birçok tanrı seçme ve bil ki sen hakikatte Hak’sın, ışık ve karanlığın perdesinden geçebilirsen şayet. O halde yok olmayı yenersin, Hızır’ı pınarda değil, kenarda görürsün.

Sofran seccaden olur, yoldaki manzaran ise ebediyet. O halde dünyanın hakir yoluna geçme, daralırsın, zira o değildir senin aslın...

Hakka bolca şükret, böylece nimetin bir yana, bizzat kendin seçkin olursun. Tanrı oldukça cömerttir; o halde bulduğun şeyden başısla ve bağlandığın şeyden vazgeç ki gönlün kapısı açık kalsın, gaybın hazinesinden faydalanasın!

Tanrı’dan; hakkın yolundan çıkmamanı, göğüste mağfiret ve rahmet makamının ötesine ulaşmanı dilerim, zira bu makam göğüste bir mühür gibidir, mecazi değil hakkidir.

Gerisi firakın şerhidir ki bu deftere gelmez.

“Âmin Ya Rabbel Âlemin”

Vesselam.

ALTINCI FASIL: TARİFLER

Kimi tarifler açıklamaya ihtiyaç duymaz. Çünkü gerçekte örtüşmez, yani insanoğlunun özel bir kesime dair zihinsel algısıdır.

Seyir,

Seyrin toplamı, kendinden Yaradan’a doğru harekettir. Kendinden kurtulduğunda Hakka katılırsın. Bu harekette salık; Yaradan için bütün içsel vesilelerden hem düşünce, batini zikir veya zihni temizler, hem dışsal gereçlerden halka hizmet, ibadet ya da günahattan kaçınmaktan ve bu geçişte sahip olduğu bütün olanaklardan yararlanır, hem de maddi, manevi, elle ve dille yani tüm vücuduyla çabalamaya kalkışır. Başka bir deyişle karanlıklarda ölüp O’nda dirilmek için büsbütün varlığını feda eder. Bu doğrultuda Hakkın ekseninin dışında olan her fikir ve eylem hem esbap ister hem de hedeflerde gizli şirk gibidir.

Kulluk,

Tanrı insanı özgür yaratıp ona yetki vermiştir. Kendi emrinin yerine getirilmesi konusunda bile... Öyleyse âşıkça kulluk yapmak gerekir. Çünkü O’nun emirleri, dışsal putlardan ve içsel putlardan koparak esaret ve istismara değil, mutlak özgürlüğe varmanın yoludur. Allah, âlemdekilere ihtiyacı yok ve eğer bütün halk yoldan saptırırsa Onun Kibriya sıhhatine bir zarar gelmez.

Dostluk ve düşmanlık (tevella ve teberra),¹⁴⁸

Muhabbet veya kin, aşk ya da nefret içsel araçlardandır ki salık gittikçe onun eksenini kendinden alıp Tanrı’ya bırakır. Başlangıçta damak zevki değişir. Örneğin, lezzetin terkinden lezzet alır, sonra gittikçe Tanrı kalbine girer ve nihayetinde bütün gönlünü fetheder. Böylece selim bir gönül hâsıl olur. Kamil insanın, Emir Sahibi gibi, kalbi ilahî iradenin kabı olur.

Aşk,

Yaradan ile yaratılan arasındaki tek ortak nokta olup iki taraflı irtibat anlamındadır. Şair¹⁴⁹ şöyle der:

¹⁴⁸ Tevella, Peygamberin ailesini ve ailesinin soyundan gelenleri sevmek anlamına gelen kavram. Tevella, teberra ile birlikte Onikici Şii’likte "İslam'ın şartı" olarak görülmüştür. Teberra ile birlikte kitlesel olarak bilinmesi ve uygulanması özellikle Safevi Hanedanlığı sırasında olmuştur.

Muhabbet meclisine kurban ki orada

Dilenci ile padişah yan yana oturur

Aşk ilk nedensellik ışık huzmesidir. Şair¹⁵⁰ şöyle der:

Ezelde güzelliğinin ışık huzmesi tecelliden söz etti

Aşk çıkıp da bütün âlemi verdi ateşe

Aşk insanın cevherinin bir parçası olup ilahî ruhtan ya da insanın içindeki hazineden kaynaklanmaktadır. Aşk o Ezeli Mahbubun adresine sahiptir ve bunun içindir ki ne zaman bir göstergede güzellik veya kutsallık görüyorsa cezbolunur. Aşk insanın kendinden çıkmasına ve başkaları için, olmalardan, varlıklardan vazgeçmesine yardımcı olur ki elbette aşkın dersi deftere sığmaz.¹⁵¹

Akıl (ayrıt etme gücü),

Aslında sonuç alma gücüne denir. Akıl duygulardan aldığı her tecrübeyi, bir süreç şeklinde zihinde tutar. Bu süreçlerin birleşmesinden, sonuçlanmayı yerine getirir ki bunlara kısmi akıl denir. Gittikçe murakabe, doğada tefekkür ve marifetin kazanımıyla, salık'ın akli basiret ışığıyla aydınlanıp genişler ve yolun devam edilmesi, talebin şiddeti ve ilahî istekle toplam akla yaklaşır, öyle ki âlemin cüzi ve külli işlerinin farkına varır...

Alt seviyedeki benlikten yüce benliğe kadar,

İnsan benlik adına kapalı bir küme şeklindedir. Kişi "Allah"'ı talep ettiğinde, Hakkın yardımıyla bu benlik yarılır ve içsel seyir başlar. Başlangıçta ikileme yakalanır, yani bencillik ve Yaradan'ı sevme arasındaki içsel savaş başlar ki Tanrı'nın yolunda çabalamakla basiret ışığı yardıma gelir ve bu küme oluşur. Böylece dışarı için söylemde, davranışta, hayatta ve benzeri güzelliklerin yansımalarına; içeri için yürekte, zihinde, nefiste ve hedefte ışığın kazanımına sebep olur. O halde içsel ve dışsal boyutların temizlenmesinden sonra nihayetle küme yeniden kapanıp ilahî benlik şekillenir...

Allahın yolunun salık'ı ve muhaciri,

Hakkın yolundan gitmek iki türdür. Ya yavaş yavaş murakabe, ibadet, akıl yürütme, müritlik gibi şeylerle hareket eder, arada bir imtihan olur, dereceler alır ya da başka bir yöntem, yani Tanrıya doğru yol almak ki bu yöntemde salık, örneğin Kahif Ashabı, bütün vücuduyla

¹⁴⁹ Tayyip İsfahani (Divani), 1893-1991- İsfahan. Din tefsircisi, fakih

¹⁵⁰ Hafız-ı Şirazi (152. Gazel)

¹⁵¹ Sayfaları yıka eğer bizimle sınıf arkadaşısın/ Ki aşkın ilmi defterde yoktur (Hafız-ı Şirazi)

muameleye gelip bütün çabasını sarf eder... Ve işte Tanrı bu şekilde terbiye eder; bütün âlem O'nun terbiye aracıdır, seni böyle terbiye eder ki vekili olasın...

Şair şöyle der:

Babam cennetin bağıını iki buğdaya sattı

Ben de onun çocuğu değilim, bir arpaya satmazsam ¹⁵²

Toplu hedef,

O ilahî dem insanın vücudunu doldurduğu vakit onun vücudunda ne öfke ne karanlık ne de başka bir şey olurdu. Her türlü nimet onun için vardı, varlığın ilkel cennetinde yaşıyordu. İlahi yakınlık makamından uzaklaştığında (kovulmuş değil) ve yeryüzüne yerleştiğinde, kendi ihtiyaçlarını kendi giderdi ve cennet yaratmaya çalıştı. Âdemin çocukları Tanrı'ya dönme yerine kendi isyanlarına devam edip nimetler ve doğanın kısıtlı kaynaklarının üstünde birbiriyle çatışmaya kalkıştı. İnsan ihlâsla ışığa doğru hareket ettiğinde, hayır ve bereket her zaman cari olur. Öyle ki Tanrıyı yeniden yeryüzüne davet eder, zira budur bizin bütün hedefimiz! Âdemin yediği buğday, onun çocukları olarak, boğazımızdan aşağı indi.

Kişisel hedef,

Salikin asıl hedefi engellerden, sıkıntılardan, şeytanın ve onun karanlığa sevk eden bütün güçlerinden geçmektir, zira bu bağlamda bütün üstün hedefleri çizer. Örneğin iş, eğitim, aile vs... Salik hedefleri bildiği, her biri için özel bir değer biçtiği için karmaşıklığa düşmez, vesveseye temkinlidir. Salikin bütün hareketi Tanrı'ya doğrudur, ömrünün her anı onun için fırsat ve ganimettir. Dünyayı kalıcı bir yer değil, aksine onu Tanrı ve yakın meleklerinin huzurunda icra edilen kocaman bir gösteri sayfası gibi görür.

İlahî tarikatlar,

Tanrı adına, Tanrının vesilesiyle, Tanrı yolunda ve Tanrının yönüne, bütün işlerde yolun başında olanların kendi yolunu bulabilmeleri için bu dört temel taş, ağır taşlardandır. Bu yolda gösterilen çabayla yolun devamı aydınlanır. Merkez, Yaradan'dır, âlemin bütün gereçleri terbiye aracı olur, onlar da en iyi öğretmenin elindedir. Onun ötesi, yüce tarikatır ki sonuncusu ruh ve yedi gövde olan gövdelerin merhalesinde bir ustanın vesilesiyle hidayet ve kontrol edilmektedir. Bu da beşinci göğ ve varabilenin işidir. Ancak yüce tarikat içsel hazinede, insanın emaneti veya ilahî mücevheridir ki yüce tarikatın ustaları ona bağlıdır, o

¹⁵² Hafız-i Şirazi gazelleri (340.cı)

hazinenin vasıtasıyla hazine ya da ışık alır. Yüce tarikatın kılavuzu altıncı gökteredir. Bu tarikattan daha yüksek olan en âli hikmettir ki bu da Resul'e (SAV) ve şeriat sahibine hastır; bu konuda alt seviyedeki ustalar müdahale edemezler. Onun ötesi ise, dosdoğru Dost hazretlerine hastır. Yüce tarikatta kontrol, içsel hazinenin elinde olup insan cansız bir varlık gibi O'nun elindedir. Elbette bu tarikatlardan daha alt seviyede başka tarikatlar da vardır.

Put,

İnsanın nefsinin yapımı olup kişisel niyet ile fitri isteklerinde kök salmıştır.

Zihni kalıp,

Odur ki vasıl olan salık¹⁵³ zihniyetlerden tamamen pak olmadığından¹⁵⁴ öteki zihniyetler arada bir ilahî cereyanlar (kaynaklar) ile arasına bir perde çeker de böylece "asıl kalıp" şekil alır...

Hicap,

İlahî bilimlerin, renkler, feyizler, onun toplam aklının ve yüce arşının idrakine karşı zihniyet, günah ve diğerlerinden oluşan bir perdedir. Zihnî hicap veya perde bir puta düştüğünde, şeytan kişinin cinsinden zuhur eder ve bir put kişinin vücuduna hakîm olursa, kalın bir hicap onu sarar. Ancak zihniyet türünden olduğunda bu boyut ya da devirler şeklinde ortaya çıkabilir ki bu mesafe aynen vücudun o karanlık noktalarıdır.

Işıklı hicaplar,

Hakk'ın zuhurunun irtibat kanalında hava, heves ve bencillikler gibi halis olmayanların varlığı, ki visalin inayetini ve feyzin görkemini engeller, ışığın şiddetinin yüksekliği nedeniyle onun cinsinden görünür. Toplam olarak hicap, insanın Tanrı'dan mesafesidir.

Küçük seyir,

Yaradan'ın has kullarının seyridir ki merhaleler bu dünyadan başlayıp hicapların yırtılması ve üstbenliğe varılması ile O'nun tecellisinin bir zerresi olduktan sonra ilahi tevfiikle "Vechüllah" olurlar.

¹⁵³ Normal salikten bir üst seviyeye çıkmış olan salık, valsa varmış

¹⁵⁴ Zihniyetlerden pak olan salık zaten kamil salık demektir

Büyük seyir,

Cümle halkın seyridir; hayvandan tutun da insan ve “evliya,”¹⁵⁵ has ve halise kadar...

İster dünyada ister ahrette olsun gelişimsel¹⁵⁶ merhalelerde sembolik şeklindedir. Öyle ki ruhanî kemale Hakka yakınlıkla, şahsın vücudu o cinsten olur; alt seviyedeki âlemde varlığı gölge şeklindedir. Yani asli başka yerdedir, onun kelamı ve davranışı yukarıdan belirtilir, zira aşağı merhalelerini elinde olmama (gayriihtiyarilik), yukarı merhalelerini ise vahiy şeklinde tabir ederler:

“Ayna karşısında papağan misali duran

*Ezel Üstadın bana de dediğini diyorum ben”*¹⁵⁷

Dinî ulema,

Din havzasındaki sosyal yöneticiler, şayet ruhanî kemal ile ahlaki niteliklere sahip olurlarsa, semavî öğretmenlerin yokluğunda onların yerlerini doldurabilirler; ancak peygamberlerinin dediği gibi, nefsin hevesleri ve şatafatlı hayattan sakınmaları koşuluyla... Bu bilimlere, seyredenler için toplam usulün ve ibadetli kaidelerin haddinde ihtiyaç duyulabilir, önderlik vasıfları varsa şayet. Tefekkür ve uyanıklıktan uzak durmaya sebep olan her şey yaraşır değildir. “Kamil din İslam”ın ismi, Mesih gibileri ile değil, Rabbin hidayeti ile kazanılır.

İnsani toplulukların mimarisi,

İnsanoğlunun buluşları ve semavî öğretilerin esasıyla nakşedilen mimari, yeniden yapılanmaya ihtiyaç duyar, dolayısıyla servetin belirli bir yeteneğe sahip olan kişiye akması, ötekine ise ömür boyu acı ve fakirlik görmesi şeklinde olmamalıdır. Aynı şekilde hükümet ve iktidar vadisinde de, köklü değişikliklere ihtiyaç vardır; öyle değişimler olmalıdır ki insan, özgürlüğü bütün yönleriyle hissetsin, güç ve karar verme yalnızca O’nun elindedir, o halde insanî kerametler de en üst düzeye ulaşsın. Öyleyse kimse kimseden üstün olmayıp herkes O’nun ışıık huzmesinin bir parçasıdır. Bu hususta daha sonra sana detaylı bir açıklama ve mimari belirtilecektir...

Riyazet, (Murakabe)

¹⁵⁵ Evliyaullah. Yunus suresi, 62.ayet

¹⁵⁶ Tekvinî

¹⁵⁷ Hafız-ı Şirazi gazelleri (380)

Rabbin arındırıcı sistemiyle, gerçek olmayan süsleme ve yaraşmayan içgüdülerinde, örtüşmedir. Ancak insanın fitri sıfatlarının kaldırılması anlamında gelmemektedir.

İlahî adalet,

İnsan mezhep ve ayinlerde doğada adaleti bir şekilde tevcih etmek istemiştir. Bazıları adaleti bu maddi hayatta arayıp zulmedenlerin ve yanlış yapanların cezalandırılmasını beklerler. Bu geçmiş hayata karşı, ceza ya da ödül için maddi hayata dönüş anlamında veya kimilerine göre bir kısmı bu dünyada, daha ziyade olan bölümü ise ahrette olacaktır. Bazılar adaleti Tanrının zatî sıfatlarından bilirler ki insanlar herhangi bir neden ve bahane göstermeden kabul etmelidirler. Hâlbuki biz, adaleti sevap ve itaptan daha öte bir şey görmekteyiz. Adaleti Yaradan'ın hikmetinin tâ kendisi, Yaradan'ın hikmetini de, O'nun gücünün uzantısı olarak tanırız. Öyleyse Tanrı'nın adaleti hata kaldırmaz. Fakat bu ilahî sıfat, bugünün insanının zihnine sığmaz ve Hakkın zuhurunun tecellisinde mana bulur. Yoksa zulüm, zarar, fakirliği gibi muhabbetlerin Tanrının isteğine bağlanması, insanoğlunun zihninin oluşturduğu algının dışında değil, fakir ve mazlum insanların elinden itiraz gücünün alınması için düzenlenmiş bir oyundan başka bir şey değildir. O halde ilahî hak zuhur ettiğinde, o zuhur zaman ve mekânı içine aldığından, karanlıkları ve diğer zulümleri siler, zira sevap ile bir tür tekâmül veya azapla birliktedir. Nitekim azap da hakkın kendi yerine dönmesinden başka değildir. O görkem; zaman ve mekânı, cüzi ve külli her şeyi içine aldığından, örneğin insan herhangi bir zaman ve mekânda, küçük ya da büyük bir günah işlediği vakit ondan arınır. Artık gövdesi toprağın altında çürümüş ya da çürümemiş, hiç fark etmez, zira herkes özel bir mekân ve zamanda adeta ölmüş gibidir. Ancak ilahî ihtisaslarda, bütün bu noktalar, açık ve canlı bir şekilde mevcuttur. Nitekim hak yolunda olanlar, ilahî tekâmül sistemiyle bir yere kadar halis işlerin yapımı, başkalarına iyilik, sistematik ve iradi murakabelerin yerine getirilmesiyle (yani insan ötesi iradeyle) arınırlar. Gerçek halislik; Hakkın, müminin vadisinde zuhuruyla şekil almaktadır.

Kapasite ve hareket,

Kendisinden ve konumundan memnun olan kişi, bir yere varmasına rağmen durur. Az olma hissine kapılan kişininse, gelişmek için hep bir yerleri vardır; işte kapasite budur. Kötülükler ve iyiliklerin çarpışma yeri olan daha alt merhalelerde, salık sürekli kötülükleri azaltır, murakabe edip iyiliklere ekler. Devamlı günah işleme hissine kapılır ki bu, ilahî fazilet ve rahmetinin önüne geçmediği sürece, oldukça iyi bir duygudur; tıpkı sürtünme kuvveti gibi, şayet çoksa engel teşkil eder, olmazsa da hareketsizliğe neden olur.

Merkez noktası,

Melekût veya hilkatle olan bir irtibattır ki seyrin tekmili ve iç'in temizliğiyle bu irtibat şekillenir ve salık gittikçe Hakkın ışığıyla etrafındaki hakikatleri görür. Bu hakikatler; hikmetler, gerçekler, gelecek ve nihayetinde ilahî hükümdür. İç hazine, bireyin kendi içindeki hazinedir, fakat merkez noktası çevrede şekillenir. Daha yüksek olan ışıktan bizim içinde olduğumuz ufka yansıyan her delik, merkez noktasıdır.

İnsani hüviyetin değişimi,

Ne zaman ki insan içi pak ve muhlis insanların vücudundan yansıyan ilahî ışıkların yansımalarında durursa, elinde olmadan etkilenir, içinde temelden değişimler meydana gelir. Öyle ki dünyevî arzulardan boşanır, yüzünü Yaradan'a çevirir. Böylece gelişimsel rehberlik meydana gelir, zira o ışık ne kadar çok ve ne kadar güçlü ve kişinin içsel yetkinliği de ne kadar yüksek ise, bu değişim daha çoktur.

Hakiki ve nispi yakınlık,

Eğer salık hakiki anlamada kutsal sıhate yol bulmuşsa, boyut ve uzaklığı yoktur. Yani fahiş hatalar, kirli fikirler veya başka nedenlerden dolayı kovulan kişinin nispi yakınlığı oluşmuş, kişiliğinden o kısım Yaradan'a yakınlaşmamış, hatta ona kapalı olmuş demektir. O halde bütün düşünsel, kişisel ve sosyal boyutlarda ihlâsla Yâr'e doğru hareket etmek gerekir. Öyle ki bizim varlığımızdan bir şey geri kalmasın...

Aydınlanma, içsel seyir,

İnsan vücudunda oluşan, ondan kılavuz ve mürşit şeklinde Hakkın ışığının yansıdığı ilk çatlağa aydınlanma denir. Böylece o yorgun ve karanlık olan benliği dirilip kişinin ilahî benliğine dönüşsün... Bu konuda uzun riyazetlerin, tarikat büyükleri kılavuzluğunda içsel temizlik ve oldukça zikrin sonucun ile nefis ve amelle muhalefet neticesinde mümkündür. Hisarının kırılmasıyla, insanlık içten serbest kalır, ilk ışıltılı benlik şekil alır ki gerçekte vücudun ilahî tohumudur. Nitekim Tanrının parlayan sıfatlarının aynası olana kadar da gelişebilmektedir.

İçsel seyrin başlangıcı,

Bu ışık, salikin vücudunu yardığında, ilahî benlik ve aydınlatma onun vücudunda hayat bulduğunda, onun karşısında, zatî karanlıklar şekillenir ve salık iki vücuda sahip olur. Bu kişilik cinsinden değil, zira kişilik vücudun yansımasıdır ki doğru terbiye ve ilahî elle, ilahî benliğin zuhur ettiği merhaleye varmaz. Yani salikin seyri, karanlıkların kalbinden çıkarak içe doğru hareket eder, zamanla ilahî benliğin seyri tamamlanır, değişik boyutlara girer,

ulûhiyetin simgesi ona şekil verir, o karanlık ve nefsanî boyut da gittikçe küçülür; geri o kişinin beşeri simgesi olan bir avuç topraktan başka bir şey kalmaz. O halde tıynet de temiz edilmeli ve bu tıynet ne kadar temiz, taravetli ve fazlalıklardan arınırsa, ruhanî faziletler ve ilahî feyizler tekmile ve zuhura o kadar yakın olur...

Temelden Şuurluk,

Onun şuurluluğuna vasıl olan insan, ne akademik bilimin ne içsel duyguların ve ne de ruhanî güçlerin cinsindendir. Ancak Tanrının ışığının bir huzmesidir, diğer güçlerin ona herhangi bir etkisi yoktur. Bu ışıklar şebeke ve ağ gibi varlığı örür, onun cinsi tektir. İşte bu şekilde şuurluluk her zaman bir çeşit güçlü olmayla yan yanadır. Bu ışığın ağı merkezi ışığın yansımalarıdır, zira Halik'ın işaretiyle şekillenir, onun iradesiyle birbirinden ayrılır...

Nifak tohumu,

İlahî insanları alanında nifak tohumu ışıktan renkler gibi fezada asılır; içlerinde kötülük, hasret, tezat, itaatsizlik ve bu gibi kovulmuş sıfatlar taşıyorlarsa eğer, karanlıkların yemi olurlar, hakikatin ışığını göremez ve o ısıldayan insandan uzaklaşırlar. Kur'an şöyle buyurur: *"Kalplerinde hastalık var ve Tanrı hastalıklarını çoğaltır..."*¹⁵⁸ ve onlar ki özenle yolu Hakk'a, zihni ve alışmış şeytanların vesveselerine kapatırlar, daha çok başarır ve dünyanın komplolarından korunurlar.

Çekim, odak bağlantısı,

Yüksek ihlâsın etkisinde oluşan kesişmede, çokça tezkiye ya da Hak Hazretleri veya başka hususların hatırı için baskı, acı ve dayanma aracılığıyla öte taraftan salike seslenirler; öylesine vahdet haremî ve ilahî ışık oluşur ki varlık ve çevreden karanlılıktan başka bir şey kalmaz. İnsan; cümle vücudu, cisimden tutun da ruha kadar yok olup o haremle birleşsin ister...

Sıradışı bilim, (Ulum-i Garip)

İnsanoğlunun zamanla elde ettiği batını ya da sıradışı bilimin bazen bilimsel açıklamaları vardır, ancak bizim tartışma konumuzun dışındadır. Bunlar salık için oldukça bulanık konulardır. Birtakım merhaleleri geçtiği için, üstüne kocaman bir binanın kurulacağı örümcek ağının durumu gibidir. Bunların bilgileri yüzeysel olup vuku bulunmaları da kesin değildir.

¹⁵⁸ ...Bakara suresi 10. ayet

Enaniyet, hayret,

Salık'ın nefsanî riyazet ve ruhani faziletlerin kazanımından ötürü hakikatlerden perde alıp kerametleri bilmekle böbürlenip Hakkı kendinde görmesi ve enaniyet hastalığına yakalanmasıyla seyirde hareketsizliğe ve hatta şiddetli düşüşe müptela olur. Bu durumda Hakkın lütfü azap ve baskı kalıbında onu tembihler. O halde Hakka inanmak, salık'ın sahip olduğu arzuların başlığı olmalıdır, yani bilsin ki kemal olan her şey O'ndandır, her kusur ise kendinden.

Masumiyet,

İster insani sıfatların konumunda ve kişisel isteklerde, ister ilahî görevlerde, örneğin hidayet, hükümet vb. olsun fitri değil, ilahî hükümdür ki bir yere kadar kazanılmış ve daha çok konumsal olarak devredilmiştir.

Fakirlik,

Fakirliği değişik yönleriyle betimlemişler. Aslında içsel boşlukların veya fitri ihtiyaçların tatmin edilmesi gereksinimidir ki hiçbir insan ihtiyacın hiçbir mertebesinde müstağni değildir. Nitekim bu kaynak ilahî, sosyal, maddi ya da manevi fukaralık boşluğunun doldurulmasının ihtiyacı, saygı, sevgi hatta nefes alma gibi faaliyetler de olabilir. O halde sâlik, ilahî ışığın huzmesinde durup gönlünün perdesi açıldığında, git gide maddi varlıklar gözünde silik ve sebeplerin sebebi (illetülilel) ona daha çok aşikâr olur. Öyle ki güçler ve maddi sebepler ilahî ışık huzmesinin yansımalarının etkisinde bir gölge gibi mahvolur ve sâlik sadece onunla irtibat kurar, davranışların neticesini o ışıktadır, misal o gölgelerin maddi gereçleri, zira bu da bir tür temizlik ve arınmadır. Sâlik Hakkın varlığını bütün konularda ve türlü tecellilerde aynı zuhur ve batini şühûd ile idrak eder ve nitekim Masum¹⁵⁹ şöyle der: “İlmin başlangıcı cebbar Allah'ın tanımı, sonu da işlerde ona tevekkül etmektir.” O halde her kim ki bu merhalede bulunursa, fakirliğin saltanatına yakın, halka da kılavuz ve önder olur ki bu da “hilafetullah”ın boyutlarından biridir. İnsanı, kılavuz eşliğinde, karanlığın dolambaçlı sokaklarından geçirmektedir nedeni.

Şair der:

Gül destesinin değerini ancak seher kuşu bilir de

*Her varak okuyan manayı da bilir, demek değildir.*¹⁶⁰

¹⁵⁹ Hz. Ali (RA)

¹⁶⁰ Hafız-ı Şirazi, 48. gazel

Şüphe,

Genel olarak şüphe itibarsızdır. Ancak eğer insanın içi temizse, bu şüphe ona hakikati bulup seraplardan uzak durması için yardımcı olur, ancak aynı şüphe, karanlıkları seçenler ve bir gözlük gibi her şeyi tersten görenler için başarının selbine nedendir. Birinci konuda, şüphe bilgelik ikinci hususta şeytani vesveselerin cinsindendir.

Berzahlık ayna,

İnsan içsel temizliğe ulaşip alçak sıfatlardan arındığında biraz arınma ile bazen zihnî tasvirler şeklinde oluşan başkaların nefsanî niteliklerini de idrak eder ki eğer kapasite ile birlikte olmazsa kişide doğal olmayan tepkiler gösterebilir. Bilin ki, kuşkusuz kişinin içi ne kadar temizse, uygun olmayan özellikleri o kadar net görür. Öyle ki ariflik aynasında pak biri olur, ancak daha aydın bir aynanın karşısındaysa pak olmayan biri demektir. Genelde demek istenilen şudur: Sâlik'in maddi vücudunun merkebinin sürekli dizginlemesi ve içini temiz tutması lazım. İlahî iradelerin tahakkuk ettiği insanın -ki bu insan kılavuzdur- değişik aynaları vardır ki herkesi bulunduğu konumla karşılaştırır; müptediyi hak ettiği gibi, yüceyi de beklentisi ölçüsünde...

Sâlik'in ilahî zuhuru,

Sâlik, merhaleleri tekmil edip Rabbin tecellisi olduktan sonra, tanrılar kabilesi zümresine girer. Hakkın ilahî iradesi tahakkuk ettiğinde, o tecelli (Kişinin tanrısallığı, kendine gelmesi ve kendini bulmasıdır) Resulün (SAV) eliyle mümkün olup Ehadiyet dergâhından kabul görür, böylelikle sâlik'in zuhuru tahakkuk eder.

Şathiyeler,

Dilsel beyanlar ruhanî algırlardır, zira içinde fazla da bilinçlilik hali yoktur; düşük kapasite ve hevaya uymaktan ileri geldiğinden, o eylem tasvip edilmez.

İletişim boyutu, dönüşüm boyutu,

İletişim boyutu ya da sâlik'in vücudunun kanalize olması ki şahsın mertebe ve derecesine ya da Hakk'ın isteğine göre, sâlik'in cisminin içine başka ruhanî vücutlar üstün gelip onun diliyle konuşur ve tepki gösterir. Elbette Emir Sahibi¹⁶¹ konusunda O'nun¹⁶², vücudun tüm varlığına

¹⁶¹ Sahibül Emre. Şii inancına göre Hz. Mehdi

¹⁶² Emir sahibi

tasallutunu göz önünde bulundurarak, salık'ın varlığının aynası -daha küçük boyutta- O'nun ışıkları olabilir. Daha yüksek mertebelerde Emir Sahibi, insanın manevî bedeninin bir kısmını oluşturur.

Dönüşüm boyutu; tecelli, vahdet, sultan, zuhur gibi boyutlarında insanın ilahî boyutu biçiminde şekillenir ki zaman ve mekân boyutunda aslı bireyin veya sâlik'in kendisidir.

İçsel hazine, kontrol edici,

Sâlik'in vücudunu, herhangi bir şüphe veya kuşku olmadan hizmetine alan, hikmettir. Bu merhalede bireyin istekleri vardır, ancak Hakkın iradesi galiptir. Nitekim denir ki: “Enbiya, ilahî vazifeler ve vahyin aktarılması hususlarında hatasızdır; fakat cüzi amel ve kişisel şahsiyetlerinde noksanlıklar zuhur edebilir.”¹⁶³ İçsel hazine sâlik'in kontrol merkezi olup omurgada görünür... Elbette aşikâr¹⁶⁴ zuhurundan sonra kişinin bütün vücudu, herhangi bir eksiklik ya da fazlalığın olmadığı ilahî iradenin girişidir. Mutlak iradenin karşısında iradesiz, hatta varlığı Hak dışında olan nefislerden boş ki bu merhalede sâlik hilkatın ağıyla doğrudan irtibatla olmakta ya da merkezi yansımalar oluşturmaktadır. İçsel hazine, aslında ilahî ufuklardan Hakka katılanların vücuduna nüfuzudur.

Riya,

İster doğrudan ister dolaylı olsun, başkalarında hayrın görülmesidir. Eğer bir davranış, başkalarını tembihleme ya da ilahî buyrukla oluyorsa, riya sayılmaz. Hakkın dışında hayrı gören kişi hakikate sırt çevirmiş, ruhsal hastalığa yakalanmıştır; azaptan çok ağmazı¹⁶⁵ hak eder.

Hayır,

Menfaat, ödül, beklenti.

İnsanın vücudunda doğruluğun zuhuru,

Merhalelerin geçişi ve derecelerin kesbinden sonra insanın tuvalinde ilahî sıfatların nakşedilmesidir ki nebinin cildinde olsa dahi yeryüzünde o kadar göstergesi yoktur. Bu

¹⁶³ Şey Seddük'ün itikatları.

¹⁶⁴ Ayniye, apaçık

¹⁶⁵ Göz yumma.

Hakkın ışıldayan aynası olmak isteyen zat, yani ezeli ışık huzmesini kendi vücudunda tecelli etmek isteyen kişi içindir.

Toplam zuhur,

Herhangi bir beşeri kapta ya da kapasitede ışığın karanlığın önüne geçmesidir. Biz, zuhuru tekâmüsel bir merhalede bulduk ki ona zuhurun vadisi denir; ona varmak değışik yollarla mümkündür. Toplam zuhurla ilahî sıfatlar değışik nakışlarda örneğın kıyamet gibi ya da insan içinin temizletilmesi, tezkiye, zuhur ve tecellinin bargâhına varana kadar seyrin tamamlanmasıdır, zira o, zamanın tutsağı değışildir. Zuhur süreklidir; süresiz değışil. Tek bir kapta cevap vermeyebilir, şayet zaman ve mekânın bizzat kabıdır. Tarif edilemeyen kemal merhalelerine varan kişiler, Rabbin tecellisinin merhalelerine dururlar yerleşirler ve aslında ilahî sermaye ya da bizzat ilahî'nin bakiyesidirler. (Bakiyetülla) Nitekim ne zaman ilahî irade tahakkuk edilecekse, onları tahammül edecekleri bir kaba koyar, böylece zuhurları ayan olur...

Tahayyül (hayal gücü),

İnsan için kimi zaman acılı olan bir kuvve değışildir, veya arzuların merkebine binerek içinde rahat edecek ya da hayatın sıkıntılarından ötürü onu yavaş yavaş kıracak fazladan bir güç de. İnsanın yüce âlemleri kavrayışı için bir kazanımdır. Güçlü bir alıcı gibi her yere geçer, uykuda ya da uyanıkken insanın zihnine etki bırakır ki rüya diye tabir edilir. Hayal gücünden faydalanmak, ona dalmakla olmaz, o asi bir at gibidir, zira ne kadar o ata bakarsan bak, gelişmez; kendine has terbiye edilme adetleri vardır.

Hakikat,

Âlemin bütününü, ister hissedilen ister hissedilmeyen isterse de idrakin dışında olan hakikatin bir yansıması olup, işin ehli için Tanrı'nın ceberut'unun¹⁶⁶ gözüken bir zerresinden başka bir şey değışildir. Algının gelişimiyle, salık özel kabiliyetlere sahip olur, öyle ki görür, diğervalerinin görmediğini, işitir, kimsenin işitmediğini. Onun için yüzeysel ışık ya da âlemin melekûtu diye tarif edilmektedir. Bu yüzeysel ışık, âlemin yaprağının arkasıdır. Bizim şekil verilmiş âlemimiz de o hakikatin bir parçasıdır ki bu bölüm, tamdan bir bölüm olmak yerine, daha çok, boyut anlamındadır.

¹⁶⁶ Mülk ile melekût âlemleri arasında veya melekût âleminin üstünde zaruretin hüküm sürdüğü âlem; Allah'ın zâtı, azamet ve celâl sıfatı.

Duygu,

Bir olaya karşı aynı ya da nakli olabilen içsel tepkiler, bir konu karşısında duygunun şekillenmesi o konuya bağlı olmayıp aslında zihni; inançsal, kişisel terbiye, dini gelenekler, sosyal yansıma gibi olguların tesiri altındadır. Bazen duygu; duygu ötesi algılardan bir renk şeklinde de tarif edilir. Aşk, nefret, eğilim gibi şeyler, duygu türleridir. Duygu, kendi kendine engelleyici değildir, fakat tekâmülün yolunda, toplam ya da kısmi aklın bir sonucu olmayan her çeşit çekim ve sapmaya bir şekilde zemin teşkil edebilir. Öyleyse, olumlu da olsa, bazı duyguların dışavurumuna mukavemet etmek gerekir. Tıpkı ilahî yolda olsalar dahi, aniden varını yoğunu bırakıp yoksullar gibi köşeye çekilenler.

Varoluşsal değişiklikler,

Hakk'ın iradesiyle, Sahib'in¹⁶⁷ vücudu -daha küçük bir boyutta-, kemalin yolunu Ehlibeyt'in vilayetiyle yüksek kademedeki takip edenlerde zuhur eder. Öyle ki hüccetle konuşanların sözlerini duyar ve cevap verirler. Öyle bir cevap ki eğer Sahib Hazretleri olsaydı, ondan duyarlardı, ve bu, apaçık varoluşsal bir değişiklik olurdu. Böyle bir şey cismani boyutta ve maddi âlemde pratikte mümkün değildir; âlem ne kadar nur ve zuhura doğru uçarsa, o kadar çok bölümü zuhurdan meydana gelir, ta ki yansıma kapasitesi âleminin hakiki zuhuru bulunana dek...

Ta ki âlem, hakiki zuhurun yansıma kapasitesini bulana dek...

Gelişimsel boyut ve tekâmül,

İnsanoğlunun temellerinden her biri Rabbin ışık huzmesinin bir göstergesidir, zira o, evrenin bütün vücudunu içine almıştır. Nitekim bu gösterge, Hakkın kendi gönül aynasında zuhura kavuşup, kâmil bir insana dönüşebilir ki ona da evrim denmektedir.

Gelişimsel boyut (tekvinî),

Ruhanî sıfatlara müzeyyen olana dek hakiki huzurun dünya varlıklarının zincirleme türeyişinin arkasında olur, ki sadece fikirsel boyutta değil, dışsal zuhurda ve hakiki konumda da yer edinmektedir. Bu boyutta o derece ilerler ki Hakkın dışsal yansıması hilkatte görünsün. Gelişimsel boyut bireyi değil hilkatin yeşermedeki toplamını içerir.

İnsanî boyut

¹⁶⁷ Şii inancına göre Hz. Mehdi

İlahî lütuf ve boyutunun güçlü tezkiyeleri vesilesiyle, insan vücudunda kötü heva ve heveslerin dışında şekillenir. Örneğin melek boyutu... Zira rezillik ve günahlardan uzak olma suretiyle form alır, ya da kâmil insan ya da Emir Sahibi'nin içini temiz tutup Hakk'ın zikriyle müzeyyen kılarak hakkın dışında olandan kesilmesiyle yansıyan zuhurun boyutu, ki ilahî yakınlıklarından neticelenir, salikin zaman ve mekanın entegrasyonundadır. O boyutlar bazı güçler gibi Rabbin isteği ile zaman ve mekânın durumuna göre oluşmaktadır. Bu yüzden kılavuz boyutu gibi olgular, hikmet boyutudur.

Yakin,

İçten anlayıştır. Yani insanın bütün vücuduyla bir şeyi alması, öyle ki adeta kendisi o şeyin bir parçası olmuştur; böyle bir adamın ne şüphesi ne kuşkusunu ne zayıflık ve ne de imhali vardır. Kişinin vücudu halka karşı durup da dünyadan özgür olamaz; arzularını, zihnin aynasında temizlemeyip, davranışları tanrısal kılmaz ise şayet nasıl olur da o mahbubun bir parçası haline gelip ehl-i yakinden olabilir?

Züht,

Yok olma ve bir şeye sahip olmama anlamına gelmez, ancak dinî tariflerde, hatta zühdü doğrudan fakirlikle ilişkilendirmemelerine rağmen, arzuları azaltmak ve eğilimlere set vermek suretiyle bir şekilde onu fakirlikle aynı yöne koymuşlar. Züht bize göre insan vücudu kadehinin Hakkın ışıyla dolu olmasıdır, öyle ki O'nun haricinde başkasına yer olmasın diye. Aksi halde olanaklardan en iyi şekilde yararlanmak –bilhassa aydınlanma yolunda- onu bir şekilde heba ederek alıklık göstermektir; kimse o olanak ve imkânları kenara bırakmakla Hak'tan ödül veya herhangi bir talepte bulunamaz. İnsanın vücudunda maddi istekler zaman geçtikçe -az olsa dahi- çirkinlikler, olumsuz düşünceler, temelsiz fikirler ve benzeri şeylerin bir araya gelmesi ile insanı karanlığa sevk ederek onlar için bir hidayet kaynağı olan Hakkın has lütfünden uzaklaştırır. Şayet bir fikir, insan vücudunda, onun varlık âlemine tasallut edecek denli yerleşirse, o kişi şeytandan bir örnek olup hakikatten kilometrelerce uzaktadır demektir; ona hidayet edebilme imkânı kalmamıştır.

Dönüşüm,

İnsanın baki olma arzusundan ötürü zihnin giriştiği faaliyettir. Zira kemalin devamından insanlara bir tarif verilmediğinden, hem maddi âlemi insanın gösteriş yeri bilip hem de onun karşılığını bu âlemde arıyorlar. Hâlbuki insanın bu âlemdeki varlığı gelip geçicidir; ruhu ikinci ışıktan şekillenip maddeden bir gövdeye inşa edilerek bir süre sonra onu terk eder. Örneğin madendeki vagonlar sürekli onun dibine girerek pahalı taşları doldurup belirli bir yol

izledikten sonra yerüstüne çıkar. Yani vücudun kadehi âlemin toprağında biteviye yeni nakış ve insanlar yaratır.

Olağan ölüm,

Hücrel uyumun parçalanması ve onun beyin gücünden emir almaması durumudur; bir tür hissedilen âlemden iç bağlantının kesilmesidir. Ancak bütün perdelerin kenara çekilerek hakikate bağlanmak anlamında değil, herkesin kesp ettiği bir sinek ya da bir kartal kadar uçabilme kabiliyetidir.

İnsan doğumundan önce,

İçsel bağımsızlıktan yoksundur, ancak içsel bakımından zereler âleminde. Hakkın iradesiyle maddi bir gövdede yerleşene dek... İnsan zerelerin boyutundadır. Bu âlem ezeli ışığın altında ve Rabbin huzursal yansımasının doğrultusunda, ikinci ışık, beşerî göstergesindedir, cisimler gibi değil, bir tür bitkidir...

Zikir,

İyiliklerin önünü engelleyen olumsuz düşüncelerin bertaraf edilmesi ve ruhu Hakkın ışığının dışında olandan temizlenmesidir. Yaradan'a giden yolundaki muharreke gücün zikridir ki değişik durumlarda kendi özel anlamına sahiptir. Örneğin niyet ve karar vermelerde, karanlık ve ışığın ölçütü ya da hareketin, ışığın doğrultusunda, seçimidir...

Davranıştaysa, yani salık, Hakkın kendi dostlarına yakıştırdığı şeyi yapar. Nihayetinde geniş zikir yani hafızada değil, insanın içinde, Hakkın dışında olanın sönmesidir ki bir çeşit şuursuzluk halidir. Yani her şey Hakkın dışında, varlıksız; O'nun iradesinin karşısında, etkisiz, olur. Nitekim İlahî azametinin yansıması vücudunda nakşeder.

Zikrin sebepleri,

İlim, tezkiye ve harekettir.

İbadetli zikir,

Perişan düşüncelerin hücumunu engellemek ve insanın ülkesindeki zihninde ışıktan bir bina yapmak için kutsal kelimelerin devamlı tekrar edilmesidir, öyle ki kişinin içinde zikirlerin ışıltısı karanlıkları yok ederek yolun devamını kolaylaştırır. Yani zikir, Hakkın dışındaki düşüncenin

yok edilmesi ve maddi cazibelerin zihinde silikleştirilmesidir. İçteki putlar ile vücuttaki çirkinliklerin geçekten mahvedilmesi, ancak şiddetli tezkiye ve Rabbin terbiyesiyle mümkündür. Özün; ibadetli zikirle o sonsuz kaynaktan bir çeşit yardım talep etmesidir ve şayet zikir dikkat etmeden tekrarlanırsa bu bir tür kendinden geçmedir ki hiçbir değeri yoktur.

İbadet,

Kutsal kaynaklardan teklif edilen Hakkın emirlerini yerine getirmekle hedeflerdeki ihlâsın yükselmesidir. Rahatlıkla anlaşılır ki yüzeysel ibadet dikkat etmeden yapılmamalıdır. Yanı sıra kendi basiretimizi artırmakla ibadetin diğer simgelerini bulabiliriz, örneğin, insanları sevmek ve onların haklarına saygı göstermek, toplumun bireyleri ve benzerlerine faydalı olmak. Eğer ibadet çok yönlüyse bağlılık ve hareketin güvencesidir, yoksa bir çeşit yerinde saymadır.

İhlâs,

Yani insanî gövde ve insan cinsinden uzaklaşıp ilahî niteliklere bürünmedir. İhlâs aslında salık'ın yükseğe ve hakikate urûc¹⁶⁸ etmek için onu kullanmaktan başka çarenin olmadığı bir merdiven gibidir. Şiddetli maddi karanlıklar ve bağlılıklar insanın vücudunda olduğu sürece cüzi hareketler yapılsa dahi urûc mümkün değildir. Işığın insandan mekânsal bir mesafesi yoktur, o halde hırsızlık, günah gibi engelleri kaldırmak ve bencillik gibi zatî çıkıntıları törpülemekle büsbütün salık'ın vücudunda tecelli eder...

Kamil insan ve vahyi,

Vahyi kâmil insan olmadan yanlış kullanılabilir ve kişinin kavrayışı zamansal ve konumsal anlayış olmadan zehirli bir yemek gibi insanlara verilebilir. Kamil insanın iradesi Hakkın iradesi vilee ışığından olduğundan, din ehlinin tadında farazî usulün ya da algılanmış ahkâmın tersi olsa dahi, hidayetin tâ kendisidir. Vücutta muhalefet, karanlık ya da şeytani icralara karar, kabul edilir değildir.

Zamanda Tanrı,

Tanrı, tecelli zamanında, hüküm, âlemin bütünü koruması ya da ezelî ışık huzmesi şeklinde bir özelliği vardır ve O'nu zamandan ayırmak açıkça şirktir. Her şeyi kayıtlı ve değişmez bilenler, zamanı Hakkın zuhurundan boş ve insanın zihinlerinde etkisizleştirirler.

¹⁶⁸ Yükselmek. Çıkmak Asuman tarihe etti serfuru/ Ruh-ı İsa etti eflake uruc... Sururi'den.

Tanrının rızası,

İnsanoğlunun değişik vücutsal boyutların düzenlenmesi için gereçlerdir ki vahyi yolu ya da failerin vasıtasıyla onun ruh kulağına yetiştirilir, veya kişisel vicdan ya da toplumsal isteğe göre şekillenir. Ne mümkün, O'nun muradı, genel anlamda Tanrı'nın rızası denilen bir husus mevzubahis olsun da onun tersi vuku bulsun? Elbette Hakkın rızasını doğru resmetmek, tıpkı ilahî hüküm gibidir, zira anlaşılması oldukça zordur.

İlahî hüküm,

Tanrı'nın hükmü O'nun muhakkak isteğidir; zira kimse önünü alamaz. Geçmişin isteğiyle örtüşmesi ya da özel bir konuda Hakkın iradesinin oluşmasıdır.

Tanrı'nın isteği,

Tanrı'nın isteği haktır ve insanın isteği gibi ihtiyaç, nefis ya da bilinçsizlikten olmayıp herhangi bir pişmanlık taşıymıyordur. O'nun isteğiyle eylemi arasında, herhangi bir zaman içerisinde herhangi bir vasıfla oluşmasını istememişse şayet, mesafeler yoktur.

Geçmiş istek,

Âlemin bütün işlerinde Hakkın salah gördüğüdür, zira ilahî sünnetler biçimde betimlenir. Halkın O'nun kanunlarını kırma, misal apaçık bir delil geldiği halde inkârlarında ısrar etme gücü yoktur.

Tali sebepler,

İlahî isteğin dışında olanlar, ancak Onun hikmetiyle birine veya bir varlığa ya da doğada, bizim görmediğimiz veya anlamadığımız, misal deprem gibi, bir güce verilmişe denir.

Evliyanın isteği,

Evliyanın isteği en iyi ve en temiz insan olmak olsa dahi, Hakkın iradesi ve ezelî isteğe bağlı olduğundan, bireysel ya da sosyal ego yönü yoktur, fakat işlerin kolaylaşması için yararlı olabilir. Tabii zalimleri cebrinde güçlü bir etkisi ve yok edici bir tesiri vardır ki iki muhalif cinstendir: halis bir ışıık ve belirgin bir karanlık.

Fiili ehliyet (ehliyet sahibi),

İnsanın vücudunun sayfası ilahî meşîyyetine göre, ehliyet sahibi veya Hakkın vücudunun iradesinin doğrudan yansımasından sapmasına sahiptir ki onun sayesinde, elinde olan ve sıradan olan işleri kendi isteğine göre yapsın ya da bir bölümünü ihtiyaca veya başka bir şeye göre topluma, veliye ve benzerlerine devretsinsin... O halde toplumlar da “fiili ehliyete” sahiptirler. Kur’an buyurur ki *“Tanrı hiçbir kavmin durumunu değiştirmez, tâ ki o kavim kendi halini değiştirmeye karar verinceye kadar”*¹⁶⁹. Fiili ehliyet, insana mahsus bir şey değildir, hayvanlarda bir biçimde, bitkilerde ise hissedilmeyecek bir şekilde mevcuttur”... Örneğin bir ağaç istediği zaman ölür. Karanlıkların giderilmesi, dakik murakabe ve çokça çabayla sapmanın açısı azalıp Hakkın iradesi dikey bir şekilde kişinin vücuduna yansır, bu durumda kişinin iradesi Hakkın iradesinde erir ve der ki “Hak ne söylüyorsa, odur!”

Bu hislerin ve aklın yok olması anlamına gelmiyor, aslında çirkinliklerden arınma, tekmil olma ve yolun devamına dikkat etme anlamındadır.

Şeytan,

İnsan, bedeninin derinliklerindeki menfi düşünceleri defetme, kaybolan halissizlikleri ortaya çıkarma gücüne sahiptir ki inançta meydana gelen bir yarıklık ya da buna benzer her türlü hasar, tüm inançsal işlerde veya cüzi konularda insanın itikadına hulul edebilir ki aslında insanın dışında olan bir şeyi, insana asla nüfuz ettirmez, bir şekilde bu güçlü kuvvet içinde olan herkes, salık için şeytan sayılmaktadır. Ancak bu menfi gücün Hakkın gücünün yanında hiçbir etkisi yoktur. Yani insan halis olduğu sürece, onun tesirinde kalmaz. Hatta kişi küçük bir iman kayması olursa bile, hiçbir şeyle kıyas kabul etmez Hakkın sonsuz gücünün medetiyle yardım gönderilir ve şeytanı o eylem, koşul veya çevreden uzaklaştırılır. Aksi takdirde şimdiye kadar olumsuz güçler ve evcil şeytanlar, insanın imanını yok etmişlerdi. Şeytan hüviyet olarak insanı kirliliklerden ve karanlıklardan koruyan ilahî azametinin tecellisidir. Nitekim görevi aşağı âlemde olumsuz sayılmaktadır; yoksa kimse Tanrı ile boy ölçüşebilecek güçte değildir. Şeytandan Hakka sığınmak demek, aslında insanın vücuduna girme teşebbüsünde bulunarak çeşitli eylemlerde bulunan, infial yaratan karanlıklardan Hakkın zatına sığınmaktır. Bu önleyici güç, vasıl huzurun dergâhına varıncaya dek insanla beraber olur da kişi, “Allah”ın sıkı kalesine, yani varlığın mutlak gücüne yerleştiğinde, artık bütün olumlu güçlerde kendi haddinde, olumsuzlardan ise tam anlamıyla masun olur; bir nevi onlara üstün gelmiştir, böylece şeytan ondan ve etrafındakilerden uzaklaşır. Zira böyle bir kişinin varlığı, ilahî saltanat ve yakınlığa açılan bir kapı gibidir. Şeytan’dan bir kısım bireyin vücudundadır, yani bir çeşit onun hallerinden biridir.

¹⁶⁹ Raad suresi, 11. ayet

İmam-ı Zaman¹⁷⁰

Manevi hazine, madde âlemini tasarruf edebilme kabiliyeti.

Emir sahibi (Sahib'ül Emer),

Ulûleml'in kendisidir.

Tesadüf,

İnsanın; bir olayın neden ve sebeplerini bilmemesi durumudur. Umum onun bir kısmını şans diye nitelendirir.

Yazgı,

Diye bir şey gerçekte söz konusu değildir, ancak levh-i mahfuz'da insanların hayatı, bir şekilde nebi, bazen de has evliyaya aşikâr olmuştur. Aslında levh-i mahfuz, kesintisiz hidayetlenmeleri ve işlerin gözetimini alan evliyanın insanları özel bilgilendirmeleri için bir vasıtaadır...

Hükümlerinin cibri,

Hükümlerinin cibri, Tanrı'nın muradı değildir; bir zamanlar geçmiştekilerin birilerine verdikleri bir ehliyet idi, ancak onu suiistimal ettiler. (Hükümlerinin cibri) milletin zayıflık ve aptallığından, kurnaz birilerinin bir kavime musallat olup da kendi isteğinin yerine gelmesi ve etrafındaki adamların tatmini için yağma ve talanda bulunmalarıdır. Tanrı; bir kavim kendi yazgısını değiştirmek istemediği sürece onu değiştirmez.

Rızık,

Rızık ne sabittir ne de ona dair doğru tarifler ileri sürülmüştür. En iyisi onu; insanın payı olarak âlemin imkânları ile maneviyattan edinimi şeklinde adlandırılabilir ki her iki konuda da ilahî kanunlar ve daha aşağı seviyede maddi sebepler mevcuttur. Tanrı'ya böylesine bir

¹⁷⁰ Şii inancında Hz. Mehdi'nin kendisidir.

benzetmede bulunmak abesle iştigaldır ki eşit koşullarda bir şeyi birileri istesin de diğerleri için men etsin.

İlahî kanunlara tabidir; yani sen sadaka verdiğin ya da iyi bir iş yaptığın vakit, karşılığını başka bir yerde görürsün. O halde rızık ile Tanrı'nın irtibatı bu kadardır; yoksa eskiden tayin edilmiş bir şey değildir.

Duanın etkileri,

Temiz ve içten edilen her dua yerini bulur, zira bu konu yalnız evliyaya has değildir. Ancak onun bir konuya olan etkisi, birçok nedene, bilhassa Hakk'ın lütfüne bağlıdır.

Dua,

Sonsuz kaynaktan aracı ya da aracı olmaksızın istemek anlamındadır. Aracı olmayı mezhebi yöntemler ve aracı olanı, yani altı seviyedeki nedenlerden yararlanma çabası...

İnsan için kemal hareketinin gereği,

Daha yüksek hakikat daha zayıfı cezbeder, öyle ki içinde hallolmayıncaya kadar bu çekim ve hareket mevcuttur. Elindeki fiili ehliyet çemberi ne kadar daralırsa ışığın aralığı o kadar silik hale gelir; eşyada gözüken ve çok içli dışlı olan insanın, vücudunda bulunmaz.

Kişinin sıfatlarının etkileri,

İnsan vücudunun ana vasıf ve nitelikleri, cansız çevrede veya etraftaki varlıkların zihninde etki bırakabilir. Örneğin vücudunun büyük bölümünü şehvet sarmışsa, yolun başında olup da biraz tezkiye etmiş olan birinin yanında olursa şayet, o pak kişinin vücudunda, ikrar etmese dahi, sarsıntı yaratabilir. Bu, tümevarım nefistir.

Sıfatların tanımı ve tabakalanması,

Tatbikli ya da şuurlu sıfatlar; insanın, fikrî ve itikadî usullerin temeline göre onların farkına varıp kendini onlarla tatbik etmeye çalışmasıdır. Örneğin yalanı, dini tefekkürlere göre yanlış bilip de yalan söylememeye çalışır.

Temel sıfatlar: Kişinin bizatihi şahsı haline gelenlerdir. Öyle ki yerine getirilmesi için nefsin lüzumuna ihtiyaç yoktur. Nitekim o sıfatlar vücudun temeline oturmuşlardır, şefkatli olması

gerektiğini düşünmeden herkese karşı müşfik ve şefkat vücudunun bir bölümünü alan biri misali... Eğer güzel sıfatlar, vücudun temeline oturmuş ise, o kişi, harekette oldukça yüksek bir kapasiteye sahip olabilir.

Biyolojik sıfat veya nitelikler: Bireyin içtimai, kavmi ve benzeri vaziyetine göre edindiği vasıflardır. Bu vasıfların ekseriyeti, o kişinin hayatının değişmez sıfatlarından olur da asla kınanamaz.

İnsanın Tanrı'yı istemesini gölgeleyen ya da onun ışıklı yolundan alıkoyan her vasıf, aşağılık sıfatlardandır. İster sade bir duygu istese fahiş günahlar olsun ki elbette onların etkisinin miktarı belli değildir. Eğer bir kişi, münasip olmayan bir çevre ya da koşulda mecburiyetten bulunursa, en iyisi etkiyi silikleştirmeli ve "iş işten geçti" denmemeli! Bu çaba temizlik, hidayet ve Hakk'ın lütfüne kapı aralayabilir. Yani salikin, ister mutluluk ister mutsuzluk, ister sağlık ister hastalık, ister zenginlik ister fakirlik, bütün hal ve şartta o rabıtaı en iyi biçimde kurması lazım gelir. O kadar öyle ki Hak ile olan ilişki ve irtibatı dışında, ilişki cinsinden olmamak şartıyla, Hakk'ın iradesinden başka bir işaret, onun vücudunda bulunmamalıdır. Bunu yapmak Hakk'ın has evliyalarından başkaları için oldukça zordur. O halde insanı inişte bırakan her şey, velev ki küçük bir kayganlık veya çokça sendeleme olsun, yine de alçak sıfatlardandır.

Elde edilebilen ya da dönüşebilen edinimler,

Hakka veya varlığın merkeziyetine yakın olmakla elde edilen edinimler, bulmak değil, olmak cinsinden olduğundan salık'e baskı veya sapma zemini intikal etmez. Örneğin eğer siz küçük bir elma ağacına çokça elmalar asarsanız, kırılacaktır. Şayet o körpe fidan gelişip koca bir ağaç olup da meyve verirse, kırılmaz. Buluşlar bilimin -misal gizli bilimler- sayesinde meydana gelebilir ki içsel güçler ve diğer konuların çalışması ve onlardan yararlanmakla oluşabilir. Bu özelliklerin en önemli nitelikleri onların sınırlı olması ve sahiplerinin diğer konulardaki şiddetli zaafıdır. Hakka kavuşmak kendi bedel ve pahasını talep eder ve bu durum kimseye has değildir. Öyle ki bir kimse fahiş günaha yakalanmışsa, hayatın baskısı ve mahrumiyetten dolayı o durumda kalmışsa, görünürde iyi olan bu kişi, eğer aynı yolu devam etseydi, belki de ondan daha kötü olabilirdi. Hakkın nazarında bütün insanlar vücutsal boyut bakımından birdirler. Onların gelişmeleri ya da gelişmemelerinin Hakkın zatında bir etkisi yoktur. Tıpkı bir babanın, ister bilim insanı olsun isterse okuma yazması dahi olmasın, bütün çocuklarını sevmesi ve onlara eşit davranması gibi.

Keşif,

İnsanın, Tanrıdan bir göstergesi şeklinde doğada yarattığı her şey, aslında hakkın sonsuz iradesinin idrak edilmesidir. İnsan, ancak gelişebilen teknolojiyle ona varabilir. Yani o sınırsız

gücün bir göstergesi veya bir yansımasıdır ki o gücün hakikatinin zuhuruyla bütün deliller yok olur ve Hakkın iradesiyle hiçbir şeye ihtiyaç yoktur. Kur'an şöyle buyurur: *"Acaba Tanrı, kendi kulluna kifayet etmiyor mu?"* O halde ilim, hakikatte aydınlık getirir. Bilimsel hareketlerin manevi muhalifleri aslında dinin hakikatiyle aşına değildirler. Zira onun temeli son değil, coşku ve harekettir.

Hidayet,

En büyük nimet; herkes için var olan özelliklerde, sağlıkta ve zenginlikte değil, ancak hidayettedir. Hidayet, bu dünyanın hikmetinin farklılığıdır. Diğer nimetlere kendimiz karar verip de şekil vermişizdir. Asıl nimet, bizatihi o hidayetin kendisidir. *"Tanrı'nın yolunda cihat eden ya da ışığı kovalayanlar hidayet bulurlar."*¹⁷¹ Bu ışık, nişanedir. İnsanı kâmileştirmeyen her din, sapmaya yakalanır. Din, mutlak hidayet değildir. Bizi imamlarımızdan ayıranlar, bize nasıl da zulüm ettiler...

Yasal hidayet,

Yazı, hadis, ayet ve öğretmen yoluyla bazıları yalnızca yasal hidayette bulunurlar. Konulardan birçoğunu öğrenmiş, zamanla olgunlaşmış ve kişiye akıl vereceklik seviyeye erişmişlerdir. Yalnızca akıl vereceklik seviyesindedirler; cüzi ustalar...

Temelden hidayet,

Ruhî kemalin intikalidir. Bir söz söylemeye lüzum yok... Tarikat büyüklerine hastır.

İmtihan,

İlahî yakınlığa ulaşmak için kendilerini vakfedenlerin etrafında cereyan edenlerin, yapılanmasında etkisi olabilir. Bu yapılanmaya imtihan denebilir. Yalnızca zorluk ve baskıların tahammüllüyle değil, iyiliklerle de kişi imtihana çekilebilir. İmtihan, yapılanma anlamındadır. Ancak bu yapılanma sürekli değildir. Zira o durumda yukarı cinsinden olurdu. İmtihan edilen kişi zaaf ve sıkıntının nereden olduğunu bilmelidir. Umutsuzluğa düşmek için bir neden yoktur. Ona bir makam vermek istediklerinde, imtihan edilir. Size çok zorluk çıkarıldığında, daha yüksek bir merhaleye çıkmakta olduğunuzu biliniz. Bu merhaleler yalnızca kafada cereyan eden beyhude meseleler değildir; hakikidir. Siz Tanrı'ya yönelip hakiki bir irfana sahip olduğunuzda, hakiki bir cevap da alırsınız. *"O ki sizi imtihan etmek için ölüm ve hayatı yarattı, hanginiz daha iyidir, o daha iyi bilir."*¹⁷² Tanrı sizi en iyi şekilde imtihan etmek

¹⁷¹ Ankebut suresi, 69. ayet.

¹⁷² Melek suresi, 2.ayet

istemiştir: Kimin daha çok değil, daha iyi amelleri vardır? *“Allah ancak takva sahiplerinin amellerini kabul eder.”*¹⁷³

Takva sahibi olmayanın dikkate değer bir ameli de yoktur. Bizim ihlâs, tevekkül ve imanımız nispidir; kâmil değildir. Tanrı yolunda insan bir şey kaybetmez, belki bir kesişmede imtihan, deneme ve yapılanma adına bir şey kaybettiği hissine kapılabilir, ancak ilahî sistemde hiçbir şey kaybedilmez, hatta kendi türünün bir üst seviyesine erişilir. Tanrı’yı anmayı unutan ve o hakiki ilişkiden uzaklaşan kişi, başıboş bırakılan bir çocuk gibidir. Hayat zordur. Tanrı’nın, dostlarını imtihan etmeyeceğini söylemiyoruz ki onlar zorluğa canla-başla tahammül ederler. Bu zorluk, insanların yakınma ve sitemle kabul ettikleri zorluktan farklıdır. Buyurur ki *“Güzellikten başka hiçbir şey görmedim”*¹⁷⁴. Bütün güzellikler, hareketin bir bölümüdür. Zorluklar insanı yapılandırır. Herkes bu zorluklar ve sıkıntılarla yapılanmalıdır. Tıpkı zamanında sulanıp budanması gereken bir bağ gibi... Ya güzel bir rüzgar eser... İşin aslı şimdi değil; biz şuurluluk peşindeyiz, şuursuzluk değil.

Davranışların (amellerin) boyutu,

Salık birtakım davranmışlarda bulunur ki sonunda bir halka gibi boynuna asılır; ancak o iradenin, salık’ın vücudunun bir kısmını içeren zamanın, kişisel irade değişip de Hakk’ın iradesinin onun vücudunda şekil aldığı zamanın dışında... Tıpkı eline bir mikroskop alıp da kendi davranışları incelenen kişi gibi. Zira davranışlar özün tezkiyesine yardımcı olur.

Sultan,

Yaradan’ın veya “Allah”ın ışığına şekil veren ve âlemde onun isteğini yerine getirendir. Öyle ki, ister kişisel, ister ihtivalı veya isterse bedeni olsun, hiçbir haciz ve dürtü onu etkilemesin. Adeta O kendi konuşuyormuşçasına huzurdadır ve öldürür. Yoksa Yaradan’ın anlaşılması yaratılan için mümkün değildir, bu yansıyan ilişki güneş gibidir, kimi zaman salık O’nun iradesinin ta kendisidir, yani doğrudan zuhuru vardır. Bazen O’nun iradesinin bir kısmıdır ve bazen de dünyevi işlerle bağlıdır; zira elbette dirayet ve şeriata intibakla vazifesini yerine getirmektedir.

Arş,

Âlemde olan bir noktadır ki mesafede değil, maddenin âleminin derinliğindedir. Ondan geçmek seyirde mümkün olmaz, ancak imtihanlardan geçip, zulümden ıraklaşıp, şeriata uyar

¹⁷³ Maide suresi, 27. ayet

¹⁷⁴ Hz. Zeynep (RA) kelamı. İbni Ziyad’ın meclisinde. Seyyid bin Tavus

ve g nahtan arınırsan eğer olabilir (yani geçebilirsin). Arş, büyük feyiz ve Rabban  vücut arasında bir vasıta dır. Hilkattin başından beri vardır, sonradan olmamıştır.

Hakk'ın izni,

Halktan -burada halk sadece insan topluluğu anlamında değildir- bir alan ‐Yaradan'ın hükmünün esasına göre‐ onda cereyan eder. Hakkın ufku, bizim âleme akan bir nehir gibi, her kim ki Tanrı'yı dışsal görüntüde bulursa, bu nehre daha yakındır. Nehir, ilahî iradeye tabidir, tıpkı enbiyanın vücutsal ismeti gibi. Vücutsal ismet bu nehre bir kapıdır. Öyleyse rabbin hakiki vücudu zamanın aynasındadır. Budur has olanların ilahî ahdinin vilayeti. Bu nehir bu ayete göredir: ‐Ve suyla dirilen her şeyi yarattık...‐

irade piramidi,

irade piramidi Hakkın iradesine tabidir ki parçadan bütüne âlemin tüm işleri elindedir. Salık'ın iradesi Rabbin veya Hakkın iradesi ile zincirlenir. Delik piramit türündendir ki onun bir köşesi vasıl olan salık'ın vücuduna girmiştir.

Kavuşma (Lika),

Binlerce Tanrı, salık'ın vücudunun her hücresinde ışıldadığında kavuşma meydana gelir.

Yansıyan vücut,

Yansıyan vücut bir nevi bağlanmadır. Bağlanma, kalpte sade bir ilişkiden başlayıp yansıyan vücut ve daha güçlü bir bağlanma ile sona erir. Aslında bu durum artık gövde, görüntü veya hakikat değil, birkaç ışık huzmesinde yansıyan yalnızca bir yansımadan ibarettir. Ardının doğal âlem mi yoksa gaip âlemi mi, belli değildir! Yansıyan hücre, bütünün bir bölümü olup o bütünün vasıflarını taşır. Yansıma, kaynaktan ayrı değildir.

Nefis,

Baliğ nefis feyizlerin, Hak Hazretlerinden alır ve salık'ın vücudunun ülkesine yerleşir, yani aşık rca bir hükümet... Nefis karmaşık değildir, ancak onun simgesi çeşitli olabilir. Tıpkı hücre gibi; kendi kendine basittir fakat kesret dünyasında oldukça karmaşıktır. Nefis

terbiyesinin merhaleleri; dinî usule bağlılık, nefsanî tehlikelerden ıraklaşma ve ruhanî imdattır ki salık'ın kemale ermiş ruhunun elinden tutup kendi vücuduyla birleştirir.

Nefis ve merhaleleri,

Nefis gibidir ancak kökü fitri ihtiyaçlardır. Fakat ruhanî feyzin karanlıkta olmadığı daha düşük merhalelerde, emare nefis¹⁷⁵ başına buyruk canavarın bir parçası değildir. Nitekim Hakkın yarenliği ve yardım eli olmadan bu girdaptan kurtuluş yoktur. Gizli şahsiyet olarak adlandırılabilir bir bölümü, karanlıktadır ki kişisel menfaat ve kâmil tatminle doyumsuzdur. Eğer içsel neden, ilahî takva ile O'nun azabından korku, önünü alamaz ise, sosyal cezalar gibi dışsal nedenler iyi bir caydırıcıdır. Başlangıçta nefis kör bir ejderha gibi vücudun karanlık kısmında bulunup ağır murakabeler, ilahî özel inayetler ve ustaların kılavuzluğu aracılığı ile terbiye edilemez. Bu nefis, tıpkı kâmil olan seyir ve rabbanî tecellilerin kazanımıyla O'nun bir zerresi haline gelir.

Asaletsiz nefis,

Kendi fitratını murakabe ve riyazetle bir miktar temiz tutan insan, günah ve hata işleyen insanın çevresinde bulunduğu anda, o kişinin nefisleri bir gölge gibi ona musallat olur, bu etkileme ilişkisi, ilahî ışık ne zaman ki güçlü kişinin vücudunda şekillenirse, işte o zaman ters teper. O halde en iyisi salık, günah işlenen çevreden sakınıp da uzaklaşsın. Gölge, karanlık ve şeytanın fitri huzurunun sebebi olur da kim bilir salık'ın vücudunun bir bölümünde şeytan hüküm sürmektedir.

Nefsanî seyir,

Nefsanî seyri, kâmil merhalelere kadar geçen birini Hak, "halifetullah" kabul eder. Böylesine biri kendi öğretilerini manevi bir üstat edasıyla sülûkun taliplerine intikal ettirebilir. Nefsanî seyir; Hakkın gücünün insanın içerisinde mevcut vücutsal vasıta ile irtibatı için, iç'in yarılmasıdır. Vücutsal vasıta, kimilerinin içerisinde uyumakta, kimilerinin içerisinde uyanık, yeniden dirilme fırsatı olmayan kimilerinin içerisindeyse defnedilmekte olan bağlanma (ittisal) noktası gibidir. Vücutsal vasıtanın uyandırılmasındaki gereç ise, nefsin terbiyesinden başka bir şey değildir. Nefsin seyri, umumi nefse doğrudur. Uzun süren seyir ise Tanrı'ya seyir, Hakka yolculuktur; tıpkı değirmene gelip de onun dönmesine neden olan su gibi...

Kapı,

¹⁷⁵ Nefs-i emmare kötülüğü emreden ve bundan zevk alan nefise verilen isim., buyruk veren.

Dinin önderi ve hâkimi.¹⁷⁶ Salık'ın vücudunun yüzeyde yarılması ve seyirde usta hadî'lerin onun elinden tutmasına kapı (bap) denir. Yani kendilerince kılavuzluk etmektedir. Her şey vardır, fakat ulaşmak, ancak has olanlar içindir. Bir kapı açıldığı vakit, idrak izni veriliyor demektir.

Yansıtma,

Rabbin aynasını tutmaktır. Sıfatlar boyutunda olabilir, zira salık'ın sıfatlarının temizlenmesi, aynı konumda yerleşmesi, hakiki öğretmen'in sıfatlarıyla irtibatı olup da kişinin rahmanî boyutunu ifade etmektedir. O ışık geldiğinde yansıtma kırılacaktır. Hakkın kendisi bu manevî ve ruhanî hicapların ardından ayan olur ki bizim haddimizde yansıma şeklinde gözükmemektedir; bir nevi hakiki yakınlığı ifade etmektedir. Elbette bunlar insanın gözündedir; onun arkası, nasıl bir olayın vuku bulunduğu ya da yolda bulunduğu kestirilemez...

Yansıtmanın türleri,

Husul edilen gösteriş; seyirde hâsıl olur. Misal, bir işi dirayet sahibi olur. Dirayet yalnızca manevî takvadır.

Yansımali yansıtma; kişinin kendisine ait olmayan şey. Örneğin rabbin yansıması veya meleğin boyutu.

İptidai yansıtma; tohumlarını bir şeklide salık'e bırakır ki gelişme olanağı bulsun. Gelişme ile birlikte daha da yeşermektedir.

Vadi,

İlahî parçayı bireyin hakiki gövdesine yerleştirmeye vadi denir ki düzlükle irtibatı yansıtma ve düz olmadığı durumda kanal diye adlandırılmaktadır. Basiret sahibi salık'ın, Rabbin yardımıyla âlemleri geçtiği cüzi merhalelerde, kendisi o merhalelerin bir sakini gibidir. Salık'ın daha aşağı merhalelerdeki işi, kalmak değil, geçmektir.

Boyut,

¹⁷⁶ Ziyare-i Âl-i Yâsin'in duasından... (Kur'ân-ı Kerîm'de adı geçen peygamberlerden biri)

Rahmanî kapılar (öyle bir boyuta erişirler ki –ç.n.) insan boyutundan taşarlar!.. O kadar öyle ki vücuttan ayrılıp, husul edilen, yansıyan veya ilkel yansımalara dönüşmesidir. Boyut, burada, o kişinin hissesidir.

Zuhur boyutu,

Kişisel boyutta tecelli denilmektedir ki ister zihin aynasından ister hisler âleminden temelde bir farkları olmayıp Hakk'ın yakınına varma göstergesidir; onun şekilleri salık'ın Hak yolundaki durumuna bağlı olarak farklılaşır, kapı olup da bütünsel bir şekilde zuhur etmeyinceye kadar tecelli hiçbir şekilde yolu açmaz, aksine yağmurun damlaları gibi vücut tarafından cezbedilerek ilahî boyutta nefsanî hakikatin gelişimine sebep olur.

Zuhur şekillerinin zuhuru,

Bir bölümü zihinsel algılar, bir bölümü ise yükselen algılar ile yaysal çıkıştır...

Zihnî algılar; insanın ne zaman ne mekân, ancak yalnızca eksen olduğu durumdur. Adeta yapabilecek bir şey yok ve her şey O'nun güçlü elinin altındadır. Sınırsal sıfır noktası denilebilir buna, yani Yaradan ve yaratılan bir olmaktadır. İradenin mutlak itaatçisi...

Yaysal çıkış; hakiki bir seyir değildir, aksine içsel bir infialdir. Çok daha güçlüdür ki şekillerin tasavvurlarına göre gözükmetedir, ancak esas olarak bir manadan yoksundur. Tıpkı bir top gibi vücuttan dışarı çekilen küçük nefis gibidir.

Yüce benlik,

Salık'ın dünyevi vücuduna girdiği vakit gözlerinin ardına kadar bakar.

Cevhersel hareket,

Güzide sıfatlarla müzeyyen olmak, salık'ın vücuduna Hakkın ışığının ve tohumunun yağışıdır; öyle ki karanlıklar yok olsun, hakkın bizatihi kendisi kılavuz, yakınlaşma, lütuf olarak ya da Tanrıdan bir renk ve koku misali salık'ın vücudunda oluşup da vücudunun merkezine otursun. Eşsiz bir hareketle o ışık veya bağlanma (ittisal), salık'i kendi vücuduna çeker. Aynı şekilde salık'ın vücudunun boyutlarına ışığın gelişidir, öyle ki onun davranış, düşünce ve zihnine dokunabilir, hatta belki de onun arkadaşı olup da vücudunun bir bölümünü kenara çekerek onun yerine oturur. Bu, ışığın hangi yönden geldiğine bağlıdır. Dikey bir ışık mı yoksa yakın bir bağlanma mıdır? Yansımanın tartışılmasından ibaret değildir; ışıklardan bazıları

sanki birden bire kişinin maskesi altına yerleşir. O ışık, salık'ın vücudunun tavanına varmalıdır. Eğer ışık diri olmazsa, kurtarıcı da değildir.

Eksensel hareket,

Eksensel harekette sanki ten huzur içinde olup o hakikate çok daha yakındır. Bu bir çeşit yakınlıktır. Eksensel hareket; yakın veya bir çeşit kişisel muhafaza olabilir.

“...Biz Allah'a aidiz ve O'na döneceğiz.”¹⁷⁷ seyri,

Gidip geri dönme seyridir. “Biz Allah'a aidiz ve O'na döneceğiz”. Halk'tan Tanrı'ya, Tanrı'dan Tanrı'ya ve Tanrı'dan halka...

İlahî kalıp,

Kalıp; gözükebilen-gözlenebilen kişinin en yüksek hüviyetidir. Örneğin meyvenin olgunlaşma merhaleleri ki biz aslını görsek de çiçek, tomurcuk veya çekirdeği fark edemiyoruz. İlahî kalıp, kemale ermenin sonucudur. Kalıp, daha yüksek mertebelerde, şahsi nefsin ilahî nefsi haline gelir. Bedeni harekette yerleşir, gelişim, hareket ve feyizle onu idrak ederiz. Bedeni hakikatin gelişimiyle ilahî kalıp zuhur eder. İlahî kalıp, dışarı çıkmadan feyiz tamamlanamaz.

İrade,

İrade aslında bir niyetler kümesidir. Ana bir güç onun arkasında vardır: mükemmeliyetçilik hissi ya da üstünlük duygusu. Bu his bütünsel olup kısmı amaçlarda küçülmektedir...

Gerçek yol,

Nefsanî seyrin tamamlanmasıyla -kamil olmak anlamında değil- salık'ın zihninden perde kalkacak ve âlemin hakikatlerini daha derinden, detaylıca görüp anlayacaktır. Ancak bu yüzündeki gözle değil, ibadet ve murakabeyle kazandığı, iç'inde bulup Onunla geliştiği Tanrı'yı dışsal iradenin sahibi olarak bilmesiyledir, öyle ki kendini tam anlamıyla O'nun eline ve muradına bırakır. Elbette bu idrak; yakın cinsinden olduğundan, salık'ın algıları ve vücutsal koşullarına göre dolmuş olmayabilir. Yani bazen kuşku ve şüpheye sebep olabilir. Nihayetinde Hakkın iradesine bir yere kadar ulaşmış olan hakiki salık, cümle halkı Hakkın ışık ve azametinin deryasında iradesiz ve parçalanmış halde görür. Bu durumda kendinden o

¹⁷⁷ “...innâ li(A)llâhi ve-innâ ileyhi râci'ûn,” Bakara suresi 156. ayet

kadar iradesi yok ve o irade Hakk'ın bir yansıması vasıtasıyla salık'ın ışıksallığında şekillenir ve daha önce hastalıklı bir iradeye sahip olup da bir ölü gibi hareketsiz kalır ki, salık, Hakkın izni ve Onun ışıksallığıyla dolunay gibi Hakkın iradesinin ufkunda kalır, gerçek yakınlık ve çabasının şiddetinin etkisine bağlı olarak Hakkın cinsinden olur. Yani irade için aslında bir kanal vardır ki ruhani kuvvetten ferman alır. Bunlar, nefisler veya kısmi akıl olabilir, ama gitgide irade şekline dönüşür. Gerçek seyirde salık Hak'ta, yani yakinde, dirilir. O (ve konumu), eşyaları simge ve şekillerde tanımaz, bu ağır ve gerçek bir ışıktır ki biz onu, en son hicap, diye adlandırırız. Büyük ışık veya "bağlanma, ittisal¹⁷⁸" en son hicabın bizatihi kendisidir.

Yakin,

İnsanın vücudunu saran şeydir. Bir tür kâmil idraktır. Salık'ın vücudunun dışsal hareketlere karşı yansımasıdır; İbrahim'in ateşe girmesi misali...

Yakin durum,

Hakkı Onun ışığında görmek ve "Yaradan'ın haricinde herkesle irtibatı kesmek", o kadar öyle ki ne eşyaları ne şekilleri ne de eserleri tam olarak görebilir. O hakiki ışık, salık'ın vücudunu öylesine sarar ki eşyaların ve hissedilenlerin bütün hareketlerini Hakkın bütünsel cereyanının kalıbında, O'nun dışında olan her şeyden kopuk, hakki ışıktaki çözülmüş ve kıyametten bir simge halinde görür. Zira bu durumda sadece O'nu görüp, onu anlar; beşeri irtibatın bir yeri yoktur. Kur'an buyurur ki "*O gün herkes kardeşinden kaçacaktır*".¹⁷⁹ Bu durumda tecelli eden ışıklarla dolu salık; fiziki boyutta, o dışsal iradenin azametindeki bir mendil gibidir. Orada, zaman algısı veya var olmak durumu gibi zihinsel anlamlar silikleşir. İradenin kendisi, salık yerine karar verip salık yerine hareket eder. Ancak bütün bunları, zihni meseleler ve algılardan ibaret değil de, gerçek şühûd'un tâ kendisiymiş gibi algılar.

Nefsi kenara çekmekle, nasıl da yüce bir irade ve nasıl da güzel bir manzara aşikâr olur. Ne görkemli bir ticaret!..

Kamil insan,

Dışsal yansıma Hak'tır; kâmil ve tamam. Kelamı hidayet ve vücudu inayettir. Kulluk tacı başta ve vahyi kelamını söylemekte... Hakk'ın esrarına vakıf, Hakk'ın iradesiyle cümle halka

¹⁷⁸ Şabaniye münacatın ötesinden: Hz. Ali'den nakledilen bu münacat, tarihi nakillere göre Hz. Ali'den sonra tüm İmamlar tarafından okunan münacatlardan biridir.

¹⁷⁹ Yevme yefirru-lmer-u min eñih(i) Abese suresi, 24. ayeti

musallat, O'nun vasıtasıyla halka rızık mütemadi, Hakk'ın marifet kapısı, melekelerin uğrak yeri, kartalın mizanı, Hakk'a ulaşma yolu, feyzin aracı...

Din,

Din özgürlük demektir. Mutluluk, gerçek mutluluk!.. Din, ruhbanîyet değil, Hakk'ın dışında olandan göz sakınmak, O'nun yoluna gönül vermektir. Din mesafe koymak değil, halkla güzel yaşamaktır. Din teori değildir. Dinin yapısı, Hakk'a sevk etmektir. Yani rabbanî bir terbiye... Öyle ki O, insanı kucaklasın. O alana girdiğinde, din başka bir renk ve cilaya bürünür de başka insanlar seni eğitmeye başlar. Öyleyse bir adım atmalıyız...